

ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ

2021 – 2028 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БО	Битови отпадъци
БрО	Биоразградими отпадъци
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
РЗИ	Регионална здравна инспекция
ЗООС	Закон за управление на отпадъците
ЗМДТ	Закон за местни данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НДНТ	Най-добри налични техники
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС	Оценка въздействието върху околната среда
ОООО	Организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОУП	Общ устройствен план
ПО	Програми за предотвратяване
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
РДО	Рамкова директива за отпадъци
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	7
II. ОБХВАТ И ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	8
III. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	9
1. ЙЕРАРХИЯ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	9
2. ПРИНЦИПИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	12
3. ПАКЕТ ЗА КРЪГОВА ИКОНОМИКА	13
4. ДЕЙСТВАЩИ ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО	17
4.1. ЗАКОНИ	17
4.2. ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ	20
4.3. ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ НА НАЦИОНАЛНО И ОБЩИНСКО НИВО	24
4.5. ИЗИСКВАНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА НАРЕДБИТЕ ПО ЧЛ. 22 ОТ ЗУО	28
III. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА	29
1. АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПОЛОЖЕНИЕ	29
2. РЕЛЕФ	30
3. КЛИМАТИЧНИ ФАКТОРИ	31
4. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ	31
5. ВОДНИ РЕСУРСИ	31
6. НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ	32
IV. СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	33
1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ	33
1.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ	33
1.2. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ (ОСР)	44
1.3. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ПСОВ	47
1.4. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИ БОЛНИЧНИ ОТПАДЪЦИ	48
2. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	49
2.1. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ	50
2.2. ПЛОЩАДКИ НА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ ОТПАДЪЦИ	51
3. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ	58
3.1. АНАЛИЗ НА ФУНКЦИИТЕ НА ОБЩИНАТА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	59
3.2. СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ	62

3.3.РАЗРАБОТВАНЕ НА ГОДИШНИ БЮДЖЕТИ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ТАКСА БО.....	63
3.4.КОНТРОЛ И ИНСПЕКЦИИ	63
3.5.ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	67
4.АНАЛИЗ НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ	68
12.АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ И ФОРМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ; ПЛАНИРАНЕ; ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ ЗА УСЛУГИТЕ.....	75
5.1.СЪЩНОСТ НА ПРИНЦИПИТЕ „ЗАМЪРСИТЕЛЯ ПЛАЩА“ И „РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ“	75
5.3. ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В СЕКТОРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	78
6.АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	85
6.1.ПЛАНИРАНЕ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ ЗА ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА И БИЗНЕСА ОТНОСНО УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНАТА	85
6.2.ФОРМИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ.....	87
6.3.УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ПРОЦЕСИТЕ ЗА ВЗЕМА НЕ РЕШЕНИЯ ПО ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	88
7.АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИ	89
7.1.НОРМАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА СЪБИРАНЕ И ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ	89
8.ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ ОТПАДЪЦИ	93
8.1. БРОЙ НА НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА ПРОГНОЗА	93
8.2. ПРОГНОЗНА НОРМА НА НАТРУПВАНЕ.....	94
8.3. ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ	95
8.4.ПРОГНОЗА ЗА ВИДОВЕТЕ ОТПАДЪЦИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ПРЕДОТВРАТЕНИ.....	97
9.SWOT АНАЛИЗ	99
10.ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В АЛТЕРНАТИВНИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ	101
11.ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 19, АЛ. 3 ОТ ЗУО 103	
12.РАЗРАБОТВАНЕ НА ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА МЕРКИТЕ	107

13.КООРДИНАЦИЯ С НАЦИОНАЛНИ, ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ 143

14.СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 144

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Територия и брой жители по населени места в община Полски Тръмбеш, 2020 г.	32
Таблица 2 Райони/зони с организирано сметосъбиране и сметоизвозване в община Полски Тръмбеш ..	34
Таблица 3 Количества битови отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2015 - 2020 г. (т/год)..	35
Таблица 4 Анализ на състава на битовите отпадъци по фракции след сумиране на разделно събраните отпадъци за Полски Тръмбеш	36
Таблица 5 Норма на натрупване без разделно събрани отпадъци	36
Таблица 6 Норма на натрупване	37
Таблица 7 Местоположение на контейнерите за разделно събиране в гр. Полски Тръмбеш	38
Таблица 8 Разделно събрани отпадъци от опаковки от системата за събиране на МРО.....	38
Таблица 9 Процентно разпределение по фракции, спрямо общото тегло на рециклируемите отпадъци	39
Таблица 10 Отпадъци, съхранявани на територията на площадка за съхранение на строителни отпадъци, на територията на община Полски Тръмбеш	46
Таблица 11 Съдове и честотата на обслужване	50
Таблица 12 Технически характеристики на използваните транспортни средства в община Полски Тръмбеш	51
Таблица 13 Площадки за отпадъци от хартия и картон, пластмаса и метали	52
Таблица 14 Приети отпадъци от РДНО– Регион Борово/Бяла, разпределени по общини	56
Таблица 15 Количества разделно събрани отпадъци, постъпили на РДНО, през 2020г	56
Таблица 16 Образувани отпадъци от инсталацията за сепариране през 2020г.....	57
Таблица 17 Общо количество третирани отпадъци в инсталация за компостиране на територията на РСУО регион Борово/Бяла.....	57
Таблица 18 Брой служители, които осъществяват контрол в сектора по управление на отпадъците в т.ч. брой наложени глоби и санкции от общинския инспекторат за периода 2016 – 2020 г	65
Таблица 19 Приходи от такса битови отпадъци за 2016 – 2020 г.	81
Таблица 20 Разходи за управление на отпадъци за периода 2016 - 2020 г.	81
Таблица 21 Население на област Велико Търново и община Полски Тръмбеш за периода 2016 – 2020 г. 93	
Таблица 22 Демографска прогноза за населението на област Велико Търново за периода 2020 - 2035.....	94
Таблица 23 Демографска прогноза за населението на община Полски Тръмбеш за периода 2021 - 2028. 94	
Таблица 24 Норма на натрупване на битови отпадъци за периода 2016 - 2020 г.	95
Таблица 25 Прогнозна норма на натрупване за периода 2021 – 2028 г.....	95
Таблица 26 Прогнозни количества отпадъци за периода 2021 – 2028 г.	96
Таблица 27 Прогнозни количества по видове отпадъци, съгласно морфологичен анализ на отпадъци в община Полски Тръмбеш	96
Таблица 28 Прогнозни количества по видове биоразградими отпадъци, съгласно морфологичен анализ на отпадъци в община Полски Тръмбеш	96

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 Карта на община Полски Тръмбеш - географско положение	30
Фигура 2 Изглед на Регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла).....	54

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за управление на отпадъците на Община Полски Тръмбеш за периода 2021 – 2028 г. е изготвена на основание чл. 52, ал.1 от Закона за управление на отпадъците (*в сила от 13.07.2012 г., обн., ДВ, бр. 19 от 5 Март 2021 г.*), неразделна част от програмата за опазване на околната среда.

Основната цел на Програмата е да допринесе за устойчивото развитие на Община Полски Тръмбеш, чрез реализиране и прилагане на интегрирана система за управление на отпадъците, която следва да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, увеличаване дела на разделно събраните отпадъци както и стимулиране на инвестициите за подобряване управлението на отпадъците. Програмата е изготвена въз основа на налични данни за отпадъците в общината, резултати от проведени проучвания за системите за управление на отпадъците, както и въз основа на анализа на възможностите за финансиране на дейности свързани с отпадъци.

В програмата са направени експертни предложения и прогнози за периода 2021 – 2028 г., за развитието на инфраструктурата и практиките за управление на отпадъците, в т.ч.:

- демографска прогноза;
- прогноза за образуваните отпадъци;
- прогноза за видовете отпадъци, които могат да бъдат предотвратени;
- прогноза за видовете отпадъци, които могат да бъдат подложени на подготовка за повторна употреба;

Програмата е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021 – 2028 г. и може да бъде актуализирана при промяна на фактическите или нормативните условия, при които е създадена.

Общинската програма за управление на отпадъците на Община Полски Тръмбеш, съдържа 5 (пет) подпрограми, с конкретни адресирани мерки към всяка една от тях, а именно:

- подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци вкл. подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци;
- подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
- подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- подпрограма за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО вкл. подпрограма за управление на опаковки и отпадъци от опаковки;
- програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.

Програмата включва и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, съгласно Глава втора, Раздел III на ЗУО. Приложени са необходимите административни, технически и финансови мерки за осигуряване на практическото прилагане на програмата и упражняване на дейности по контрол и мониторинг на практическото ѝ изпълнение.

Програмата е динамичен и отворен документ, който може да бъде допълван по предложение на кмета на общината, съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

II. ОБХВАТ И ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Отправни точки за определяне на стратегическите цели в Програмата са направените изводи от прилаганата политика за управление на отпадъците в общината, изводите от изготвения SWOT анализ, както и целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите, респ. на Националната програма за управление на отпадъците (НПУО) 2021 – 2028 г.

Основната цел на програмата е *„Общество и бизнес на Община Полски Тръмбеш, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива“;*

В унисон с НПУО 2021 – 2028 г., стратегическите цели, които се поставят в програмата са:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци;

В рамките на ПУО са разработени подпрограми с мерки, които водят както до постигане на основната цел, така и до постигането и изпълнението на разгледаните по-горе три стратегически цели. Подпрограмите представляват на практика конкретен план за действие, които обикновено е представен в табличен вид.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на кмета на общината, съгласно Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане. Съгласно ЗУО и НПУО, в обхвата на програмата са анализирани и попадат следните отпадъчни потоци:

- Битови отпадъци;
- Утайки от ПСОВ;
- Строителни отпадъци;
- Опасни отпадъци;

Отпадъците, които са извън обхвата на НПУО 2021 – 2028 г., респ. на РДО и ЗУО са представени в приложение №1 към настоящата програма.

Основното предназначение на ПУО е да осигури практически инструмент на община Полски Тръмбеш за планиране и аргументиране на най-ранен етап на необходимите ресурси, мерки и действия, по управление на отпадъците за населението и бизнеса в т.ч да подобри управлението на отпадъците в съответствие с общоевропейската политика за управление на отпадъците.

III. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Настоящият раздел съдържа анализ на нормативните документи в областта на управлението на отпадъците на национално ниво и нормативната уредба на община Полски Тръмбеш. Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

- Какви ангажименти регламентира националното законодателство спрямо местните власти;
- Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управлението на отпадъците;
- Местната нормативна уредба съдържа ли минималните изисквания, съгласно ЗУО;
- Какви са основните изводи и препоръки от направения анализ;

За осигуряване на необходимата информация са използвани следните методи:

- Събиране и проучване на национални и местни нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общините, свързани с управлението на отпадъците;
- Събиране и анализ на стратегически и програмни документи на национално и общинско ниво относно управлението на отпадъците;
- Проучвания и анализи във връзка с разработването на Националния план за управление на отпадъците с периода 2021 – 2028 г.
- Събиране и проучване на отчетите за напредъка по изпълнение на програмните документи на община Полски Тръмбеш –пред Общински съвет – гр. Полски Тръмбеш

1. Йерархия при управление на отпадъците

Рамковата директива за отпадъци (чл. 4 от РДО) определя пет стъпки за управление на отпадъците, класифицирани според въздействието им върху околната среда, обединени под общото наименование „йерархия за отпадъците“:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци;
2. Подготовка за повторна употреба;
3. Рециклиране;
4. Друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;

5. Обезвреждане;

Предотвратяване образуването на отпадъци предлага най-добрите резултати за околната среда, и е най - приоритетна, следвана от подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване и обезвреждане.

Чл. 6, ал. 2 и 3 от ЗУО определя, че отклонения от йерархията се допускат само за специфични потоци отпадъци, когато това се основава на съображения, свързани с жизнения цикъл на отпадъците, във връзка с цялостното въздействие на образуването и управлението на такива отпадъци.

При прилагането на йерархията се вземат предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническата осъществимост и икономическата приложимост, опазване на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото в съответствие с общата цел да се предотврати или намали вредното въздействие от отпадъците върху човешкото здраве и околната среда при спазване изискванията на нормативните актове относно:

1. Опазване на водата, въздуха, почвата, растенията и животните;
2. Шума и миризмите, и
3. Опазване на природната среда, които са обект на специална защита.

Предотвратяване

Чл. 3 (12) от РДО дава следното определение за предотвратяване:

„Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- Количеството отпадъци, включително чрез повторна употреба на продукти или удължаването на жизнения им цикъл;
- Вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- Съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите“;

Предотвратяване е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали – добив, производство, разпространение и потребление.

Подготовка за повторна употреба

Чл. 3 (16) от РДО, респ. §1, т.25 от ДР на ЗУО дава следното определение за подготовка за повторна употреба: „Проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване посредством които продуктите или компонентите на продуктите, които са станали отпадък се подготвят, така че да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка.

По дефиниция подготовка за повторна употреба е специфичен случай на оползотворяване. Основната разлика между „повторна употреба“ и „подготовка за повторна употреба“ е, че в първия случай материала или предмета не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба“, въпросният

материал е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци. Примери за подготовка за повторна употреба включват ремонт на велосипеди, мебели или електрическо или електронно оборудване, от които притежателите им са се освободили.

Рециклиране

Член 3 (17) от РДО, респ. в §1. т.37 от ДР на ЗУО дава следното определение: „Всяка дейност по оползотворяване, посредством която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества, за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности“.

Подхода при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физико-химични характеристики и да се оползотворят повторно за същите или за други цели.

Друго оползотворяване

„Всяка дейност, която отговаря на определението „оползотворяване“ съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране“

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО, респективно D10 в приложение 1 към § 1, т.11 на ЗУО;
- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване, съгласно § 1, т.10 от ДР на ЗУО, като: „Дейност по оползотворяване, при която подходящи отпадъци се използват за рекултивационни цели в разкопани участъци или за инженерни цели в строителството на депа и където отпадъкът е заместител на неотпадъчни материали“;

Обезвреждане

Чл. 3 (19) от РДО, респ. §1, т.11 от ДР на ЗУО, дава следното определение: „Всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия“.

2. Принципи при управлението на отпадъците

Националното законодателство и политика в областта на управление на отпадъците се основават на следните основни принципи:

Устойчиво развитие – основната цел на устойчивото развитие е да се достигне разумно и справедливо разпределение на нивото на икономическо благосъстояние, което да бъде продължено за много поколения. Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природни ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъците.

Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи (НДНТ) – консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различни възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена. Йерархията при управление на отпадъците представя теоретична рамка, която може да се използва като ръководство при оценяване на различните възможности. НДНТ е решение (или комбинация от решения), което за дадени цели и обстоятелства предоставя най-големи ползи или застрашава в най-малка степен околната среда, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план. Независимо, че йерархията е полезна като обща цел на политиката по управление на отпадъците, нейното прилагане трябва да бъде съпоставяно с принципа на НДНТ, в зависимост от съществуващите обстоятелства и икономически условия.

Интегрирано управление на отпадъците – изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от закони, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности на всички участници, изпълняващи тези цели. Интегрираното управление съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци. То гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи.

Участие на обществеността – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъци и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им;

Предотвратяване – образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;

Отговорност на производителя и замърсителя плаща – тези, които образуват или допринасят за образуването на отпадъците или замърсяват околната среда, трябва да покрият пълните разходи за своите действия.

Превантивност – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

3. Пакет за кръгова икономика

Като част от Европейската зелена сделка, през м. март 2020 г. ЕК публикува Нов план за действие към кръгова икономика с мерки, които да ускорят прехода към устойчив модел и възстановяването на природните ресурси и по този начин се намали въздействието върху околната среда и обществото.

Новият план за действие е насочен към: установяване на рамка за устойчива продуктова политика; ключови вериги за създаване на стойност в областта на продуктите; по-ефективна политика в областта на отпадъците, насочена към тяхното предотвратяване, повторно използване и оползотворяване; създаване на кръгови модели в полза на хората, регионите и градовете.

Ключови моменти в плана са:

- ✓ Превръщане на устойчивите продукти в норма в ЕС. Комисията ще предложи законодателство в областта на политиката за устойчиви продукти, за да гарантира, че продуктите на пазара на ЕС са проектирани да издържат по-дълго, по-лесни са за повторна употреба, ремонт и рециклиране, и включват възможно най-много рециклирани материали, а не първични суровини. Еднократната употреба ще бъде ограничена, преждевременното излизане от употреба ще бъде поставено под контрол, а унищожаването на непродадените дълготрайни стоки ще бъде забранено.
- ✓ Повече права за потребителите. Потребителите ще имат достъп до надеждна информация по въпроси като възможностите за ремонт и трайността на продуктите, за да могат да взимат устойчиви от екологична гледна точка решения. Те ще могат да се възползват от истинско „право на ремонт“.
- ✓ Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси и където потенциалът за кръгова икономика е голям. Комисията ще предприеме конкретни действия относно:
 - **електроника и ИКТ** — инициатива за кръгова електроника за постигане на по-дълъг жизнен цикъл на продуктите и подобряване на събирането и третирането на отпадъците акумулаторни батерии
 - **превозни средства** - нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии, с цел повишаване на устойчивостта и насърчаване на кръговия потенциал на акумулаторните батерии

- **опаковки** - нови задължителни изисквания относно това какво се допуска на пазара на ЕС, включително намаляване на (свръх)опакването,
 - **пластмаси** - нови задължителни изисквания за съдържанието на рециклирани материали и специален акцент върху пластмасовите микрочастици, както и пластмасите на биологична основа и биоразградимите пластмаси
 - **текстилни изделия** — нова стратегия на ЕС за текстила с цел засилване на конкурентоспособността и иновациите в сектора и насърчаване на пазара на ЕС за повторна употреба на текстилните продукти
 - **строителство и сгради** — всеобхватна стратегия за устойчива архитектурна среда, с която се насърчават принципите на кръговата икономика
 - **храни** — нова законодателна инициатива относно повторната употреба с цел да бъдат заменени опаковките, съдовете и приборите за еднократна употреба в хранителния сектор с продукти за многократна употреба
- ✓ Гаранция за по-малко отпадъци. Усилията ще бъдат насочени към избягване на производството на отпадъци като цяло и преобразуването им във висококачествени вторични ресурси, за които е необходим добре функциониращ пазар на вторични суровини. Комисията ще проучи възможността за създаване на общ за ЕС хармонизиран модел за разделно събиране на отпадъци и етикетирание. Планът за действие съдържа и поредица от действия за свеждане до минимум на износа на отпадъци от ЕС и за справяне с незаконния превоз на отпадъци.

Кръговата икономика в контекста на управлението на отпадъците

През 2018 година в България са образувани 129.7 милиона тона отпадъци, което поставя страната на едно от първите места в Европейския съюз по образувани отпадъци на глава от населението и единица БВП.

Въпреки сравнително добре развитата рециклираща промишленост, страната отбелязва ниски нива на рециклиране на битови отпадъци (31.5%) в сравнение със средните за ЕС (47.4%) за 2018 г. А ако се разглежда общото равнище на рециклиране, с изкл. на отпадъци от добивната промишленост и от строителството, то през 2016 г. в България това равнище е 27%, докато средното за ЕС е 57%. Съществува явен риск за неизпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от домакинствата и с подобен характер, които трябва да бъдат постигнати през 2020 г. Притеснителен факт е, че по данни на НСИ в 202 общини в страната разделно събраните и предадени за рециклиране битови отпадъци са по-малко от 5%. Същевременно, Рамковата директива за отпадъци от 2018 г. поставя нови и по-високи цели за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци и отпадъци от опаковки, които следва да се постигнат поэтапно до 2035 г., както и цел за ограничаване

депонирането на битови отпадъци до 10% от общо образуваните. Наличната и изграждаща се инфраструктура за третиране на битови отпадъци не биха могли да обезпечат постигането на тези цели за подготовка за повторна употреба и отклоняване на битови отпадъци от депониране. Привличането на частния сектор в дейностите по управление на битовите отпадъци се явява необходимост за постигането на тези високи цели в дългосрочен план.

Предстои сериозно предизвикателство пред местните власти – въвеждане на задължително разделно събиране на биоотпадъци от домакинствата през 2023 г.

Необходими са координирани действия между общините, бизнеса, системите за разширена отговорност на производителите и гражданите за изграждане на удобни и икономически ефективни системи за разделно събиране на отпадъци от домакинства и значително повишаване на ангажираността и участието на последните в тези системи.

Постигането на по-ефективно използване на ресурсите, намаляването на количествата образувани отпадъци при различните производствени процеси и постигането на по-високи нива за рециклиране и оползотворяване изисква значителни инвестиции и усилия от страна на българските компании.

Приоритетни области в областта на отпадъците

Пластмаси - Производството на пластмаси в първична форма в България през 2019 г. е възлизало на 175 хил. тона, докато производството на пластмасови изделия е значително по-голямо и надхвърля 500 хил. тона. Значителното производство на пластмасови продукти и изделия в страната, предоставят възможност за влагане на рециклирани пластмаси.

Страната има дългогодишни традиции и опит в рециклирането на пластмасови отпадъци. През последните години бяха направени значителни инвестиции в сектора, в резултат на което капацитетът за рециклиране нарасна съществено, и по оценки надвишава 150,000 тона. Това дава възможност за рециклиране на цялото количество събрани пластмасови отпадъци в страната и същевременно осигурява възможностите за преработка на основните категории материали – LDPE, HDPE, PET, PE.

Независимо от постигнатите резултати са необходими допълнителни усилия за намаляване на количествата образувани пластмасови отпадъци, като приоритет трябва да бъдат пластмасите за еднократна употреба, подобряване на разделното събиране в домакинствата, намаляване на нежеланите примеси в произвежданите и предлагани на пазара пластмасови изделия и опаковки, които затрудняват последващото им рециклиране.

Отпадъци от строителство и разрушаване - Понастоящем изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, която определя процентът на рециклирани строителни материали, които следва да се влагат в определени строителни дейности се изпълнява частично. Инфраструктурата за рециклиране на отпадъци от строителство и

разрушаване е недостатъчно изградена. Наблюдава се спад в равнището на рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване – от 90% през 2016 г. до 24% през 2018 г. Нерегламентираното депониране на този вид отпадъци продължава да бъде практика в страната. Необходимо е строителният сектор да поеме водеща роля при предотвратяването и повторната употреба на строителни отпадъци в партньорство с местните власти. Публичните институции също следва да играят много по-сериозна роля като използват обществените поръчки за проектиране на строителни обекти със залагането на рециклирани строителни материали. Липсата на платформа за обмен на информация и добри практики не позволява да се направи връзка между източниците на образуване на различни по вид отпадъци от строителство и разрушаване, наличието на различни по вид рециклирани строителни материали на регионалните съоръжения за рециклиране и строителния сектор в страната.

Хранителни отпадъци - Общите количества на образувани хранителни отпадъци в страната е значително – около 500 хил. тона – като подобрение в производствените процеси и общото им управление може да доведе до повишена ресурсна ефективност и значително намаляване на въглеродните емисии. Страната е в процес на изготвяне на Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни, която ще обхване всички етапи на хранителната верига: първично производство; преработка и производство; търговия на дребно и дистрибуция по друг начин; ресторанти и кетъринг услуги; и домакинства. По отношение на хранителните отпадъци от домакинства, много малка част от тях понастоящем се отклоняват от депониране. Въвеждане на задължително разделно събиране на био-отпадъци от домакинствата, едновременно с доизграждане на общинските системи за третиране на био-отпадъци, ще позволи оползотворяването на около 200 хил. тона хранителни отпадъци на година.

Биомаса и продукти на биологична основа - Произведена енергия от биомаса надхвърля 1 млн. тона, което представлява над 10% от общото потребление на енергия в страната. В България домакинствата потребяват 70% от енергията произведена от биомаса. Макар потенциалът за използване на отпадна дървесина за производство на енергия да позволява още по-висок дял на биомасата в енергийния баланс на страната, приоритет следва да бъде нейната преработка, а не енергийно оползотворяване. В същото време има много голям неизползван потенциал в оползотворяването на твърди селскостопански отпадъци от стъбла от царевича за зърно, слънчоглед и други. Количествата твърди селскостопански отпадъци в страната се изчисляват на над 2 млн. тона годишно. Сегашната практика за неоползотворяване на голяма част от тези селскостопански отпадъци представлява загуба на ресурс за преработка и производство. Липсата на платформа за обмен на информация и добри практики не позволява да се направи връзка между източниците на образуване на биомаса в страната и производители и преработватели, които биха искали да оползотворят наличната биомаса в производството на различни продукти.

Основни суровини - Минно-добивната и преработвателната промишленост и металургията в България са много-добре развити и предоставят основен принос за националната икономика. Някои от суровините от критично значение за ЕС присъстват на територията на страната като основни полезни изкопаеми, а други компоненти се намират като изоморфни примеси в минералите на други минерали. Проучване на потенциала за добив на суровини от критично значение при експлоатацията на съществуващи находища и при бъдещи проучвателни дейности може да доведе до значителни икономически ползи.

4. Действащи закони и подзаконови нормативни актове на национално ниво

4.1. Закони

Закон за управление на отпадъците (ЗУО), в сила от 13.07.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 19 от 5 март 2021 г.

ЗУО, въвежда изискванията на Рамковата директива за отпадъци (РДО) 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща“, „разширена отговорност на производителя“ и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка“ и „странични продукти“, определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

С последните изменения на ЗУО (ДВ, бр. 19 от 05.03.2021 г.) се въведоха изискванията на приетия на ниво ЕС през 2018 г. т.нар. законодателен пакет „Отпадъци“, и по специално изменението на: Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и частично да транспонира Директива (ЕС) 2018/850 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

Пакет „Отпадъци“ въведе следните основни законодателни промени в ЗУО от март 2021 г.:

☞ Целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци е завишена **до 65% през 2035 г.**, с което могат да бъдат извлечени съществени екологични, икономически и социални ползи и да се ускори преходът към кръгова икономика. (чл. 31, ал. 1, т.5 от ЗУО). Въведени са и междинни цели от 55% и 60% съответно за 2025 г. и 2030 г.; (чл. 31, ал. 1, т.3 и 4 от ЗУО).

☞ С цел допълнително стимулиране на прехода към кръгова икономика в ЗУО е въведена цел за **намаляване до 10 % на депонираните битови отпадъци до 2035 г.** (чл. 31, ал. 1, т.6 от ЗУО), която може да бъде отложена с 5 г., при условие, че държавата е постигнала намаление до 25 % (§15, ал.3 от ЗУО).

☞ С цел съпоставимост на резултатите между държавите-членки значително е стеснен обхватът на възможните методи на изчисляване на целта по рециклиране. Въвеждат се правила за изчисляването на целите въз основа на теглото на битовите отпадъци, които постъпват за рециклиране (чл.31, ал. 4 от ЗУО).

- ✓ чл. 31, ал. 4, т.1 „Теглото на подготвените за повторна употреба битови отпадъци е теглото на продуктите или компонентите на продукти, които са се превърнали в битови отпадъци и са били подложени на всички необходими дейности по проверка, почистване или ремонт, така че повторната им употреба да е възможна без допълнително сортиране или предварително третиране“;
- ✓ чл. 31. ал. 4, т.2. „Теглото на рециклираните битови отпадъци е теглото на отпадъците, които, след като са били подложени на всички необходими дейности по проверка, сортиране и други предварителни дейности по отстраняване на отпадъчни материали, които не са обект на по-нататъшно третиране, и за да се гарантира висококачествено рециклиране, се включват в процес на рециклиране, при което отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества.“

☞ С измененията в ЗУО са въведени определения за „неопасни отпадъци“, „битови отпадъци“, „биоотпадъци“, „отпадъци от строителство и разрушаване“, „хранителни отпадъци“, „оползотворяване на материали“ и „насипване“, за да се внесе яснота относно обхвата на тези понятия и да се постигне съпоставимост между обхвата на дейностите с отпадъците в отделните държави-членки;

☞ ЗУО, въвежда ново определение за „схема за разширена отговорност на производителя“, за да се изясни, че става въпрос за набор от мерки, предприети от държавите членки, с които производителите се задължават да поемат финансова или финансова и организационна отговорност за управлението на отпадъци като етап от жизнения цикъл на продукта, включително за дейностите по събиране, сортиране и третиране;

☞ ЗУО, въвежда и изисквания за предприемане на мерки за насърчаване на разработването, производството и използването на опаковки за многократна употреба и такива, които са по-лесни за рециклиране, както и за по-голям акцент върху мерките за информиране на потребителите да допринасят по-активно за подобряване на ресурсната ефективност, вкл. чрез многократна употреба.

☞ Последните изменения в ЗУО (чл. 19, ал. 3, т.13) предвиждат кметовете на общините да осигуряват по-широка информираност на населението относно изпълнението на дейностите в обхвата на чл. 19, ал.3, т.1-12, 14 и 15, както и информация за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин.

Закон за местни данъци и такси (ЗМДТ), в сила от 3.11.2017 г., изм. ДВ бр. 14 от 2021 г., в сила от 17.02.2021 г

Съгласно чл. 62 от ЗМДТ таксата за битови отпадъци се заплаща за извършваните от общината услуги по: събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя по реда на чл.66 за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения и чистота на териториите за обществено ползване.

Новата постановка на чл.62 от ЗМДТ, която съгласно последното изменение влиза в сила от 1 януари на втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., с изключение на § 5 относно чл. 66, ал. 3, т. 1, § 15, 16, 17 и 20, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Съгласно изменението на чл.62, след влизането му в сила, таксата за битови отпадъци ще се заплаща за извършваните от общината услуги по:

- събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране;
- третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации;
- поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

Видът на предлаганите услуги по чл. 62 на територията на общината, както и честотата на събиране и транспортиране на битовите отпадъци се определят със заповед на кмета на общината и се обявяват публично до 31 октомври на предходната година.

Съгласно действащото и приложимо към момента законодателство, таксата се определя в годишен размер за всяко населено място, с решение на общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци- контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Новата формулировка на ЗМДТ прецизира и конкретизира видовете разходи по дейности, но не ги променя фундаментално, а именно:

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третиране им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците – за услугата по чл. 62, т. 1;
- третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци – за услугата по чл. 62, т. 2;
- поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване – за услугата по чл. 62, т. 3.

4.2. Подзаконовни нормативни актове

Приети са редица подзаконовни нормативни актове, които регламентират задълженията на институциите, физически и юридически лица. Основните актове, които имат отношение към дейността на община Полски Тръмбеш по отношение на отпадъците са:

- *Наредба №7 от 24 август 2004 г. за изискванията на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.* При избор на площадка за разполагане на депа и други съоръжения за отпадъци трябва да се съобразяват с техническите изисквания за площадките, посочени в Наредбата. Съгласно наредбата, площадките за депа за битови отпадъци се определят така, че да обслужват населението на повече от една община, в съответствие с регионалния принцип по управление на отпадъците
- *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци – наредбата, регламентира:*
 - Изискванията към дейностите по разделно събиране на биоотпадъци;
 - Подходящи за оползотворяване биоотпадъци и други биоразградими отпадъци;
 - Условието, при които компостът и ферментационният продукт, получени от дейностите по оползотворяване на биоотпадъци, престават да бъдат отпадък по смисъла на ЗУО.
 - изискванията за качество на продукта, получен от дейности по оползотворяване;

- изискванията за употреба на получения компост, ферментационен продукт, органичен почвен подобрител, стабилизирана органична фракция от процеса на механично-биологично третиране (МБТ);

- *Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки* – с наредбата се определят изискванията за пусканите на пазара опаковки и опаковъчни материали, както и за разделното събиране, многократна употреба, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от опаковки, включително постигането на цели за рециклиране и/или оползотворяване.

Последните изменения на наредбата (ДВ, бр. 2 от 8.01.2021 г.), определят изискванията за пусканите на пазара на опаковки и опаковъчни материали, както и изисквания за разделното събиране, многократна употреба, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от опаковки, включително постигането на цели за рециклиране и/или оползотворяване.

Измененията, които пряко касаят общините са от 2019 г., (чл. 24, ал. 1), относно осигуряването на минимален общ обем съдове за събиране на отпадъци от опаковки:

Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, организирани от организациите по оползотворяване, съответно от кметовете на общини, включват най-малко следните елементи: 1. зелени, жълти (и сини) съдове за събиране на отпадъци от опаковки от домакинствата, различни от тези за битови отпадъци, като се осигурява минимален общ обем на съдовете, както следва:

а) (изм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) за населени места с под 50 000 жители, за всеки 350 жители - съдове с минимален общ обем 3300 л;

б) (изм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) за населени места от 50 000 до 100 000 жители, за всеки 550 жители - съдове с минимален общ обем 3300 л;

в) (изм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) за населени места над 100 000 жители, за всеки 750 жители - съдове с минимален общ обем 3300 л.

С измененията от 2019 г., кметът на общината може да подписва договор само с една организация по оползотворяване. Изключение правят Столичната община и градовете с население над 300 000 души с районно деление (чл. 33, ал. 2).

- *Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци*

С наредбата се урежда реда и начина за:

- определяне размера на обезпечението по чл. 60, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и за предоставянето му при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране;
- разходване на натрупаните през експлоатационния период средства по чл. 60, ал. 1 ЗУО за извършване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци;

- определяне на размера и начина на усвояване на банковата гаранция по чл. 60, ал. 2, т. 3 ЗУО при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране;
- определяне размера на отчисленията по чл. 64 ЗУО и реда за предоставянето им при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране на регионално или общинско депо за неопасни отпадъци и на депо за неопасни отпадъци с друг произход (когато отпадъците са от строителство и разрушаване).

С последните изменения на Наредбата от 2020 г., размерът на отчисления по чл. 64 от ЗУО за регионални депа за неопасни отпадъци за всеки тон депониран е:

- ✓ (изм. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2020 г. - 69 лв./т;
- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2021 г. - 82 лв./т;
- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2022 г. и всяка следваща година - 95 лв./т;

За депа за неопасни и/или инертни отпадъци (когато отпадъците са от строителство и разрушаване), размерът на отчисленията по чл. 64 от ЗУО за тон депониран отпадък са:

- ✓ (изм. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2020 г. - 69 лв./т;
- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2021 г. - 82 лв./т;
- (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2022 г. и всяка следваща година - 95 лв.

Промените в Наредбата от 2020 г. имат за цел да се намали финансовата тежест върху общините, които следва да ги заплащат и нямат налична към момента изградена инфраструктура за третиране на отпадъците.

- Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

С наредбата се определят изискванията за събирането, транспортирането и третирането на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства (МПС), материали и компоненти за тях. С Постановление № 420 на Министерски съвет от 31.12.2020 г. бяха приети изменения на Наредбата за излезлите от употреба моторни превозни средства ("НИУМПС"), първоначално приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обнародвани в Държавен вестник, бр. 2 от 08.01.2021 г. С направените изменения в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби към НИУМПС е въведена нова дефиниция на понятието "излязло от употреба моторно превозно средство".

В хипотезата на § 1, т. 1, буква "б" от наредбата, срокът се намалява от 2 години на 3 месеца от изтичането на определената дата за следващ преглед за проверка на техническата изправност на съответното МПС. И двете хипотези се отнасят само до моторни превозни средства, които се намират върху имоти държавна или общинска собственост.

С направените изменения към § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби към НИУМПС е въведена значителна оптимизация на дефинициите, която позволява сериозно опростяване на процедурите и намаляване на административната тежест върху общинските органи в процеса по установяване и премахване на ИУМПС от имоти общинска собственост.

- *Наредба №1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по който се предоставя информация за дейности с отпадъци, както и за реда на водене на публични регистри* - С тази наредба се определят: редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците; редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците; редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци; редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО); изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Изменението на наредбата от 2020 г. въвежда образци и създаване на ред за ежегодно докладване на количествата и видовете отпадъци, които са престанали да бъдат отпадъци през предходната година, както и на количествата и видовете странични продукти, образувани през предходната година, и дейностите, за които са реализирани, в съответствие с изискванията на чл. 44, ал. 9 и 10 от Закона за управление на отпадъците.

- *Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори*

С наредбата се определят изискванията за пускането на пазара на батерии и акумулатори и за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, рециклирането, оползотворяването, и/или обезвреждането на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА).

Изменението на Наредбата за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори (НБАНУБА) произтича изцяло от изискването за въвеждане в българското законодателство на:

- Директива 2018/849/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на директиви 2000/53/ЕО относно излезлите от употреба превозни средства,
- Директива 2006/66/ЕО относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОВ, L 150 от 14 юни 2018 г.).
- Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците (ОВ, L 150 от 14 юни 2018 г.).

Изменението и допълнението на Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори цели отстраняването на непълнота в съответствие на Директива 2006/66/ЕО за батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и

акумулатори, и за отмяна на Директива 91/157/ЕО и по-конкретно изискването крайните потребители да не се обвързват със задължение да закупуват нови батерии и акумулатори, предназначени за автомобили при връщането на негодни такива на територията на търговски обект.

- Наредба №6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

С наредба се определят:

- Условията и изискванията за проектиране, изграждане, експлоатация и закриване на депа, на които се депонират битови, строителни, Производствени и/или опасни отпадъци,
- Условията и изискванията за изграждане и експлоатация на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- Процедурата и критериите за приемане на отпадъци на депа и извършването на оценка на безопасността на подземното съхраняване на отпадъци
- Изискванията към проектните решения на тялото на депото
- Общи правила при третиране на отпадъците за всяка от дейностите по чл. 35, ал. 2, т. 3-5 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), освободени от изискването за получаване на разрешените.

4.3. Програмни документи на национално и общинско ниво

Национален план за управление на отпадъци 2021 – 2028 г.

Проектът на Национален план за управление на отпадъците (НПУО) е разработен в съответствие с чл. 28 и чл.29 от Рамковата директива за отпадъци и чл. 49 и чл.50 от ЗУО. НПУО е част от цялостната национална система за планиране. При разработване на плана са взети предвид основните постановки за развитието на България с времеви хоризонт 2021 – 2028 г.

Формулирани са три стратегическите цели, в синхрон с настоящата програма, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел, като следва:

- Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване
- Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци
- Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Всяка една от подпрограмите към НПУО 2021-2028 г. съдържа кратко описание, източници на финансиране, които основно са общински и държавен бюджет, средства от европейски структурни и инвестиционни фондове, бюджет на ПУДООС и др. Подпрограмите към НПУО 2021 – 2028 г., включват:

- *„Инвестиционните мерки“* включват основно изграждането на инфраструктура. Инвестиционните мерки за различните видове инсталации са остойностени на базата на капацитета на инсталациите в съответствие с избора от МОСВ сценарии за бъдещото развитие на политиката по управление на отпадъците в следващия програмен период и средни инвестиции на тон/капацитет от сключените договори по ОПОС 2014-2020 г. за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците. Инвестиционните мерки за съдове, транспортни средства, компостери и др. са остойностени на базата на съответния брой съдове/транспортни средства и др., идентифициран в резултат на анализите и прогнозите и съответните средни цени в резултат на пазарно проучване.
- *„Меките мерки“* включват разнообразни дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на покани за подаване на проекти; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др. Част от тях са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. Другата част от "меките" мерки не са остойностени. Такива са мерките, влизащи в обхвата на дейностите, изпълнявани от съответните институции, отговарящи за изпълнението на съответната мярка напр. МОСВ, РИОСВ, общините и др. и са финансирани от бюджета на дейността на съответната институция.

НПУО е част от цялостната национална система за планиране. НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им.

Предвижда се планът да подпомага централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

Стратегия и план за действие за преход към Кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г. (проект!)

В областта на изпълнението на политиките в областта на околната среда, ЕС препоръчва на държавите членки от общността да разработят дългосрочна стратегическа визия и интегриран подход, чрез които националните политики да ускорят навлизането на кръговата икономика във всички икономически секторни. В тази връзка предстои изготвяне на стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021- 2027 г.

Предвижда се стратегическа част на плана да съдържа визия, цели, приоритети и мерки в отделните приоритетни области, с цел постигане на Кръгова икономика. При разработването на отделните приоритетни области и мерки ще се разгледат и

анализират: потребностите, икономически аспекти, субекти на предложените мерки, прилагане на нови бизнес модели и модели за консумация, необходими нормативни и регулаторни мерки, в т.ч. фискални, данъчни и икономически стимули, финансиране, пазарни инициативи, ключови проекти и пилотни инициативи, възможности за международно сътрудничество и трансфер на знания и иновации и др.

Стратегическата цел за зелена конкурентоспособна икономика в плана ще бъде обезпечена, чрез предвидените мерки за повишаване на производителността на ресурсите, въвеждане на нови бизнес модели, както и платформи за свързаност в икономиката..

Друга основна стратегическа цел на плана е намаляване на отпадъците и повече ресурси чрез създаването на повече възможности за устойчива употреба и повторно използване на продуктите, нови модели на отговорност, осигуряване на по-качествени суровини, без депониране на отпадъци.

Общинска програма за управление на отпадъците на община Полски Тръмбеш, период на действие: 2015-2020 г.

Община Полски Тръмбеш има изготвена програма за управление на отпадъци с изтичащ срок на действие 2014 – 2020 г. Програмата е изготвена в съответствие с националните програмни документи. Програмата включва анализ на генерираните на територията на общината видове отпадъци, описание и анализ на съществуващата система за събиране и транспортиране на отпадъци, вкл. системи за разделно събиране на отпадъци, предварително третиране, временно съхранение и обезвреждане на отпадъци. Програмата включва план за действие, с основни мерки и дейности предвидени за изпълнение. Планът определя отговорностите на общината по управлението на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Ежегодно се изготвя отчет за изпълнение на програмата, които се представя пред общинския съвет. Копие от отчета се представя в РИОСВ до 31 март на календарната година.

4.4. Ангажименти на общините по отношение на управлението на отпадъците

Закона за управление на отпадъците и наредбите към него, регламентират детайлно редица ангажименти, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно ЗУО, кмета на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други
2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
8. изпълнението на решенията по чл. 26, ал. 1 на общото събрание на регионалните сдружения по чл. 24, ал. 1 и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
12. почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12;
13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;
14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;
15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

В допълнение, кмета на общината организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците по които се предоставя информация за дейности с отпадъци; разработва общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците; организира внасянето на отчисления за следексплоатационни грижи на депа за битови отпадъци и за депониране на битови отпадъци в необходимия размер и срок; контролира изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците; предлага за одобрение от общинския съвет на такса за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъците.

Община Полски Тръмбеш е част от РСУО за регион Борово (Бяла, област Русе). Кметовете на общините част от РСУО, предприемат действия за възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на нови съоръжения за третиране на отпадъци, най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичане на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява РИОСВ.

4.5. Изисквания по отношение на Наредбите по чл. 22 от ЗУО

От съществено значение за постигане на целите за екологосъобразно управление на отпадъците е детайлно регламентиран в чл. 22 от ЗУО на задълженията на физически и юридически лица за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци, както и ангажимента на общинските структури и звена в разглеждана област.

ЗУО определя минималните изисквания за съдържание на общинските наредби за управление на отпадъците, които е необходимо като минимум да уреждат: условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл. 22 от ЗУО, общините включват широк кръг въпроси, свързани с отпадъците и чистотата на обществените места, произтичащи от ЗУО и други нормативни актове.

Община Полски Тръмбеш има приета и влязла в сила Наредба за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на чл. 22 от Закона за управление на отпадъците. Наредбата урежда условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни

битови отпадъци, масово разпространени отпадъци и производствени отпадъци от физически и юридически лица на територията на Община Полски Тръмбеш. Наредбата въвежда и разпоредби, свързани със задълженията и отговорностите на задължените лица – домакинствата, юридическите лица, вкл. търговски обекти, производствените и стопанските субекти, лечебните заведения, училищата, административни сгради и други обекти разположени на територията на Община Полски Тръмбеш по отношение управление на отпадъците, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането на предоставените услуги по реда на Закона за местните данъци и такси и Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Полски Тръмбеш.

Изводи и препоръки:

Въз основа на направените анализи на националната и общинска нормативна уредба и програмни документи в областта на управлението на отпадъците, могат да бъдат направени следните изводи и препоръки:

- Националната правна рамка е цялостно съобразена с европейското законодателство по управление на отпадъците и включва конкретни разпоредби определящи обхвата, правата и задълженията на местните власти по отношение на управление на отпадъците, в т.ч. ангажименти за поетапно увеличаване на количествата отпадъци, които се рециклират и оползотворяват, и намаляване на депонираните отпадъци;
- Община Полски Тръмбеш провежда политики и мерки в областта на управлението на отпадъците на основата на добре разработени, ясни и детайлни стратегически и програмни документи, одобрени от общинския съвет;
- Общината изпълнява контрол, мониторинг на напредъка и периодичен отчет за изпълнение на програмни документи, но е препоръчително всички отчети да се публикуват на интернет страницата на общината;
- Действащата наредба на община Полски Тръмбеш включва основните изисквания за управление на отпадъците на територията на общината

III. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

1. Административни-териториално разположение

Местоположение

Община Полски Тръмбеш е разположена в североизточната част на Великотърновския регион в Централна северна България. На изток граничи с общините Бяла и Стражица, на юг с община Горна Оряховица, на запад с община Павликени и на север с община Свищов.

Територията на Община Полски Тръмбеш е 463.660 кв. км. Тя заема 0.40% от територията на страната и 9.8% от Великотърновска област.

Разпределението на територията е следното: селскостопански фонд - 391.4 кв. км., фонд населени места - 25.2 кв. км. , горски фонд 38.7 кв. км., водни течения и площи - 6 кв.км, територии за транспорт - 2.3 кв.км.

Общината обхваща един град и четиринадесет села: град Полски Тръмбеш и селата Вързулица, Иванча, Каранци, Климентово, Куцина, Масларево, Обединение, Орловец, Павел, Петко Каравелово, Полски Сеновец, Раданово, Страхилово и Стефан Стамболово.

Фигура 1 Карта на община Полски Тръмбеш - географско положение

Населението на Община Полски Тръмбеш към 31.12.2020г., по данни на НСИ, е 12 363 души, като в общинския център живеят 3810 д. (30.8 %), а в селата 8553 д. (69.2%).

2. Релеф

Преобладаващият релеф на общината е равнинен. В източната част той преминава в хълмисто-равнинен. Надморската височина варира от 30 до 360 метра, като най-ниската кота е по поречието на река Янтра. Територията на общината изцяло попада в Дунавската равнина. Източната част на общината, на изток от долината на река Янтра е

заета от най-северните разклонения на ниските Драгановски височини с максимална височина от 369 m, разположена южно от село Орловец. Останалата по-голяма, западна част е заета от хълмистите южни части на Средната Дунавска равнина, като северно от село Каранци, в долината на Янтра е най-ниската точка на общината – 34 m н.в. Особеностите на релефа са предпоставка за развитие на селскостопанска, промишлена, транспортно-съобщителна и комуникационна дейност. Разпределението на територията е следното:

- ☉ селскостопански фонд – 391,4 km²,
- ☉ фонд населени места – 25,2 km²,
- ☉ горски фонд 38,7 km²,

3. Климатични фактори

Климатът е умереноконтинентален, със сравнително студена зима и горещо лято. Най-студен е януари със средномесечна температура -2.2°C, а най-топъл - юли със средномесечна температура +21.7°C. Средногодишната температура е +11.9°C, а температурната амплитуда - 28°C. Количеството на валежите е недостатъчно, разпределени са неравномерно сезонно и териториално. Средномесечната сума на валежите е 55 мм/кв.м. Най-високи стойности са отбелязани през юни - 78 мм/кв.м, а най-ниски - през февруари - 22 мм/кв.м. Валежите имат предимно циклонален характер.

4. Полезни изкопаеми

Запасите от полезни изкопаеми са ограничени и няма открити залежи от подземни природни богатства. Единственият природен запас са откритите до общинския център залежи на доброкачествена мергелна глина. В селата Каранци, Обединение и Полски Сеновец има разкрити кариери за добив на строителен камък, които към настоящия момент не се експлоатират. Речното корито на Янтра е източник на инертни материали – чакъл и пясък, намиращи приложение в строителството.

5. Водни ресурси

Ограничените и недостатъчни водни ресурси на общината се състоят от повърхностно течащи и подпочвени води. Основна речна артерия е река Янтра, която протича през източната част на общината от юг на север с част от долното си течение. Неин основен приток е Елийска река (ляв), на която е разположен и общинския център. По поречието на Янтра са изградени помпени станции. Голяма част от водния баланс на общината е осигурен от не напълно проучени подпочвени води. В западната част на град Полски Тръмбеш се намира сондаж за минерални води. Изградените сгради и съоръжения на „Минерален извор и бани“ са с площ 2 872 m². В общината има разкрити източници на дълбоки минерални води с хипотермален произход в гр. Полски Тръмбеш и с. Обединение, където е изградена лечебна минерална баня. Температурата им се движи между 44°C и 47°C, а общата минерализация е 3,5 – 5,7 гр.

в литър вода. Проучванията показват, че водоносният хоризонт започва от 750 m, а дебитът на минералната вода е 50 – 60 л./сек. Алкалният характер на водата има лечебно-профилактичен ефект. Лечебните свойства на минералната вода се прилагат при редица заболявания на опорно-двигателния апарат, стомашно-чревни заболявания, екземи и други.

6. Население и демографски процеси

Демографската ситуация на община Полски Тръмбеш е резултат от въздействието на различни фактори и влияния, специфични за територията на община и обусловени от нейното историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие.

Населението на Община Полски Тръмбеш към 31.12.2020г., по данни на НСИ, е 12 363 души, като в общинския център живеят 3810 д. (30.8 %), а в селата 8553 д. (69.2%).

Таблица 1 Територия и брой жители по населени места в община Полски Тръмбеш, 2020 г.

№	Населено място	Население към 31.12. 2020 г.	Площ (км ²)
1	гр. Полски Тръмбеш	3810	17.17
2	с. Вързулица	90	17.56
3	с. Иванча	377	27.92
4	с. Каранци	242	24.44
5	с. Климентово	630	19.12
6	с. Куцина	638	20.36
7	с. Масларево	415	29.49
8	с. Обединение	601	57.65
9	с. Орловец	406	29.74
10	с. Павел	516	44.97
11	с. Петко Каравелово	1551	34.96
12	с. Полски Сеновец,	572	37.51
13	с. Раданово	1631	31.09
14	с. Страхилово	205	49.40
15	с. Стефан Стамболово	679	22.28

Източник: Национален регистър на населените места, по данни от текуща демографска статистика на населението към 31.12.2020г

Към 31.12.2020 г. общият коефициент на възрастова зависимост в област Велико Търново е 58.6%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 52.6%, отколкото в селата - 74.2%. Във всички общини в областта този показател е над 50.0%, като едно от най-неблагоприятните е съотношението на община Полски Тръмбеш (74.6%). Публикуваните данни от Териториално статистическо бюро – север, Отдел „Статистически изследвания - Велико Търново“, показват, че за област

Велико Търново, коефициентът на нетна миграция е с най-високи стойности в община Полски Тръмбеш – 33.3. Общината е на второ място в областта по брой на лицата на 65 и повече навършени години - 29.9% от населението.

IV. СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

1.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Настоящият анализ е разработен с цел да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци в общината ?
- Какви са количествата образуваните отпадъци в общината и каква е нормата им на натрупване ?
- Какъв е морфологичния състав на образуваните битови отпадъци в общината ?
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци ?
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното законодателство и разпределението на ангажиментите между общините в РСУО ?

За целите на настоящият анализ е използвана основно информация, налична в община Полски Тръмбеш от справки, доклади, отчети от оператори на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци, данни от ИАОС и НСИ.

Съгласно допълнителните разпоредби на ЗУО (обн. ДВ, бр. 19, от 05.03.2021 г.) **Битови отпадъци са :**

а.) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биоотпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и едрогабаритни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б.) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората, като количеството и състава им се влияе пряко от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живота на населението и неговата култура;

- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начини на отопление и други фактори.

Съгласно НПУО 2021 – 2028 г. основен източник на битови отпадъци в страната (около 90%) са домакинствата. Имайки предвид административно-териториалната и социално-икономическата характеристика на община Полски Тръмбеш към основните източници на битови отпадъци следва да бъдат отнесени:

- Домакинствата;
- Търговски и обслужващи обекти.
- Промислени предприятия;

На територията на общината, услугите по организирано събиране, транспортиране на битови отпадъци, почистване и поддържане на уличните платна, площади, алеи, паркове и други места за обществено ползване, почистване на нерегламентирани сметища и др. се извършва от Общинско предприятие «Чистота-Полски Тръмбеш». Съгласно Заповед № РД-01-06-9580/27.10.2020 г. на кмета на Община Полски Тръмбеш, всички населени места (100% от населението) са включени в системата по организирано сметосъбиране и сметоизвозване, което се извършва по утвърдени графици и повтораемост на изпълнението, както следва:

Таблица 2 Райони/зони с организирано сметосъбиране и сметоизвозване в община Полски Тръмбеш

Райони с организирано сметосъбиране	Населени места/квартали	Видове съдове за сметосъбиране	Честота на извозване
Зона А	гр. Полски Тръмбеш	Контейнер тип „Бобър“ 1,1 м ³ Съдове за битови отпадъци 110л и 120л	4 пъти месечно
	с. Раданова		
	с. Петко Каравелово		
	с. Климентово		
	с. Обединение		
	с. Полски Сеновец		
	с.Страхилово		
	с. Павел		
Зона В	с.Иванча	Контейнер тип „Бобър“ 1,1 м ³ Съдове за битови отпадъци 110л и 120л	3 пъти месечно
	с.Куцина		
	с.Масларево		
Зона С	Вързулица	Контейнер тип „Бобър“ 1,1 м ³ Съдове за битови отпадъци 110л и 120л	2 пъти месечно
	Каранци		
	Орловец		
	Стефан Стамболово		

Източник: Община Полски Тръмбеш – Заповед № РД-01-06-9580/27.10.2020.

Съгласно заповедта, в населените места се извършва ежедневно поддържане чистотата на улиците, тротоари, площади, паркове, градинки, детски площадки, зелени площи и др. места за обществено ползване. Ликвидирането на нерегламентирани сметища и

почистването на замърсени територии за обществено ползване в и извън населените места се извършва съгласно план-график към заповедта.

Събраните от територията на община Полски Тръмбеш отпадъци се транспортират до инсталация за сепариране, разположена на регионално депо за неопасни отпадъци (РСУО) за регион Борово (Бяла, област Русе). Количеството на образуваните битови отпадъци е променлива величина, която е функция на броя на населението, начина и стандарта на живот на населението, вида на населеното място и степента му на благоустрояване, годишния сезон и др. Източници на данни за докладваните количества битови отпадъци за периода 2015-2020 г. е общинската администрация. Количествата на събраните битови отпадъци от общината за предходните пет години са представени в следващата таблица:

Таблица 3 Количества битови отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2015 - 2020 г. (т/год)

година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
тона/год.	3 270.86	3 374.61	3 256.26	2 594.68	1 126.96	3426,78

Източник: Община Полски Тръмбеш

През разглеждания период в община Полски Тръмбеш се редуват години на спад и увеличаване на количествата образувани смесените битови отпадъци. За периода 2015-2020 г., трудно може да се направи извода за тенденциите в промяната на количествата отпадъци образувани в общината през годините. По рязка промяна се наблюдава през периода -2019 -2020 година, като количествата битови отпадъци се увеличават над три пъти. През 2019г се наблюдава намаляване на количествата генерирани отпадъци. В този период общината след закриване на общинското депо, третира отпадъците на РСУО Велико Търново и от май 2019г на РДНО Борово/Бяла. През следващата година увеличение на количествата битови отпадъци се дължат на закриване на сметищата по селата и повишаване на кратността на сметоизвозване на битови отпадъци от селата и насочване на целия поток на общината към РСУО регион Борово/Бяла.

1.1.1. Морфологичен анализ

Друг важен аспект на анализа на битовите отпадъци в общината е определянето на морфологичния анализ на състава и количествата на генерираните битови отпадъците. Морфологичния анализ на битови отпадъци в община Полски Тръмбеш е изготвен през 2019 г. по проект „Определяне на морфологичния състав на БО в България“, с възложител ПУДООС, разработен в рамките на Проект „Проучване и разработване на пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни отпадъци от домакинствата“, финансиран по Българо-Швейцарската програма за сътрудничество.

Представените по-долу данни, включват информация за целия обследван период за извършване на анализа, съгласно изискуемият по “Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци”, формат и са както следва:

Таблица 4 Анализ на състава на битовите отпадъци по фракции след сумиране на разделно събраните отпадъци за Полски Тръмбеш

Вид Отпадък	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно Събран Отпадък на година т/год	Общ Отпадък на Година т/год	Общ Отпадък на Година %
Хранителни	661.85т	0.00т	661.85т	19.92%
Хартия	201.68т	1.95т	203.63т	6.13%
Картон	402.64т. 200.96т	2.43т. 0.49т	405.07т. 201.44т	12.19% 6.06%
Пластмаса	299.57т	45.76т	345.33т	10.39%
Текстил	267.55т	0.00т	267.55т	8.05%
Гума	90.86т	0.00т	90.86т	2.73%
Кожа	140.56т	0.00т	140.56т	4.23%
Градински	455.33т	0.00т	455.33т	13.71%
Дървесни	121.61т	0.00т	121.61т	3.66%
Стъкло	90.11т	0.68т	90.79т	2.73%
Метали	60.98т	4.38т	65.35т	1.97%
Инертни>4 см	189.77т	0.00т	189.77т	5.71%
Опасни	11.90т	0.00т	11.90т	0.36%
Други	85.09т	0.00т	85.09т	2.56%
Ситна Фракция<4см	391.27т	0.00т	391.27т	11.78%
Общо	3 269.11т	53.25т	3 322.35т	100.00%

Според данните за морфологичния състав, представени в горната таблица, с най-голям относителен дял за община Полски Тръмбеш са хранителните отпадъци (19,92%), следвани от градинските отпадъци (13,71%), хартия и картон (12.19%), ситната фракция < 4 см (11,78%), пластмаса (10,39%) и инертни отпадъци > 4 см (5.71%). Фракциите с най-нисък относителен дял са опасните (0,36%), следвани от метали (1,97%). Отпадъците с най-ясно изразена флукутация през отделените сезони са ситната фракция < 4, хранителните отпадъци, хартията и картон, текстил и градинските отпадъци. С най-слабо изразена флукутация са фракциите: метали, инертни отпадъци > 4 см, опасни, кожа и гума .

Делът на рециклираните отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали, изчислени на основа на морфологичния анализ проведен през 2019 г. възлиза на 906 т. или 27.28% от общото количество генерирани отпадъци в общината.

Друг важен показател при управлението на отпадъците е **нормата на натрупване (НН)**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. От анализа на съществуващите данни и тенденциите при проучванията в страната, може да бъде предположена като най-реалистична за момента „Норма на натрупване“, представена в таблицата по-долу:

Таблица 5 Норма на натрупване без разделно събрани отпадъци

Тип населеното място	Норма на натрупване на смесени битови отпадъци без разделно събрани отпадъци
над 150 хиляди	410,3

50 -150 хиляди	349,6
25 – 50 хиляди	334,9
3 – 25 хиляди	295,5
под 3 хиляди	241,7

Източник: Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, 2019 г.

При провеждане на морфологичен анализ, нормата на натрупване следва да бъде представена по два начина: „Норма на натрупване на смесени битови отпадъци без разделно събрани отпадъци“ и „Норма на натрупване на смесени битови отпадъци с разделно събрани отпадъци“ (при определяне на нормата на натрупване с разделно събрани отпадъци не се включват количествата на отпадъците, образувани в резултат на поддържането на публичните и частните паркове и градини).

Таблица 6 Норма на натрупване

	Съгласно морфологичен състав		По данни от 2020 г.*	
	без разделно събрани отпадъци	с разделно събрани отпадъци	без разделно събрани отпадъци	с разделно събрани отпадъци
Количество отпадъци, кг	3 322 354	3 269 107	3 426 780	3 431 580
Население /бр. жители*	12 787	12 787	12 363	12 363
НН (кг/жители/год)	259,82	255,65	277,18	277,56

* Източник: Община Полски Тръмбеш и НСИ

Съгласно представените информация в горната таблица, изчислената норма на натрупване в общината е под нормата определена за населени места с население от 3 – 25 000, а именно 295,5 кг/ж/год, в съответствие с Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци. Като цяло трудно може да се направи извод за тенденциите на количествата на образуванияте през годината отпадъци в общината. От друга страна, предвид установената тенденция в непрекъснатото намаляване на населението, не се установява същата закономерност в стойностите на образуванияте отпадъци, генерирани на територия ѝ.

1.1.2. Разделно събрани отпадъци от системата за разделно събиране

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, организирана от „Еко Партньорс България“ АД на територията на община Полски Тръмбеш, включва зелени и жълти съдове за събиране на отпадъци от опаковки от домакинствата, различни от тези за битови отпадъци, като се осигурява общ обем на съдовете 47 600 литра, разпределени общо на 12 адреса в гр. Полски Тръмбеш.

Таблица 7 Местоположение на контейнерите за разделно събиране в гр. Полски Тръмбеш

№	Местоположение на контейнерите
1	ул. "Търговска" – банка "ДСК"
2	ул. "Търговска"/ пл."Възраждане"
3	ул. "Търговска"/ ЦОП
4	ул. "Раковски" – аптека "Марешки"
5	ул. "Търговска" – срещу Пощата
6	ул. "Отец Пайсии" – до Бърза помощ
7	Булсатком- пътя за с. Раданово
8	ул. "Ал.Стамболийски"/ул."Черешово топче" – 2 комплекта контейнери
9	СОУ "Цанко Церковски"- ул. "Училищна" – 2 комплекта контейнери
10	ул."Л. Каравелов"/ул."Ал. Стамболийски"
11	ул. "Дунав" – хранителен магазин
12	ул. "Индустриална", пред "Олива" АД

Източник: „Еко Партньорс България“ АД

На всеки адрес се разполага по един комплект контейнери с общ обем 3400 л, който трябва да обслужва 350 жители в гр. Полски Тръмбеш.

В таблица 8 са посочени количествата разделно събрани отпадъци от опаковки:

Таблица 8 Разделно събрани отпадъци от опаковки от системата за събиране на МРО

Вид разделно събран отпадък	Съгласно морфологичен анализ*	2020 г.**
	тона	тона
Хартия и картон	1.461	3,020
Пластмаси	0.231	1,760
Черни метали	0.023	0,020
Съкло	0.678	0,000
Вичко	2,390	4,800

*Източник: Морфологичния анализ на битови отпадъци в община Полски Тръмбеш, изготвен през 2019 г. по проект „Определяне на морфологичния състав на БО в България“

**Източник: Община Полски Тръмбеш

Таблица 9 Процентно разпределение по фракции, спрямо общото тегло на рециклируемите отпадъци

Вид разделно събран отпадък	Съгласно морфологичен анализ*	2020 г.**
	%	%
Хартия и картон	61,1	62,9
Пластмаса	9,7	36,7
Черни метали	0,9	0,4
Стъкло	28,3	0,0
Общо	100	100

*Източник: Морфологичния анализ на битови отпадъци в община Полски Тръмбеш, изготвен през 2019 г. по проект „Определяне на морфологичния състав на БО в България“

**Източник: Община Полски Тръмбеш

През 2020 г. общото количество отпадъци от опаковки, предадени за рециклиране са 4,8 тона. Делът на отпадъците, предадени за рециклиране посредством изградената система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на „Еко Партньорс България“ АД към 2020 г. е 0,14% спрямо общото количество генерирани смесени битови отпадъци, за същия период (поради липса на данни тук не е включена информация за отпадъците предадени в пунктовете за вторични суровини). През последните години се наблюдава увеличение в количеството на разделно събраните отпадъци от хартия и картон и пластмаса. От тук следва да се заключи, че през годините населението на общината постепенно придобива навици за правилното сортиране и разделяне на рециклируемите отпадъци. Кампаниите с тази цел повишават информираността на гражданите и това способства за подобряване ефективността на системата.

В контекста на политиката на Европейската комисия за отпадъците и развитие на кръговата икономика, линейният икономически модел от типа „вземи, произведи и изхвърли“ вече не съответства на нуждите на съвременното общество и на ограничения характер на природните ресурси. В този смисъл, държавната политика по управление на отпадъците се фокусира върху интегрирането на нови, устойчиви от екологична гледна точка модели, където от битовите отпадъци да се отделя всичко, което може да се оползотвори и рециклира, да се превърне в енергия, суровина за индустрията, а в изградените регионални депа да се депонират минимални количества отпадъци.

Законът за управление на отпадъците, регламентира цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, за изпълнение от общините на територията на Р. България.

Чл. 31 ал. 1 на ЗУО предоставя информация за конкретните параметри за изпълнение, а именно:

- т. 1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- т. 2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.¹

Целите по ал. 1 до 2020 година, се постигат поетапно съгласно срокове, определени в Параграф 15 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО.

При изпълнение на законовите цели (чл. 31, ал. 1), размерът на отчисленията за битови отпадъци се намалява, както следва:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, което цели увеличаване от общините на рециклираните и оползотворени битови отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградими отпадъци, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, целящи увеличаване на оползотворени битови биоразградими отпадъци и намаляване на дела на депонираните такива.

Съгласно чл. 13, ал. 3, от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци изпълнението на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО се изчислява по методите съгласно приложение № 1 на Решение на Комисията от 18 ноември 2011 г. за установяване на правила и изчислителни методи за проверка на съответствието с целите, зададени в чл. 11, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета.

Избраният изчислителен метод за страната ни, за изчисляване на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници до 2020 г. е Метод 4 от Приложение 1 на Решение на Комисията от 18 ноември 2011 г. Според него степента на постигане на целите се изчислява по следния начин:

¹ количеството депонирани биоразградими битови отпадъци в Република България през 1995 г. е 2 247 500 t

Подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци	Метод на изчисляване 4 Рециклирането на битовите отпадъци, в проценти = $\frac{\text{Рециклираните битови отпадъци}}{\text{Генерираните битови отпадъци}}$	Държавите-членки следва да използват статистическите данни относно битовите отпадъци, ежегодно поклапвани на Комисията (Евростат).
--	--	--

В количеството на рециклираните битови отпадъци попадат всички отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали предадени за рециклиране от:

- Организации по оползотворяване на отпадъци;
- Пунктове за вторични суровини;
- Общински и частни предприятия управляващи инсталации за предварително третиране на битови отпадъци или сепариращи инсталации;
- Търговски обекти
- Физически лица;
- Експорт на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали

Според Заповед №138 от 15.06.2020г. на Изпълнителния Директор на ИАОС за 2018 относно изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1. т. 1 от Закон за управление на отпадъците, към 2018 година 32 общини (12% от Общините в България) изпълняват заложените цели по чл. 31 (подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци). Съгласно горецитираната заповед, община Полски Тръмбеш е постигнала степен на рециклиране 53 % за календарната 2018 г., което се явява изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т.1 от ЗУО.

1.1.3. Биоотпадъци и биоразградими отпадъци

По смисъла на Допълнителните разпоредби на ЗУО:

- § 1, т. 2 от ЗУО (изм. ДВ, бр. 19 от 2021 г.) „**Биоотпадъци**“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранителновкусовата промишленост.
- § 1, т. 3 от ЗУО (изм. ДВ, бр. 19 от 2021 г.) "**Биоразградими отпадъци**" са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Като цяло биоразградимите отпадъци можем да разделим на основно на следните видове:

- Растителни зелени отпадъци - зелени площи към обществени и търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, градини, паркове, домакинства и др.

- Хранителни и кухненски отпадъци: детски градини, училища, домакинства, ресторанти, заведения за обществено хранене, търговски обекти, социални домове, пазари, и др
- Биоразградими от хранително вкусовата промишленост
- Биоразградими - хартия, картон и други;

С изисквания приети през 2018 г от ЕС и приетите изменения в Закона за управление на отпадъците от 05.03.2021 , ДВ бр.19, пред общините стоят нови предизвикателства в управлението на биоразградимите отпадъци. Освен събирането на „Зелените отпадъци“, предстои разполагане на нови съдове, нова техника за транспортирането им, както и инсталации за третиране на биоразградимите хранителни отпадъци. Кмета на Общината трябва да изгради необходимата инфраструктура за разделното събиране на биоразградимите хранителни отпадъци, без да ги смесва с другите видове отпадъци, за да се достигнат поетапно приетите цели за рециклиране.

Община Полски Тръмбеш към настоящия момент разполага с 30 бр. контейнери за зелени и биоразградими отпадъци - кафяви- с вместимост 6 м³. Те все още не са разположени на територията на общината поради липса на транспортно средство-специализиран контейнеревоз, за тяхното обслужване. Зелените отпадъци към настоящия момент домакинствата изхвърлят на тротоарното пространство и Общината ги събира с 2 бр. камиончета с щипка. Община Полски Тръмбеш има сключен меморандум за сътрудничество с „КРОНОШПАН БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, с който страните декларират съгласие за сътрудничество за постигане на следните цели:

- Рационално оползотворяване на дървесните отпадъци, образувани на територията на община Полски Тръмбеш
- Намаляване на депонирането на отпадъци
- Подобряване на екологичните показатели на територията на община Полски Тръмбеш

С оглед постигане на целите се предвижда общината да предава на „КРОНОШПОН БЪЛГАРИЯ“ЕООД отпадъчната дървесина за рециклиране за производството на плочи от дървесни частици. Дружеството е предоставило на община Полски Тръмбеш съдове за събиране на дървесни отпадъци, които извозва периодично за рециклиране. Община Полски Тръмбеш е закупила мобилен шредер /дробилка/ за нарязване и раздробяване на храсти и клони, чрез който се цели раздробяване на отпадъците и намаляване на техния обем, във връзка с транспортирането им до временната площадка за съхранение на зелени отпадъци и последващото им предаване на Кроношпан.

Във връзка с изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т.2 от ЗУО, със Заповед № 168/08.07.2020 г., Изпълнителния Директор на ИАОС констатира, че в страната 170

общини са изпълнили целите за 2018 г. „за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци“ (по чл. 31, ал.1, т. 2 от ЗУО).

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци се изчисляват за всяка година като процент на количеството депонирани биоразградими отпадъци спрямо количеството на образуваните биоразградими отпадъци през 1995 г. в Република България. Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци определя разрешените за депониране биоразградими отпадъци в съответния регион за 2020 г. на 109 кг/жител. Съгласно горесцитираната заповед, община Полски Тръмбеш е постигнала степен на 91% за календарната 2018 г. (последната налична отчетна година), което се явява изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т.2 от ЗУО.

Поставените цели следва да бъдат постигнати при източника на образуване и оползотворяване, чрез компостиране, анаеробно разграждане или като източник на възобновяема енергия в инсталации за изгаряне на биомаса на територията на региона за управление на отпадъците. Целите се изпълняват чрез съвместни усилия на всички общини, които принадлежат към региона за управление на отпадъците.

1.1.4. Масово разпространени отпадъци (МРО)

Съгласно ЗУО, *"Масово разпространени отпадъци"* са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

Във връзка с изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 7 от ЗУО и наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО за организиране на система за разделно на отпадъци от опаковки и масово разпространени отпадъци, образувани от домакинствата, обществени и административни сгради, училища, търговски, промишлени и други обекти, община Полски Тръмбеш е предприела следните действия:

- Сключен договор за сътрудничество с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки с „Еко Партньърс България“ АД
- Сключен договор за организиране на дейности по разделно събиране на масово разпространени отпадъци с „Еко Феникс“ ЕООД за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства от ЕГО, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС

Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки е изградила система за събиране и извозване на разделно събраните отпадъци от опаковки на територията на общината. За останалите МРО към настоящия момент не е обособена площадка за временно съхранение на отпадъци, на която да бъдат предавани и събирани ЕГО, НУБА, ИУМПС, ИУЕЕО и други отпадъци, от която площадка „Еко Феникс“ ЕООД да осъществява събирането и извозването на тези видове отпадъци.

Със ЗИД на ЗУО, ДВ, бр. 19 от 05.03.2021г. се предвижда да се добави още един поток към масово разпространените отпадъци, а именно отпадъци от дрехи и обувки. Така община Полски Тръмбеш ще има допълнителен ангажимент да организирана система

за разделно събиране на обувки и текстил, като сключи договори с Организация по оползотворяване. От 01.06.2021 г. община Полски Тръмбеш ще има право да сключи предварителен договор само с една Организация по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил, като договора трябва да отговарят на минималните критерии и изисквания за МРО. След тримесечен срок от получаване на разрешението за Организация по оползотворяване, Кмета на общината ще има право да сключи окончателен договор за поетапно организиране на система за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки.

1.1.5. Опасни отпадъци от бита

В съответствие с изискванията на чл. 19, ал. 3, т.9 от ЗУО, кмета на общината има ангажимента да събира разделни опасните битови отпадъци, генерирани от домакинствата (извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО), с цел предаването им за обезвреждане и оползотворяване. Съгласно сключен договор с „Еко Феникс“ ЕООД за съвместно сътрудничество за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, фирмата прима следните видове опасни отпадъци – 16 06 01*, 16 01 04*

1.1.6. Други битови отпадъци, вкл. едрогабаритни отпадъци

Община Полски Тръмбеш е сключила договор с „Еко Феникс“ ЕООД за съвместно сътрудничество за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. Фирмата приема да извършва приемане на едрогабаритни отпадъци и други отпадъци, съгласно изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО, на площадка на територията на община Полски Тръмбеш. Общината не е обособила площадка за съхранение или третиране на ЕГО на нейна територия и това затруднява изпълнението на дейностите.

Общината има създадена организация за разделно събиране на пепел и сгурия от домакинствата за територията на града, която работи. Общината предвижда създаване на организация и по селата, за да не попадат тези отпадъци в контейнерите за смесен битов отпадък. Събраните количества пепел и сгурия се предават посредством сключване на договор, на площадка за съхранение. Необходимо е да се предприемат допълнителни действия за третиране на този вид отпадък, за да не попада в общия смесен битов отпадък, като се потърсят решения за неговото оползотворяване.

1.2. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ (ОСР)

По смисъла на Допълнителните разпоредби на ЗУО §1, т. 39 „*Строителни отпадъци*“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение

94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения“.

Съгласно ЗУО кметът на общината отговаря за управлението на строителните отпадъци, образувани на нейната територия. Отговаря за оползотворяването и обезвреждането на строителните отпадъци събрани от ремонтните дейности на домакинствата. (чл.19, ал. 3, т.5 от ЗУО).

Кметът на общината е пряко ангажиран с организирането на системи за третиране на строителни отпадъци най – късно от 01 Януари на 2020г, за подготовката им за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Наредба № 2 за класификация на отпадъците, като с това се постигат целите по чл. 32, параграф 16 от ЗУО, както следва:

- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Кметът на общината контролира дейностите (чл.112, ал.1, т.1 от ЗУО), свързани с образуването, събирането, включително разделното, съхраняването, транспортирането, третирането на строителните отпадъци на територията на общината. Кметът контролира управлението на строителните отпадъци, когато общината е възложител на строителни дейности, регламентирани подробно в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (*Приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г. Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017г*).

Общините имат възможност да приложат различни подходи за организация на дейността за изпълнение на ангажиментите им по отношение на строителните отпадъци от ремонтна дейност и съответно да ги регламентират в Наредбата по чл.22 от ЗУО. Общинският Съвет на общината приема наредба или тя е част от Общинската Наредба по чл. 22 от ЗУО, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци на територията на общината, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Основните проблеми, свързани с този вид отпадъци в общината, са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите. Често се констатира случаи на изхвърлени строителни отпадъци в контейнерите за битови отпадъци. Това води до бърза амортизация на съдовете и затрудняване на процеса на организираното събиране на битовите отпадъци.

Общината разполага с контейнери с обем от 0,5 м³, които предоставя на населението за събиране на строителни отпадъци от домакинствата. Общината предлага следните услуги относно строителните отпадъци от домакинствата:

- Всеки притежател на строителни отпадъци от домакинствата може да ги предаде на площадката за временно съхранение в гр. Полски Тръмбеш, за което да заплати такса от 36,00лв/тон с ДДС.
- Всеки притежател на строителни отпадъци от домакинствата може да заяви контейнер за събиране на строителни отпадъци, който да му се закара от ОП „Чистота“ и да се вземе от мястото също от предприятието, за което да заплати – 51,00 лв/м³ с ДДС.

Общината не разполага със специализирани превозни средства, които да могат да извозват големи контейнери /6 м³/ за строителни и/или зелени отпадъци.

Съгласно актуализирания документ за изпълнение на Общинския план за развитие на община Полски Тръмбеш за периода 2018-2020 г общото количество отпадъци от строителството и разрушаване на сгради, депонирани на общинското депо за отпадъци за периода 2014-2017 г. е 1641,305 тона.

Строителните отпадъци се образуват в незначителни обеми от строителство, ремонт и реконструкция на сгради и други обекти. Практика е строителните отпадъци да се депонират смесено с битовите отпадъци. Към момента няма депо за строителни отпадъци, но общината е изградила площадка за временно съхранение на строителни отпадъци на нейната територия, с местонахождение: гр. Полски Тръмбеш, област Велико Търново, община Полски Тръмбеш, УПИ Х – 2485, с идентификатор 57354.300.2485, площ 1200 кв.м за строителни отпадъци. С регистрационен документ, издаден от РИОСВ Велико Търново, с номер 04-РД-00000383-00/06.06.2018 г.- ОП „ЧИСТОТА-ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ“ може да съхранява отпадъци с код и наименование, както следва:

Таблица 10 Отпадъци, съхранявани на територията на площадка за съхранение на строителни отпадъци, на територията на община Полски Тръмбеш

Вид на отпадъка		Дейности, кодове	Количество (тон/год.)	Произход
Код	Наименование			
17 01 01	Бетон	R 13 - Съхраняване	500	от физически и юридически лица
17 01 02	Тухли	R 13 - Съхраняване	500	от физически и юридически лица
17 01 03	Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия	R 13 - Съхраняване	500	от физически и юридически лица
17 01 07	Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични	R 13 - Съхраняване	1000	от физически и юридически лица

	изделия, различни от упоменатите в 17 01 06			
--	--	--	--	--

На територията на община Полски Тръмбеш към момента няма застъпена практика за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване.

Съгласно НПУО 2021 – 2028 г., в България все още не е изградена национална информационна система за образуваните, рециклираните, оползотворените и депонираните строителни отпадъци, поради което данните за отпадъците от строителство и разрушаване от наличните източници са непълни.

Съгласно НПУО и статистиката до момента, основното количество строителни отпадъци се генерира предимно от фирми занимаващи се със строителна и ремонтна дейност, както и от редица частни фирми – еднолични търговци и юридически лица. Делът на физическите лица, отделящи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначително спрямо другите количества. Като цяло, всички въпроси, свързани с ОСР извън отпадъците от ремонтна дейност на домакинствата са извън компетенциите на община Полски Тръмбеш и въпросите за тяхната отчетност се решават на национално ниво.

1.3. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ПСОВ

На национално ниво няма изградена цялостна информационна база данни, в която информацията за утайките от ПСОВ да е систематизирана и да обхваща всички аспекти, както в регионален и местен, така и във времеви разрез.

За управление на отпадъците в България е създаден, национален стратегически план за управление на утайките от ГПСОВ за отпадни води с период на действие 2014 – 2020 г., с основна цел да осигури рамка за планиране на национално ниво, както и разумен подход при определяне и прилагане на адекватни мерки за оползотворяване и обезвреждане на утайки. Планът анализира тенденциите на европейско ниво и тенденциите в България в т.ч. поставя национални цели и план за действие с мерки за постигането им.

Съгласно НПУО 2021 – 2028 г., в периода 2008 – 2018 г. в България се наблюдава увеличение на количествата на образувани утайки от ПСОВ, като за разглеждания период образуваните количества утайки са най-ниските на ниво ЕС. Към момента в България се изпълняват заложените цели за рециклиране и материално оползотворяване на утайки в Плана за действие на Националния стратегически план за управление на утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води в България. Не се изпълняват поставените цели в Националния стратегически план по отношение енергийно оползотворяване на утайките за 2018 г.

ПСОВ на територията на община Полски Тръмбеш

Към настоящият момент в община Полски Тръмбеш няма изградена ГПСОВ. Има одобрен идеен проект за доизграждане на канализационна мрежа, съпътстваща водопроводна мрежа и ПСОВ. Градът има изградена 27 км канализационна мрежа. Изборът на системата – смесена, е направен още в началото на изграждането на мрежата. Изборът на схемата също е решен тогава. Строителството на канализацията в гр. П. Тръмбеш е започнало през 1974 г. и продължава досега на етапи, съобразно отпусканите средства за тази цел. Към момента са изградени около 86 % от цялата мрежа и главния колектор, който е заустен без пречистване в р.Янтра. Останалата част от града използват локални септични ями.

В останалите населени места няма изградена улична канализация.

Източник: Актуализиран документ за изпълнение на Общинския план за развитие на община Полски Тръмбеш за периода 2018-2020 г.

1.4. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИ БОЛНИЧНИ ОТПАДЪЦИ

Отпадъците, които се генерират на територията на лечебните и здравните заведения се дефинират в две категории медицински отпадъци:

Отпадъци от лечебни и/или здравни заведения, които не притежават опасни свойства - Към тях се отнасят битовите отпадъци; хартия и картон, пластмаса, вкл. опаковки; стъклени и пластмасови банки от физиологични разтвори, които не са използвани в системи за кръвопреливане или други вливания на пациент; ампули и флакони с изключение на тези от използвани ваксини и цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти; метални опаковки с изключение на тези, съдържащи остатъци от опасни вещества/смеси или замърсени с опасни вещества/смеси; превръзки, гипсови отливки, спално бельо, облекло и бельо за еднократна употреба, които не са замърсени с биологични течности, и памперси с изключение на отпадъци, образувани от дейността на изолаторите в инфекциозните отделения/клиники и лаборатории за особено опасни инфекции; хранителни биоотпадъци с изключение на отпадъци от храни от инфекциозни болници и клиники/отделения.

Опасни отпадъци от лечебни и/или здравни заведения - Към тях се отнасят биомедицинските отпадъци, включващи биологичните медицински отпадъци, лабораторни отпадъци, отпадъци, замърсени с кръв и биологични течности; отпадъци от остри предмети и отпадъци, съдържащи опасни химични вещества/смеси.

Болнични отпадъци в община Полски Тръмбеш се генерират от Специализирана болница за продължително лечение и рехабилитация /СБПЛР/ "Минерални бани" - Полски Тръмбеш ЕООД и индивидуалните практики на лекари-специалисти (8 бр.), стоматолози (5 бр.) и общопрактикуващи лекари (10бр.) В лечебните и здравните

заведения на територията на общината е въведена система за разделно събиране на отпадъците от медицинската дейност. Води се отчетност на генерираните и предадени за обезвреждане отпадъци, съгласно изискванията на Наредба №1/2014г. Предаването им за последващо третиране се извършва по договор с лица, притежаващи документ по чл. 35 от Закон за управление на отпадъците.

Изводи и препоръки:

- В община Полски Тръмбеш всички населени места от общината са обхванати от организирана система за сметосъбиране и сметоизвозване;
- През последните години в община Полски Тръмбеш не се очертава ясна тенденция по отношение на увеличението или намалението на количествата събрани битови отпадъци. Като цяло липсват резки промени, с изключение на последните 2 отчетни години.
- Изчислената норма на натрупване за 2019 и 2020 г. в общината се доближава до нормата определена за населени места с население от 3 – 25 000, а именно 295,5 кг/ж/год, в съответствие с Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци.
- Съгласно морфологичния анализ на отпадъците, с най-голям относителен дял за община Полски Тръмбеш са хранителните отпадъци (19,92%), следвани от градинските отпадъци (13,71%), хартия и картон (12.19%), ситната фракция < 4 см (11,78%), пластмаса (10,39%) и инертни отпадъци > 4 см (5.71%).
- Община Полски Тръмбеш не разполага с площадка за временно съхранение на ЕГО и МРО, на която отпадъците да бъдат съхранявани до тяхното предаване на дружество, притежаващо разрешителен или регистрационен документ, съгласно ЗУО.
- Община Полски Тръмбеш не разполага със специализирани превозни средства, които да могат да извозват големи контейнери /6 м3/ за строителни и/или зелени отпадъци.
- В община Полски Тръмбеш липсва интегрирана система за управлението на отпадъците. Необходимо е да бъде създадена необходима организация, включително да бъде назначени служители, чийто основни задължения да бъдат свързани с управлението на отпадъците – да водят отчетност за вида и количествата отпадъци (в т.ч. строителни), третирани, депонирани, рециклирани и др. отпадъци; да правят необходимите разчети, анализи и планове за екологосъобразно управление на отпадъците и за постигане на целите, поставени в законодателството;

2. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализа на инфраструктурата по управление на отпадъците е структуриран по пътя на отпадъка в следната последователност:

- Инфраструктура за събиране и транспортиране на битови отпадъци – разгледани са съдове на битови отпадъци, транспортна техника за сметосъбиране и сметоизвозване и др.
- Съоръжения за третиране на отпадъци – инсталации за предварително третиране/сепариране, инсталации за компостиране;
- Депа за битови отпадъци;

За целите на настоящият анализ е ползвана информация от програми, доклади и отчети на община Полски Тръмбеш по управление на отпадъците, информация от интернет страницата на РИОСВ – Велико Търново, ИАОС, МОСВ и др. За разработване на настоящият анализ е ползвана информация и от национални стратегически и програмни документи – НПУО 2021 – 2028 г., ръководство за управление на едрогабаритни отпадъци и др.

2.1. Инфраструктура за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Общинската системата за сметосъбиране и сметоизвозване в община Полски Тръмбеш обхваща 100% от населението на общината. Генерираните битови отпадъци от домакинствата се събират в стандартни съдове за битов отпадък, конструктивно пригодени за сметосъбиращата техника в общината. Използват се съдове тип „Бобър“, с обем 1.1 м³ и кофи тип „Мева“, с обем 0.12 м³

Общият брой на наличните съдове за сметосъбиране в общината и графика на тяхното извозване е представен в следващата таблица:

Таблица 11 Съдове и честотата на обслужване

№	Вид контейнер	Собственост	Обем м ³	Брой	Честота на обслужване на контейнерите
1	тип „Мева“,	общинска	0,120	997	- 4 пъти месечно за гр. Полски Тръмбеш, с. Раданова, с. Петко Каравелово, с. Климентово, с. Обединение, с. Полски Сеновец, с.Страхилово и с. Павел - 3 пъти месечно за с.Иванча, с.Куцина и с.Масларево - 2 пъти месечно за с. Врзулица, с.Каранци, с. Орловец и с.Стефан Стамболово
2	Тип «Бобър»	общинска	1,100	714	- 4 пъти месечно за гр. Полски Тръмбеш, с. Раданова, с. Петко Каравелово, с. Климентово, с. Обединение, с. Полски Сеновец, с.Страхилово и с. Павел - 3 пъти месечно за с.Иванча, с.Куцина и с.Масларево - 2 пъти месечно за с. Врзулица, с.Каранци, с. Орловец и с.Стефан

					Стамболово
--	--	--	--	--	------------

Източник: Община Полски Тръмбеш

Работния обем на сметосъбиращите автомобили варира е 8 м³ и 18 м³ и е съобразен с редица ограничителни фактори – състояние на транспортната инфраструктура, обем и вид на отпадъците, разстояние и подход до регионално депо и др.

В следващата таблица е представен броя и вида на сметосъбиращите автомобили, които се използват в община Полски Тръмбеш:

Таблица 12 Технически характеристики на използваните транспортни средства в община Полски Тръмбеш

№	Вид на транспортното средство	Технически характеристики на транспортното средство	
		Брой	Обем на надстройката м ³
1	Сметосъбирач – ротопреса	1	18
2	Сметосъбирач - вариопреса	2	8

Източник: Община Полски Тръмбеш

Дейността на община Полски Тръмбеш по сметосъбиране и сметоизвозване е обезпечена с необходимите съдове за събиране, така че да обхване 100% от населението на общината и да осигури необходимата честота на извозване, която да не допуска препълване на контейнерите. Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване в общината се осъществяват от Общинско предприятие „Чистота - Полски Тръмбеш“, съгласно Решение №423 по Протокол №31/28.11.2013 г. на Общински съвет Полски Тръмбеш.

За отпадъците от хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло община Полски Тръмбеш има сключен договор с организация по оползотворяване - „Еко Партньърс България“ АД. Обхванат от системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е град Полски Тръмбеш. На територията на общината се осигурява общ обем на съдовете 47 600 литра, включващ зелени и жълти съдове за събиране на отпадъци от опаковки от домакинствата, различни от тези за битови отпадъци, които са разпределени общо на 12 адреса в гр. Полски Тръмбеш. Във всяка точка са поставени два вида контейнери: зелен за стъкло и жълт за хартия и картон, пластмаса и метал.

2.2. Площадки на разделно събрани отпадъци

Съгласно ЗУО, кметът на общината отговаря за осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата в т.ч. едробагаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината. В населените места с районно делене площадките следва да съответстват най-малко на броя на

районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината. На територията на общината са разположение следните площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. На територията на Община Полски Тръмбеш няма населено място с над 10 000 жители и не са обособени площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци. По данни от публичния регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци, на територията на общината съществува фирма, притежаваща разрешително за дейности с отпадъци от хартия, картон, пластмаса и метали

Таблица 13 Площадки за отпадъци от хартия и картон, пластмаса и метали

№	ДАННИ ЗА ФИРМАТА	Разрешение № и дата	Местонахождение на площадката
1	"ФЕНИКС ЕКО" ООД, БУЛСТАТ: 201231962	04-РД-00000285- 01/06.02.2018 г	Площадка №1, област Велико Търново, община Полски Тръмбеш, с. Раданово, ул. Трета 1

Източник: Национална информационна система за отпадъци, 2021г

Към настоящият момент, ОП ЧИСТОТА-ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ притежава регистрационен документ № 04-РД-00000383-00/06.06.2018 , на база на който извършва съхранение на строителни и биоразградими отпадъци на площадка, с адрес гр. Полски Тръмбеш УПИ Х -2485.

Регионално депо за отпадъци – Регион Борово/Бяла

Партньори в Сдружение „Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Борово (Бяла, Област Русе)” са общините Борово, Ценово, Две Могили, **Полски Тръмбеш** и Опака. С протокол №1 от 03.06.2013 г. се учредява сдружението, и се приемат Вътрешните правила за работа на сдружението.

С Протокол №1 от 19.11.2019г. на Общото събрание на РСУО регион Борово (Бяла, Област Русе), се определя делът на собствеността на всяка от общините членове на сдружението както следва: Община Бяла- 25,25%, Община Борово– 10,84%, Община Ценово – 9,85%, Община Две могили – 16,56%, и Община Полски Тръмбеш – 25,46% и Община Опака – 12,04.

Регионалното депо за неопасни отпадъци, регион Борово (Бяла, Област Русе), е разположена в ПИ № 07603.211.960, с местонахождение местност „Трапито”, землище гр. Бяла, община Бяла и начина на трайно ползване – депо за битови отпадъци. Имотът е с обща площ от 100,009 дка, от които площта на клетка за депониране е 16,06 дка с капацитет, съгласно КР №499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т/24ч.

Обектът е изграден след изоставане от първоначално планирания график за изграждане на "Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Борово, Бяла, област Русе", финансирано по приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци” на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.” вследствие на сключен Договор за безвъзмездна финансова помощ № DIR-5112122-C010/14.12.2012 г. и предприетите действия за

отпускане на безвъзмездна помощ от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за изпълнение на инвестиционен проект „Доизграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла, област Русе)” и довеждаща инфраструктура за външни връзки на площадката с републиканската пътна мрежа и мрежите на техническата инфраструктура” строителството приключва през м. април 2019 год. С Разрешение за ползване № СТ-05-477 от 12.04.2019 г. се разрешава тяхното използване. Експлоатацията на съоръженията на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака” стартира през м. май 2019 год.

2.2.1. Сгради и съоръжения на територията на РДНО Борово/Бяла

На „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака” са изградени следните съоръжения за обезвреждане и оползотворяване на отпадъците:

- Клетка за депониране с площ от **16,06 дка** с **капацитет, съгласно КР №499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т/24ч.;**
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет **4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./ год.**
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет **3000 т/у или 12,5 т./24 ч.**

Изградени са спомагателни инсталации и съоръжения, които подпомагат дейностите по оползотворяване и обезвреждане на отпадъците и осигуряват изпълнение на изискванията за опазване на компонентите на околната среда.

- Административно-битова сграда;
- КПП;
- Електронна везна;
- Съоръжение за измиване на гуми
- Площадка за вземане на проби;
- Работилница и мивка за камиони;
- Спомагателни съоръжения (складови площи) и довеждаща инфраструктура към площадката на РСУО (довеждащ водопровод за питейно-битови и противопожарни нужди, отвеждащ колектор за дъждовни и пречистени води, външно основно и резервно електрозахранване, пътна връзка и съобщителна връзка - кабелно захранване за пренос на цифрови данни);
- Пречистително съоръжение за третиране на инфилтрат.

Фигура 2 Изглед на Регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла)

Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

Основният подход до депото е по второстепенният път от юг. Функционалното зонироване е съобразено с технологичната последователност на процесите. Непосредствено след входа е зоната с административно-битова сграда, работилница за камиони и резервоар за противопожарни нужди. На север от нея е зоната на пречиствателната станция и площадката за вземане на проби. Преди да навлязат в зоната на инсталацията за сепариране и депото за неопасни отпадъци, камионите преминават през контролно-пропускателен пункт и електронна везна. Инсталацията за сепариране с прилежащите ѝ сгради – склад за продукция и трафопост и площадката за компостиране са на север. След тях е входът на клетките на депото.

На излизане от депото, камионите преминават задължително през съоръжение за измиване на гуми. Факелът за биогаз, отделян от клетките на депото е предвиден да бъде на разстояние по-голямо от 50м. от всички сгради, в съответствие с нормативните изисквания.

Регионалната система се обслужва от вътрешен асфалтов двулентов път, който удовлетворява изискванията и на противопожарните норми за експлоатация и достига до навеса за компактираща техника на депото. От там до пречиствателната станция

води асфалтов път. Около клетките на депото е макадамов път за движение на верижната техника.

Площадките на инсталацията за сепариране на постъпващите отпадъци, на инсталацията за компостиране и на пречиствателната станция са бетонова настилка, а на административно-битовата сграда е асфалтова.

Сградите на територията на площадката на РДНО се разделят според функционалното им предназначение на:

- **Производствени сгради** - инсталация за сепариране на материали, навес за продукция, навеси на площадката за компостиране;
- **Обслужващи сгради** - административно-битова сграда, работилница и мивка за камиони, контролно-пропускателен пункт и охрана;
- **Спомагателни сгради** – резервоар, пречиствателна станция за отпадъчни води, техническа сграда към пречиствателната станция за отпадъчни води, техническа сграда – обезводняване на утайки.

Смесено събраните битови отпадъци се транспортират до площадката на Регионалната система за управление на отпадъците със сметосъбираща техника. Същите преминават през електрона взна за отчитане на входящото количество отпадъци, където се извършва и визуалната им проверка, след което сметосъбиращата техника ги транспортира до зоната за приемане в инсталацията за механично сепариране/ инсталацията за компостиране на зелени отпадъци или към клетка 1 на депото.

В инсталацията за механично сепариране се осъществява отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от потока смесени отпадъци: стъкло, смесена хартия, фолио, PE/PP, PET, черни метали, цветни метали, RDF и органични фракции подлежащи на компостиране. На изхода от инсталацията за механично сепариране рециклируемите материали се балират, след което се насочват за съхраняване в склад до тяхната реализация, биоразградимите отпадъци се насочват към зоната за компостиране, а остатъците, които не могат да бъдат използвани за рециклиране или оползотворяване се насочват към клетка 1 на депото за депониране.

Технология на депониране включва: разтоварване, разстилане с уплътняване и запрястяване.

Експлоатацията на депото започва от Клетка 1. След като транспортното средство напусне зоната за сепариране, навлиза в района на клетката за депониране. В клетката се навлиза по вътрешен експлоатационен път, завършващ с обръщателна площадка. Транспортното средство разтоварва отпадъците в края на обръщателната площадка. Депонирането започва от най- ниската точка на клетката, като в началото компактора прибутва отпадъците от края на площадката към най-ниската точка на клетката, като оформя път от тях.. След разтоварване на отпадъците се пристъпва към разстилането и уплътняването им до достигане на проектна плътност на пластове от 20- 30 см. С разриването и пробутването на отпадъците за деня се оформя пресечена пирамида с височина 2 м. и странични откоси с наклон 1:2,5. След завършването на даден хоризонт

до проектната кота се насипва междинен изолационен слой от пръст или стабилизирана органична фракция от механично-биологично третиране с дебелина 15 см., които се компактират. Предназначението на този слой е да спре разнасянето във въздуха на по леки частици, да предотврати възникване и разпространение на пожари и подходяща среда за развитие на насекоми и гризачи. По този начин се оформят хоризонтите депонирани и уплътнени твърди битови отпадъци с височина 1 м.

По проект е заложено изграждането на 6 вертикални кладенци за събиране на образуваното количество биогаз, като разстоянието между тях ще бъде най-малко 50 м. Сондажите ще бъдат с диаметър не по-малък от 80 см. До 2020 г. не е започнало тяхното изграждане.

Приетите количества отпадъци от Регионално депо за неопасни отпадъци – Регион Борово/Бяла през 2020г. са представени в таблица 15, разпределени по общини:

Таблица 14 Приети отпадъци от РДНО– Регион Борово/Бяла, разпределени по общини

Община	Смесен битов отпадък		Строителни отпадъци		Биоразградими/зелени отпадъци	
	код	тон	код	тон	код	тон
Община Бяла	20 03 01	4476,728	17 01 07	244,400	20 02 01	117,920
Община Борово	20 03 01	1219,100				
Община Две могили	20 03 01	2403,140	17 01 07	15,137	20 02 01	115,600
Община Ценово	20 03 01	938,040				
Община Полски Тръмбеш	20 03 01	3426,780				
Община Опака	20 03 01	770,840				
Общо		13234,628		259,537		233,520

Източник: Годишен доклад по околна среда за изпълнение на дейностите през 2020г., за които е предоставено КР499/Н0/2014г.

От приетите през 2020 г. **13 234,628 т.** Количества, постъпили смесени битови отпадъци на депото, **825,600 т.** са събрани разделно, както следва: от жълти контейнери - пластмаса и хартия; от зелени контейнери - метали.

Таблица 15 Количества разделно събрани отпадъци, постъпили на РДНО, през 2020г

Община	Разделно събран/Смесен битов отпадък/т. 2020
Община Бяла	559,980
Община Борово	33,580
Община Опака	48,060
Община Две могили	65,740
Община Полски Тръмбеш	63,440
Община Ценово	54,800

Общо	825,600
------	---------

Източник: Годишен доклад по околна среда за изпълнение на дейностите през 2020г., за които е предоставено КР499/Н0/2014г.

Постъпилите за производството на компост на компостиращата инсталация 233,520 т. биоразградими /зелени отпадъци/ с код 20 02 01 са разделно събрани от обществени площи, паркове и градини на територията на Община Бяла и Община Две могили. Получени са 60 т. компост от извозените през 2019 г. и 2020 г. зелени биоразградими отпадъци.

Отпадъците образувани от Инсталацията за сепариране на твърди битови отпадъци са следните: хартия и картон; пластмаса и каучук /PET, HDPE, LDPE/; стъкло; черни метали; цветни метали; други отпадъци /включително смеси от материали/ от механично третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 19 12 11.

През 2020г. от инсталацията за сепариране на твърди битови отпадъци са образувани следните количества отпадъци с код R 12:

Таблица 16 Образувани отпадъци от инсталацията за сепариране през 2020г

Вид отпадък	Количество, т
Хартия и картон	145,000
Пластмаса и каучук (PET,HDPE,LDPE)	258,915
Стъкло	4,000
Черни метали	48,000
Цветни метали	2,600
Други отпадъци /включително смеси от материали/ от механично третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 19 12 11(неоползотворяема фракция)	4072,369
Други отпадъци /включително смеси от материали/ от механично третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 19 12 11(биоразградима фракция)	3839,302

Източник: Годишен доклад по околна среда за изпълнение на дейностите през 2020г., за които е предоставено КР499/Н0/2014г.

Количество третирани отпадъци в инсталацията за компостиране за периода 2019 – 2020 г., общо за всички общини, част от РСУО регион Борово/Бяла, е както следва:

Таблица 17 Общо количество третирани отпадъци в инсталация за компостиране на територията на РСУО регион Борово/Бяла

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка	Количество приет отпадък, т	Количество третиран отпадък, т
20 02 01	биоразградими отпадъци	233,520	233,520
19 12 12	други отпадъци (включително смеси от материали) от механично	3839,302	3839,302

	третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 19 12 11		
--	---	--	--

Източник: Годишен доклад по околна среда за изпълнение на дейностите през 2020г., за които е предоставено КР499/Н0/2014г.

Изводи и препоръки:

Анализа на състоянието и развитието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци дават основание да се направят следните изводи и препоръки:

- Община Полски Тръмбеш е осигурила съдове и техника за събиране на смесени битови отпадъци, която обслужва 100% от населението на общината;
- На територията на общината се прилага система за разделно събиране на отпадъци от опаковки – хартиени и картонени опаковки, пластмаса, стъкло и метал, посредством сключен договор с организация по оползотворяване – «Еко Партньорс България» АД.
- На територията на общината съществува площадка за съхранение на строителни и биоразградими/ зелени отпадъци, чийто оператор е ОП “Чистота Полски Тръмбеш”.
- Приключено е изграждането на инфраструктура за управление на битовите отпадъци на територията на РДНО регион Борово/Бяла;
- На територията на РДНО регион Борово/Бяла са изградена и функционира инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени/биоразградими, които обслужват общините част от РСУО;

3. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ

Анализа на институционалния капацитет в община Полски Тръмбеш цели да даде отговори на следните въпроси:

- Изпълняват ли се отговорностите на общината в сферата на управление на отпадъците съгласно нормативните актове, кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците;
- Какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъците и на тяхната техническа и информационна обезпеченост;
- Кои са основните предизвикателства пред общината при осъществяването на функциите за отпадъците
- Кои са основните препоръки за подобряване на ефективността от дейността на общината и организационното структуриране на администрацията и подобряване на институционалния капацитет.

За осигуряване на информация за анализа за събрани и проучени национални и ведомствени документи, регламентиращи отговорностите на общините за управление на отпадъците в т.ч. събиране и анализ на отчетни документи и данни за персонала, ангажиран с функциите по управление отпадъците в община Полски Тръмбеш .

3.1. Анализ на функциите на общината по управление на отпадъците

Структурата на общинската администрация, отговорна за политиката по управление на отпадъците, съответства на общоприетото устройство на администрацията в България. В голямата си част управлението на отпадъците е делегирано на основните административни единици в общината – дирекции и отдели.

В ЗУО и по-специално в чл. 19 от него, са разгледани и подробно разписани задълженията на общините по управление на отпадъците. В съответствие с тези задължения е анализиран институционалния капацитет на община Полски Тръмбеш , с акцент върху контролните функции на общината.

В община Полски Тръмбеш според разпределението на дейностите, които извършва при подпомагане на органа на местната власт, общинската администрация е разделена на обща и специализирана. Към общата администрация се включва Дирекция Дирекция "Бюджет, финанси и административна дейност", с отделите – „Бюджет и местни приходи" , "Счетоводство", "Канцелария, ЕСГРАОН и Архив" и "Управление при кризи и ОМП" . Специализирана администрация включва Дирекция "Устройство на територията, общ. собственост и регионална политика", с отдели "Регионална политика, програми, проекти, обществени поръчки", "Устройство на територията", "Общинска собственост", "Социална политика, образование, култура". Функциите по управление на отпадъците се изпълняват от специализирана администрация – Отдел "Устройство на територията" .

В обобщен вид, функциите за управление на отпадъците могат да бъдат групирани в следните направления на компетентност:

- Функции по политики за отпадъците – разработване на общински програми и нормативни документи;
- Функции по предоставяне на услуги – дейности по събиране и третиране на отпадъците, разработване на годишни бюджети и определяне на годишните такси за предоставяне на услугата.
- Функции по наблюдение и контрол – извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи;

3.1.1. Разработване на общински програми и нормативни документи

Съгласно изискванията на националното законодателство, общината е задължена да разработва следните документи в областта на управлението на отпадъците:

- *Програма за управление на отпадъците (ПУО)*

Кмета на общината, съгласно чл. 52 от ЗУО, има задължение да разработва и изпълнява програма за управление на отпадъците за територията на съответната община. Програмата е неразделна част от общинската програма за околна среда, като се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. Програмата за управление на отпадъците се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия при които е създадена.

Програмата включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на община и изискванията по глава втора, раздел III от ЗУО . Кметовете на две или повече общини, включени в регион по чл. 49, ал. 9 от ЗУО, могат да разработят обща програма за управление на отпадъците, в случай че задълженията, отговорностите и мерките, засягащи отделните общини, са ясно разграничени в програмата.

Управлението на отпадъците в общините досега се осъществяват с програми, които са разработени в съответствие със ЗУО и Националния план за управление на отпадъците за периода 2014 -2020 г. Съгласно изискванията на законодателството в областта на управление на отпадъците за община Полски Тръмбеш е разработена „Програма за управление на отпадъците. Плана за действие към програмата обхваща периода 2014 – 2020 г., като включва основни мерки и дейности, предвидени за изпълнение на поставените в програмата цели. Като структурата на Плана за действие е съобразена с целите и приоритетите, заложиени в програмата.

Отговорното структурно звено в община Полски Тръмбеш за разработване на програмата за управление на отпадъците е Дирекция „Устройство на територията, общ. собственост и регионална политика". Дирекцията отговаря и за съгласуването на програмата по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Приета с ПМС №139 от 24.06.2004 г., изм. ДВ., бр. 70 от 7 август 2020 г.).

- *Наредба по чл. 22 от ЗУО*

Съгласно чл. 22 от ЗУ, Общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му,

както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

С наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.

Сега действащата Наредба за управление на отпадъците за територията на община Полски Тръмбеш е приета с решение №142/30.07.2020 г. на Общински съвет гр. Полски Тръмбеш. Наредбата урежда:

- Условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци и производствени отпадъци от физически и юридически лица на територията на Община Полски Тръмбеш.
- задълженията и отговорностите на задължените лица – домакинствата, юридическите лица, вкл. търговски обекти, производствените и стопанските субекти, лечебните заведения, училищата, административни сгради и други обекти разположени на територията на Община Полски Тръмбеш по отношение управление на отпадъците съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането на предоставените услуги по реда на Закона за местните данъци и такси и Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Полски Тръмбеш.

Аналитичния преглед на общинската наредба за управление на отпадъците показва, че отговаря на определените в чл. 22 от ЗУО най-съществени изисквания за съдържание на общинските наредби,

- Основни функции свързани с управлението на отпадъците

Основните функции, свързани с изготвянето на планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците в община Полски Тръмбеш са възложени на Дирекция „Устройство на територията, общ. собственост и регионална политика“. Основните функции по управление на отпадъците се изпълняват от отдел „Устройство на територията“. Отделът осъществява взаимодействие с други компетентни органи във връзка с изготвянето и прилагането на планови и нормативни документи – МОСВ в т.ч. при планиране и изпълнение на проекти, финансирани от ОПОС, ПУДООС, относно финансиране на мерки и дейности по управление на отпадъците, с РИОСВ за

съгласуване на програма за управление на отпадъците на общината; на инвестиционни предложения в областта на управлението на отпадъците и за преценка необходимостта от ЕО, ОВОС и ОС.

Контрол по населените места за управление на отпадъците, съгласно Заповед на Кмета на Общината изпълняват директора на ОП „ЧИСТОТА – ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ“ и кметове на населените места.

3.2. Събиране, транспортиране, оползотворяване и третиране на отпадъци

Основна цел на дейността на общината в тази област е да предоставят качествени услуги за населението и бизнеса на територията на община Полски Тръмбеш за управление на отпадъците в съответствие с компетенциите, възложени ѝ в нормативната уредба.

Обезпечаването и изпълнението на функциите, свързани с управлението на битовите отпадъците, могат да се изпълняват чрез прилага на един или комбинация от следните подходи за организация:

- Чрез структурни звена на общинската администрация;
- Чрез сключване на договори с избран изпълнител по реда на ЗОП за дейностите:
 - Събиране и транспортиране на битови отпадъци, разполагане и поддръжка на съдовете за битови отпадъци; зимно и лятно почистване на улици и други места на територията на общината;
 - Предварително третиране на смесени битови отпадъци, вкл. сепариране, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
 - Организиране на системи за разделно събиране, приемане за последващо третиране и обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата;
- Чрез публично-частни партньорства

На територията на общината, услугите по организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци се извършва от ОП „ЧИСТОТА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ“. За организиране на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки общината има сключен договор с организация по оползотворяване – „Еко Партньърс България“ АД.

За организиране на дейности по разделно събиране на масово разпространени отпадъци, община Полски Тръмбеш има сключен договор с „Еко Феникс“ ЕООД безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства от ЕГО, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС и меморандум за сътрудничество с „Кроношпан България“ ЕООД за безвъзмездно предаване на дървесни отпадъци.

Оператора на регионално депо регион Борово/Бяла и титуляр на Комплексно разрешително е Община Бяла. Дейностите по стопанисване и експлоатация на

Регионална система се осъществяват от Общинско предприятие „Регионално депо Бяла“.

3.3.Разработване на годишни бюджети и определяне на такса БО

Основна функция за разработване на годишния бюджет и определяне на такса БО има Дирекция "Бюджет, финанси и административна дейност", Отдел "Бюджет и местни приходи" има функции по разработване и съставянето на проектобюджет на община Полски Тръмбеш в приходната и разходната му част и неговото изпълнение.

Дирекцията има следните функции в областта на отпадъците: анализира местните данъци и такси, цени на услуги, наеми и други актове на общинския съвет, свързани с общински приходи, включително и на такса битови отпадъци въз основа на годишна план-сметка за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, поддържане чистотата на обществените територии. Дирекция "Бюджет, финанси и административна дейност" дава информация на данъчно задължените лица относно размера на техните задължения за местни данъци, такса битови отпадъци, глоби и имуществени санкции по ЗМДТ.

Дирекцията планира бюджета, като част от програмата за управление на отпадъците за участие в процеса на планиране на бюджетните средства за изпълнение на програми и стратегии, свързани с управлението на дейностите по отпадъците. Дирекция "Бюджет, финанси и административна дейност" разработва проект на годишна план-сметка за управление на отпадъците. За представяне годишната план-сметка пред общинския съвет, Дирекцията внася доклад. Общинския съвет одобрява за следващата година план-сметка за дейностите по събиране, транспортиране, обезвреждане в депа или други съоръжения на битови отпадъци и за поддържане чистотата на териториите на обществено ползва в община Полски Тръмбеш. За края на отчетната година, общината внася в общинския съвет отчет за изпълнение на план-сметката.

3.4.Контрол и инспекции

Съгласно чл. 112, ал. 1 от ЗУО Кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

1. дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
2. дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
3. площадките за дейностите с ОЧЦМ;

4. спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22 от ЗУО (Наредбата с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси);

5. изоставянето на битови отпадъци и нерегламентираното им изхвърляне.

Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Съгласно чл. 118 кметът на общината по местонахождение на площадката за извършване на дейности с ОЧЦМ контролира спазването на условията и реда за извършване на дейностите с ОЧЦМ съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

ЗУО регламентира също видове контрол, минимална честота на контролните проверки и актове, които се съставят от контролните органи. Контролът може да бъде разгледан в следните основни групи:

- Документален контрол - проверка на представени документи от задължените лица за спазване на изискванията на закона и наредбите;
- Проверка на място в обектите за спазване на изискванията на закона и наредбите.

Минималната честота на проверките е както следва:

- поне веднъж годишно се извършва проверка на документите, които се изискват от ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му на търговците и брокерите на отпадъци и на лицата, при чиято дейност се образуват отпадъци, и/или извършващи дейности с отпадъци
- проверката на място е независима от проверката по документи и се осъществява поне веднъж годишно в мястото на извършване на дейността и в присъствието на проверявания или на лица, които работят за него. В отсъствието на такива лица проверката се извършва с участието на поне един свидетел.

Проверките по документи и проверките на място се извършват текущо от общините, като те могат да бъдат и с по-голяма честота от веднъж годишно. Това зависи най-вече от наличието на достатъчен брой общински служители, занимаващи се основно с

управлението на отпадъците, както и от броя на подлежащите на контрол юридически лица. За това е от особена важност общините да имат актуална информация за юридическите лица, подлежащи на контрол на територията им с цел прецизно планиране на проверките.

От гледна точка на целта на контролната дейност, контролът се ограничава в три групи:

- Текущ контрол – по предварително определен график периодично и превантивно се извършва на задължените лица по отношение на това дали спазват изискванията на закона и наредбите;
- Последващ контрол – за установяване от контролните органи дали са изпълнените от тях предписания качествено и в срок, в случаите, в които са констатирани нарушения на нормативната уредба;
- Проверки по сигнали – проверки, осъществявани при сигнали за нарушения, подадени от граждани, юридически лица и институции.

Контрол от страна на община Полски се осъществява от Дирекция "Устройство на територията, общ. собственост и регионална политика", Отдел "Устройство на територията". Контрол по управление на отпадъците се извършва в регулацията на всички населени места, по общински пътища и речни легла и др. В регулацията на населените места се констатира нерегламентирани замърсявания, предимно около съдовете за отпадъци или на общински зелени площи. В повечето случаи това са неопределен брой замърсявания, спорадично появяващи се, различно през годините. В следващата таблица е представена информация за броя на служителите, които осъществяват контрол в сектора по управление на отпадъците в т.ч. брой наложени глоби и санкции от общинския инспекторат за периода 2016 – 2020 г.

Таблица 18 Брой служители, които осъществяват контрол в сектора по управление на отпадъците в т.ч. брой наложени глоби и санкции от общинския инспекторат за периода 2016 – 2020 г

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Брой служители, които осъществяват контрол единствено в сектора на отпадъците (в т.ч. изпълнение на договори с външни изпълнители, контрол за изпълнение на общинската наредба за управление на отпадъците и др.)	1	1	1	1	1
Брой служители, които осъществяват контрол, както по управление на отпадъците, така и по изпълнение на други изисквания на закони и общински наредби;	1	1	1	1	1
Общ брой наложени глоби и санкции за неизпълнение на изисквания по управление на отпадъците, наложени от общински контролни органи/инспектори					
в т.ч на:					
Физически лица					

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Юридически лица					

Източник: Община Полски Тръмбеш

За спазване на изискванията на ЗУО като значим фактор за успеха на контрола по управление на отпадъците община Полски Тръмбеш, осъществява сътрудничество с други контролни органи:

- Във връзка с контрола по изпълнение на изискванията за МРО – с РИОСВ Велико Търново, МОСВ;
- Във връзка с обекти и съоръжения, които генерират и третира отпадъци, както и замърсяване на околната среда с отпадъци - с РИОСВ Велико Търново, МОСВ, РЗИ Велико Търново;
- Във връзка със спазване на изискванията за опасни отпадъци от болнични заведения – РЗИ, РИОСВ Велико Търново;
- Във връзка с установяване на ИУМПС и техните собственици; оказване на съдействие при извършване на проверки и инспекции на юридически и физически лица, извършващи дейности, свързани с управлението на отпадъците – РПУ на МВР;
- Други

3.4.1. Препоръки от НПУО 2021-2028 за подобряване на общинския контрол по управление на отпадъците

Националното законодателство ясно разграничава и регламентира отговорностите на институции на централно и местно ниво по отношение извършването на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци.

Необходимо е общините да изготвят годишен план и годишен отчет за контролната дейност по отпадъците, които да се одобряват от ръководството на общината, а резултатите от контролната дейност да се публикуват периодично на интернет страницата за осведомяване на обществеността.

Съгласно НПУО 2021 – 2028 г., за повишаване капацитета на общините за изпълнение на функциите с отпадъци и особено за подобряване на контрола е необходимо:

- Назначаване на допълнителни служители, вкл. служители, занимаващи се основно с управление на отпадъците в общинските администрации;
- Непрекъснати обучения на общинските служители, включително на новопостъпващи в сектор отпадъци, като за целта МОСВ може да разработи проекти по различни финансиращи програми
- Запазване високото ниво на квалификация на служителите, чрез система на обучение в рамките на МОСВ и различни проекти

- Осигуряване на достатъчно автомобили с цел повишаване мобилността и възможност за извършване на планирани и внезапни проверки в общинските администрации.

3.5. Човешки ресурси за управление на отпадъците

В община Полски Тръмбеш пряко отговорни по въпросите, свързани с управлението на отпадъците са служителите от специализирана дирекция "Устройство на територията, общ. собственост и регионална политика", отдел "Устройство на територията".

Контролът по управление на отпадъците в община Полски Тръмбеш се извършва от един служител, директорът на ОП „ЧИСТОТА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ“ и кметовете на населените места, които контролират спазването на всички наредби на общински съвет – гр. Полски Тръмбеш. Към дирекция "Устройство на територията, общ. собственост и регионална политика", отдел "Устройство на територията", функциите както по управление на отпадъците, така и по други политики, произтичащи от ЗООС и подзаконовата нормативна уредба са възложени на едно лице - еколог.

Изводи и препоръки:

- В община Полски Тръмбеш няма обособен отдел, който да се занимава само с управлението на отпадъците. Контролът по управление както на отпадъците, така и по други политики по опазване на околната среда се изпълняват от отдел "Устройство на територията".
- Функции в конкретни области от управление на отпадъците имат и други дирекции в община Полски Тръмбеш, във връзка с финансовото, правното, административното и друго обезпечаване на политиката за управление на отпадъците;
- По отношение на разработването на годишни бюджети и определяне на такса за управление на отпадъците, основните функции са възложени на обща администрация, Дирекция "Бюджет, финанси и административна дейност", както и на специализираната администрация – отдел "Устройство на територията" .
- Функциите на структурните звена в общинската администрация осигуряват в голяма степен възможните с нормативната уредба правомощия.
- Броя на служителите за изпълнение на дейностите по управление на отпадъците е недостатъчен за изпълнение на възложените функции;
- Необходимо е да бъдат назначени допълнителни служители, вкл. служители, занимаващи се основно с управление на отпадъците в общинските администрации;

- Необходимо е да се запази високото ниво на квалификация на служителите, чрез система на обучение за различни проекти.

4. АНАЛИЗ НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ

Настоящият анализ има за цел да даде отговор на следните въпроси:

- Каква е ситуацията и предприети ли са действия от страна на община Полски Тръмбеш по отношение на закриването, рекултивацията и последващият мониторинг на депа за отпадъци с преустановена експлоатация в т.ч. необходимо ли е изграждането на нови клетки към вече съществуващото регионално депо;
- Необходими ли са допълнителни мерки за изпълнение на изискванията на националното законодателство относно депата за отпадъци с преустановена експлоатация.

На национално ниво към настоящият момент няма изградена цялостна информационна база данни, която да обхваща информацията за старите депа за отпадъци, обхващаща всички аспекти, както в регионален, така и в местен. За целите на настоящият анализ е ползвана информация, предоставена от община Полски Тръмбеш, в т.ч. интернет страницата на общината , доклади, отчети на общината, както и информация от НПУО 2021 – 2028 г.

На територията на общината стари замърсявания се получават в резултат:

- Локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места. Образуват се периодични и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната култура и липса на отговорно отношение от страна на някои недобросъвестни жители на общината.
- Депа за неопасни отпадъци с преустановена експлоатация.

През април 2014 г. ЕК заведе искова молба в Съда на ЕС срещу България за неизпълнение на законодателството на ЕС в областта на депониране на отпадъците. На 16 юли 2015 г. Европейският съд излезе с решение, че страната е нарушила изискванията на Директивата за депониране за 113 депа. С цел недопускане на второ решение на Европейския съд, България предприе действия по прекратяване експлоатацията на депата и осигуряване на средства за тяхната рекултивация.

В периода 2014-2019 г. средствата за рекултивация на стари общински депа се осигуряваха с национално финансиране чрез Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

В изпълнение на Проект № BG16M1OP002-2.010-005 „Рекултивация на депо за битови отпадъци на Община Полски Тръмбеш, финансиран по процедура BG16M1OP002-2.010 „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14“, приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на Европейския съюз., с изпълнител „Евроразвитие“ ДЗЗД гр. София се осъществява рекултивация на общинското депо в общината. Стойността по проекта е 1 704 835.43 лева съфинансиране от ЕФРР и 300 853.30 лева национално съфинансиране. Стойността на техническата рекултивация и мониторинг, съгласно подписания договор с изпълнителя, възлиза на 1 369 481,71 лв, а на биологичната – 24 759,16 лв.

Основната цел на проект BG16M1OP002-2.010-0005-C01 „Рекултивация на депо за битови отпадъци на Община Полски Тръмбеш“, е чрез рекултивацията на общинско депо за битови отпадъци в община Полски Тръмбеш, с площ 24 006 кв. м, да се постигне възстановяване компонентите на околната среда, засегнати от дългогодишната експлоатация на депото след рекултивацията му; икономически, екологични и социални аспекти от възстановяването на околната среда; мониторинг на компонентите на околната среда в обхвата на депото.

Конкретни цели на проекта са:

- Закриване на съществуващо сметище, намиращо се на територията на община Полски Тръмбеш и извършване на техническа и биологична рекултивация на нарушения терен;
- Почистване на площите заети с отпадъци от засегнати имоти, извън определената площадка за извършване на рекултивация на депото;
- Намаляване на неблагоприятното въздействие чрез ограничаване на емисиите, отделяни от тялото на депото, отвеждане и пречистване на замърсените води и ползване на терена като зелена площ;
- Предпазване на отпадъчното тяло на депото от проникване на повърхностни води, прекратяване на отнасянето на леките фракции от депото и разпиляването им в околното пространство, опазване на повърхностните и подземните води и атмосферния въздух от замърсяване, създаване на подобен на околното пространство ландшафт;
- Създаване на условия за контрол и мониторинг на процесите, протичащи в депото и подземните води.

Дейностите се извършват на три етапа – Техническа рекултивация, Биологична рекултивация и Мониторинг . Съгласно проекта, техническата рекултивация включва дейности, както следва:

- предепониране на битовите отпадъци;

- отпадъчно тяло с дебелина 3,98-4,94 m с откоси, оградено от опорни диги от уплътнени земни маси;
- горен изолационен екран от: 0,20 m изравнителен слой от уплътнени земни маси, газдренажни лъчи, вкопани в отпадъчното тяло, изкуствен геоглинен екран от бентонит с плътност не по-малка от 3500 g/m², дренажен слой за чисти повърхностни води от дренажен геокомпозит, 0,70 m подхумусен слой от земни маси и 0,30 m хумусен слой.

Технологична последователност на техническата рекултивация е както следва:

Почистване и подравняване на терена под проектното тяло на депото и оградните съоръжения, с обща площ е 16.757 dka, а обемът на подравнителните работи - 8 380 m³. Изграждане на оградните съоръжения - диги.

Предепониране, вертикално планиране, подравняване и уплътняване на отпадъците. Изграждане на системата за събиране и отвеждане на биогаза. За отвеждане на образувалият се биогаз от тялото на сметището се предвижда изграждане на 3 бр. газови кладенци.

Изграждане на горния изолационен екран и дренажната система за чисти повърхностни води.

Изграждане на рампи/спусъци за достъп до равнинната площ на рекултивирането депо.

Мониторинг

Целта на Плана за контрол и мониторинг на депата е да осигури минималните изисквания за мониторинг, които трябва да се провеждат, за да се провери, че процесите в рамките на депото протичат в съответствие с очакванията и системите за защита на околната среда функционират в съответствие с предназначението им.

Екологичните условия се намират под силното влияние на въздушните замърсители от точковите и неорганизираните източници, под влияние на отпадъчните водни потоци, процесите, които протичат в депонираните отпадъци, културата на работещите и контрола от страна на компетентните органи.

За съществуващите депа, на които са натрупани над 15 000 m³ отпадъци се предвижда провеждане на контрол и мониторинг на депото, съобразно изискванията на Приложение № 3 към чл. 3, ап. 2, т. 3, чл. 11, ал. 1, чл. 12, чл. 15, ал. 1, т. 3, чл. 21, ал. 4, чл. 40, ал. 1, т. 1 и чл. 44, ал. 2 на Наредба № 6 от 13.09.2013 год. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, в т.ч.:

- ниво и състав на подземните води, чрез осигуряване на минимум един пункт за мониторинг на подземните води над депото и най-малко два пункта за мониторинг под депото, по посока на естествения отток, вкл. мониторинг на състава на дренажните води;
- потенциални газови емисии и атмосферно налягане (CH₄, CO₂, O₂, H₂S, и др.)

- слягания на повърхността на тялото на депото.

Зоните, подлежащи на контрол в депата за отпадъци са основно три:

I-ва зона - външната среда около депото за отпадъци (климат и микроклимат);

II-ра зона - сметищното тяло;

III-та зона - подземното пространство под и около него.

Обект на контролните измервания в първата зона са: валежи и изпарения; температура (минимална и максимална); сила и посока на вятъра; повърхностни изтичания и измивания на материалите; химичният и микробиологичният състав на повърхностните води.

Втората група обхваща геотехнически параметри свързани с устойчивостта на сметищното тяло. Параметри като слягане или движение на откоси са от първостепенно значение за цялостната сигурност и безопасното съществуване на рекултивирането депо. Контролираните величини във втората зона са: ефективност на средствата за отвеждане на биогаза; слягане и устойчивост на отпадъчните маси (особено за тези над кота терен).

В третата зона се контролират: ненарушеността на повърхността и рекултивирания терен на депото; слягането в основата на депото.

Биологична рекултивация

Биологичната рекултивация включва всички дейности, свързани с усвояването на терена от растителност и създаване на условия за устойчива екосистема, близка до естествената. Тя се изпълнява като комплекс от агротехнически, агрономически, лесовъдски и мелиоративни мероприятия за възстановяване на деградирания ландшафт и продуктивността на рекултивиранияте площи за определен период след изпълнение на техническата рекултивация.

Целта на рекултивацията е да оформи подходящ ландшафт, да предпази околната среда от замърсяване и да даде възможност за подходящо използване на територията, като част от равнинно-хълмистия и крайречен ландшафт на района.

С предвидените биологични рекултивационни мероприятия се цели:

- Укрепване на земното покритие от горния изолационен слой на технически рекултивирането депо и постигане на дълговременната му устойчивост; е максимално изолиране на отпадъците;
- вписване на рекултивирането депо за неопасни отпадъци в околния ландшафт.

Биологичната рекултивация на депата за отпадъци се провежда чрез затревяване на покритите със земни маси и почва изолирани повърхности на отпадъците, а също - чрез внасяне на дървесна и храстова растителност - там където дълбочината на почвопокривния слой е достатъчна за развитие на кореновата система на видовете и без опасност за нарушаване на изолацията на отпадъците, както и върху почистените от отпадъци площи, прилежащи на тялото на депото.

Затревяване е предвидено на 23 580 m² от технически рекултивираната площ (тялото на депото за отпадъци със склоновете му).

В съответствие с условията на средата и качествата на земните маси за рекултивация е предвидено рекултивацията да се провежда с повишени норми на тревните смеси - 10 - 13 kg/da, като се предлага следния вид състав на тревна смеска:

Червена власатка	<i>Festuca rubra</i>	3 kg
Овча власатка	<i>Festuca ovina</i> L.	2 kg
Ливадна метлица	<i>Poa pratensis</i> L.	2 kg
Обикновен райграс	<i>Lolium perenne</i> L.	2 kg
Бяла детелина	<i>Trifolium repens</i> L.	3 kg

Предложените треви и тревната смеска са невзискателни към богатството на почвата, сухоустойчиви и използвани у нас за създаване на пасища върху терени, овлажнявани само от атмосферни води. Част от тях са универсални за създаване на тревно покритие върху рекултивирани площи. Тревните сукцесии са по-динамични и естествено коренните видове ще изместят тези, които не подхождат на тревната фитоценоза.

Технологичният ред за изпълнение на дейностите по изграждане на тревните площи е следният:

I година (от есен до есен)

- Подготовка на тревното легло - окопаване, подравняване с гребло;
- Внасяне на минерален тор /фосфорния и част от азотния/
- Засяване на тревната смес
- Внасяне на останалото количество торове
- Косене - двукратно
- поливане - ежесечно - май - септември, 3-4 пъти месечно

II и III година

- Торене - м. Април
- Торене - м. май (юни)
- Косене – трикратно
- Поливане - ежесечно - май - септември, 2-3 пъти месечно при продължително засушаване

Не се предвижда засаждане на дървесно-храстова растителност нито по повърхността на депото за отпадъци, нито в периферията му с противоерозионни цели.

Към настоящият момент е приключила техническата рекултивация на общинското депо за неопасни в община Полски Тръмбеш, съгласно протокол за приемане от 16.11.2021 г. на приемателна комисия, назначена със Заповед № РД-01-09-11338/05.11.2021 г. на Кмета на община Полски Тръмбеш.

Освен общинското депо, община Полски Тръмбеш, със собствени средства, е извършила закриване на нерегламентирани всички 14 селски сметища на територията и. Рекултивирани са следните нерегламентирани 14 селски сметища:

1. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Лозенски баир“, имот, с кадастрален № 126, в землището на **с. Иванча**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-101(4)/19.01.2021г.
2. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Над могилата“, имот, с кадастрален №41, в землището на **с. Каранци**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-102(2)/19.01.2021г..
3. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Торния гьол“, имот, с кадастрален № 272, в землището на **с. Куцина**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-104(2)/19.01.2021г..
4. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Бостанлъка“, имот, с кадастрален № 94, в землището на **с. Масларево**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-105(2)/20.01.2021г..
5. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Бостанлъка“, имот, с кадастрален № 1, в землището на **с. Орловец**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-107(2)/20.01.2021г..
6. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Бивши силажни траншеи“, имот, с кадастрален № 90, в землището на **с. Павел**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-108(4)/20.01.2021г..
7. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Под селото“, имот, с кадастрален № 62, в землището на **с. Петко Каравелово**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-109(2)/20.01.2021г..
8. Нерегламентирано сметище, находящо се в поземлен имот с идентификатор 57340.56.178, местност „Бърчината“, в землището на **с. Полски Сеновец**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № И-144/08.06.2020г..

9. Нерегламентирано сметище, находящо се имот, с кадастрален № 225, в землището на с. **Страхилово**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-113(2)/20.01.2021г..
10. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност “Старо торище”, имот, с кадастрален № 30001, в землището на с. **Вързулица**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-100(2)/20.01.2021г..
11. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност “Под селото”, имот, с кадастрален № 38, в землището на с. **Стефан Стамболово**. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. № П-100(2)/20.01.2021г.
12. Нерегламентирано сметище, находящо се в местност „Под ямата“, имот с кадастрален №397, в землище на с. Обединение. За прекратяване на експлоатацията на сметището и проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. №П-106(2)/20.01.2021 г.
13. Нерегламентирано селско сметище, находящо се в местност „Белия баир“, с кадастрален номер №52, в землището на с. Климентово. За прекратяване на експлоатацията на сметището е проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. №И-65(1)/21.03.2022 г.
14. Нерегламентирано селско сметище, находящо се в местност „При воденицата“, с кадастрален №154, в землището на с. Раданово. За прекратяване на експлоатацията на сметището е проведената техническа рекултивация има издадено потвърждение от РИОСВ-Велико Търново, с изх. №И-65/21.03.2022 г.

Изводи и препоръки:

- На територията на община Полски Тръмбеш няма общински депа за отпадъци, тъй като неопасните отпадъци на общината се транспортират и третират на територията на РДНО – Регион Борово/Бяла;
- Община Полски Тръмбеш е предприела действия за прекратяване експлоатация на старото общинско депо, посредством осигурено финансиране от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на Европейския съюз. От ноември 2020

- г. за обект „Рекултивация на депо за битови отпадъци на община Полски Тръмбеш“ са стартирали СМР.
- Община Полски Тръмбеш е предприела действия и е прекратила експлоатацията и е извършена техническа рекултивация на 14 стари нерегламентирани селски сметища на територията на общината.
 - За района на община Полски Тръмбеш периодично се появяват нерегламентирани замърсявания, които редовно се почистват;

15. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ И ФОРМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ; ПЛАНИРАНЕ; ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ ЗА УСЛУГИТЕ

Настоящият анализ е разработен с цел да даде отговори на следните въпроси:

- Каква е същността на установените схеми за управление на отпадъците - „Разширена отговорност на производителя“ и „Замърсителя плаща“;
- Осигурила ли е общината всички услуги, свързани с битовите отпадъци, които са ангажимент на общините, произтичащи от националната и местна нормативна уредба; какви форми на управление и възлагане на отделните услуги прилага при събиране, извозване и третиране на различни потоци отпадъци;
- Кои са източниците и формите на финансиране на битовите отпадъци и относителният им дял; каква е структурата и събираемостта на приходите от такса битови отпадъци; какви са направлението на изразходваните финансови средства, в т.ч. за отчисления по ЗУО;
- Какъв подход се прилага от общината за определяне на размера на цените и на таксите за услуги в анализирания сектор; прилага ли общината изключения от общото правило за определяне на ТБО;

За целите на настоящият анализ е ползвана информация НПУО 2021 – 2028 г., Наредби и решения одобрени от общински съвет Полски Тръмбеш; заповеди на кмета на общината и интернет страницата на община Полски Тръмбеш.

5.1. Същност на принципите „Замърсителя плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“

Принципът „Замърсителя плаща“ е заложен в договора за създаване на Европейската общност и най-общо изисква:

- Причинителят и притежателя на отпадъци да ги управлява по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- Причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;

- *Разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве , свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;*
- *Разходите за третиране и транспортиране са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъци*

Принципът на схемата за „Разширена отговорност на производителя“ съгласно последните изменения на ЗУО е набор от мерки, предприети с цел да гарантират, че производителите на продукти носят финансова отговорност или финансова и оперативна отговорност за управлението на отпадъците като етап от жизнения цикъл на продукта след превръщането му в отпадък.

В България се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци; и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци;

Схемата за разширена отговорност на производителя (РОП) се прилага успешно по отношение на 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО): опаковки (от 2004 г.); ИУМПС (от 2005 г.); ИУЕЕО (от 2006 г.); отпадъчни масла и нефтопродукти (от 2006 г.); батерии и акумулатори (от 2006 г.); и гуми (от 2011 г.). При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени по силата на ЗУО и специфичните наредби за постигане на количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО, определени в Наредбите за всеки вид МРО. Създадени са и се поддържат съответните публични регистри на задължените по схемата лица. Цените на услугите, свързани с подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО се формират изцяло на пазарен принцип при наличната конкуренция на национално ниво, в рамките на ЕС и СТО за предоставяне на такива услуги. Анализът на отпадъците показва, че най-добри постижения от гледна точка на йерархията на управление на отпадъците са постигнати за МРО. Това дава основание добрите резултати от прилагане на схемата за 6-те групи МРО схемата да се разшири и за други продукти. С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включен и този отпадъчен поток.

Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и

подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса-битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя масово като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса-битови отпадъци е приета 1.01.2022 г.

5.2. Схема за управление на отпадъците

5.1.1. Схема за отговорност на домакинствата и на други лица, които генерират битови отпадъци и подобни на битови отпадъци

При тази схема задължените лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Тези лица са отговорни за изхвърлянето, включително разделното събиране и изхвърлянето на битови отпадъци в определените за целта съдове и места, в съответствие с принципа „Замърсителя плаща“ – и за заплащането на пълните разходи за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране, третиране на отпадъци, закриване, рекултивация и последващ мониторинг на депа и съоръженията за битови отпадъци в съответствие със Закона за местни данъци и такси, ЗУО и наредбите на общините за управление на отпадъците.

За услугите по събиране, извозване, обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения и за поддържане чистотата на местата за обществено ползване, данъчно задължените лица на територията на община Полски Тръмбеш, заплащат такса за битови отпадъци, определена от общинския съвет – гр. Полски Тръмбеш, въз основа на одобрена план-сметка, за разходите по поддържане на чистотата и размера на таксите за битови отпадъци, включваща разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци – контейнери, кофи и др.
- Събиране, вкл. разделно на битови отпадъци и транспортирането им до депа или други инсталации и съоръжения за третиране;
- Проучване, проектиране, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци или други инсталации и съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, вкл. отчисления по чл. 60 и 64 от ЗУО;
- Почистване на уличните платна, площадки, алеи, паркове и други територии за обществено ползване;

5.1.2. Схема за разширена отговорност на производителя (РОП) относно някои групи МРО

На територията на община Полски Тръмбеш, функционират следните системи:

- Система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Полски Тръмбеш – за хартиени и композитни, пластмасови, метални и стъклени, която се финансира от организацията по оползотворяване;

Генераторите на отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР) на територията на община Полски Тръмбеш, организират сами и финансират съхранението, извозването и последващото им третиране. Често тези отпадъци се изхвърлят в контейнерите за битови отпадъци или до тях и съответно водят до замърсяване на уличните пространства. Общината е изградила площадка за временно съхранение на отпадъци от строителство и разрушаване

5.3. Икономически инструменти и стимули в сектора за управление на отпадъците

Икономическите инструменти в сектора за управление на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъци, вместо да ги депонират. Най-общо икономическите инструменти могат да бъдат обединени в няколко групи:

- Такса за депониране на битови отпадъци. Тази група инструменти включва разнообразни такси за депониране на отпадъци на депа, такси за изгаряне на отпадъци в инсинератори, както и различни по вид забрани за депониране и изгаряне на отпадъци;
- Схеми плащане при изхвърляне. Това са инструменти, при които населението и бизнеса заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци. Тези схеми са пряко свързани с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци, като те заплащат на кг/чувал/контейнер и т.н.
- Схема за отговорност на производителя. Това са схеми, при които производителите и вносителите на дадени продукти, чиято употреба създава масово разпространени отпадъци, се задължават за финансиране и организиране на дейностите по оползотворяване на тези отпадъци;
- Банкови гаранции и застраховки – въвеждат се с цел покриване на риска от извършване на определени дейности, например за трансграничен превоз на отпадъци.

На база на разгледаните в предходната точка схеми и форми за управление на отпадъците в община Полски Тръмбеш ще бъдат анализирани следните икономически инструменти:

- Определяне на такса битови отпадъци в т.ч. постъпления от такса битови отпадъци и разход на общината за управление на отпадъци

- Обезпечения за покриване на последващите разходи за закриване на депа и отчисления за депониране (чл. 60 и чл. 64 от ЗУО)

5.3.1. Определяне на такса битови отпадъци в т.ч. постъпления от такса битови отпадъци и разход на общината за управление на отпадъци

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща“, който се въвежда с такса „Битови отпадъци“ за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци“ за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци“.

Община Полски Тръмбеш е приела план-сметка за 2021г, като в бюджета за 2021г. е планирала разходите, съгласно приетата план-сметка и определяна на такса битови отпадъци на територията на община Полски Тръмбеш, приети с Решение №214 от протокол 14/ 22.12.2020 година на ОбС гр. П.Тръмбеш. Съгласно годишна план-сметка за 2021 г. на община Полски Тръмбеш (на основание на чл. 21, ал. 1, т.7 от ЗМСМА и чл. 66 от ЗМДТ) за необходимите средства за заплащане на услугите по събиране, извозване и обезвреждане на битови отпадъци, както и за поддържане на чистотата на територии за обществено ползване са 1 269 700лв. Планираният приход от такса битов отпадък е в размер на 670 000лв.

С Решение №27/19.12.2019г. е приет годишният размер на таксата за битови отпадъци, както следва :

За град Полски Тръмбеш

1. За жилищни имоти – 5.2 на хиляда върху данъчната оценка на имота, разпределени както следва:
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.15 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 1.85 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 2.20 на хиляда
2. За нежилищни имоти – 10.00 на хиляда върху данъчната оценка/отчетна стойност/ на имота
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.85 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 3.15 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 5.00 на хиляда

За населените места с. Климентово, с. Раданово, с. Петко Каравелово:

1. За жилищни имоти – 6.35 на хиляда върху данъчната оценка на имота, разпределени както следва:
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.25 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 2.40 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 2.70 на хиляда
2. За нежилищни имоти – 9.30 на хиляда върху данъчната оценка/отчетна стойност/ на имота
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.82 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 3.50 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 3.98 на хиляда

За населените места с. Куцина, с. Масларево, с. Обединение, с. Павел, с. Полски Сеновец и с. Страхилово

1. За жилищни имоти – 9.05 на хиляда върху данъчната оценка на имота, разпределени както следва:
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.65 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 3.05 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 3.98 на хиляда
2. За нежилищни имоти – 9.30 на хиляда върху данъчната оценка/отчетна стойност/ на имота
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.72 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 3.25 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 4.33 на хиляда

За населените места с. Вързулица, с. Иванча, с. Каранци, с. Стефан Стамболово и с. Орловец

1. За жилищни имоти – 10.00 на хиляда върху данъчната оценка на имота, разпределени както следва:
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.56 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 2.72 на хиляда
 - За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 5.72 на хиляда
2. За нежилищни имоти – 9.30 на хиляда върху данъчната оценка/отчетна стойност/ на имота
 - За сметосъбиране и сметоизвозване – 1.30 на хиляда
 - За поддържане на депо за битови отпадъци – 2.53 на хиляда

- За поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – 5.47 на хиляда

За подали декларация по чл. 18 от Наредба на Общински съвет гр. Полски Тръмбеш за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Полски Тръмбеш, таксата за услуги по сметосъбиране, сметоизвозване и обезвреждане в депа или други съоръжения за битови отпадъци, се определя съобразно вида и броя на съдовете и чистотата на сметоизвозване, както следва:

За град Полски Тръмбеш:

- За кофа с обем 0.12 м³ – 23.30 лв. на месец, при честота на извозване един път в седмицата
- За контейнер тип „Бобър“, с обем 1,1 м³ – 88,60 за месец, при честота на извозването – два пъти в месеца

Общинските недвижими имоти, които се ползват или са наети от юридически или физически лица таксата се заплаща от общината за сметка на наемателя, съответно на ползвателя. Съгласно заповедта, не се събира такса за битови отпадъци за услугите, предоставени на читалищата. Освобождаването е при условие, че имотите не се ползват със стопанска цел, несвързана с пряката им читалищна дейност.

В следващата таблица е представена информация за приходите от такса битови отпадъци за домакинствата и физическите лица на територията на община за периода 2016 – 2020 г.

Таблица 19 Приходи от такса битови отпадъци за 2016 – 2020 г.

година	2016	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от такса битови отпадъци (хил. лв.):	514,7	504	572,9	620.3	689,6
В т.ч. от:					
Домакинствата	309,8	304	356,3	402,5	420,7
Юридически лица	204,9	200	216,6	217,8	268,9

Източник: Община Полски Тръмбеш

За община Полски Тръмбеш се наблюдава ситуация, при която приходите от такса битови отпадъци, генерирани от бизнеса са по-малки от тези на домакинствата. Съгласно справка, предоставена от община Полски Тръмбеш за периода 2016 – 2020 г., разходите по управление на битовите отпадъци в общината са както следва:

Таблица 20 Разходи за управление на отпадъци за периода 2016 - 2020 г.

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Общо разходи за управление на отпадъците (хил. лв.)	621,3	624	821,5	758,2	915,3
В т.ч. за:					
1. Закупуване на съдове за събиране на битови отпадъци;	16,1	14,9	0	4,4	14,6
2. Услуги по сметосъбиране и сметоизвозване битови отпадъци до депа и други съоръжения за третиране на отпадъци.	86,1	101,3	167	209,1	216,2
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане	43,4	34	171,2	110,5	175,2
4. Отчисления по чл. 60 от ЗУО	8,8	5,6	1,5	5,2	9,2
5. Отчисления по чл. 64 от ЗУО	121,5	130,3	116,7	64,2	129,3
Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.	345,4	337,9	365,1	364,8	370,8

Източник: Община Полски Тръмбеш

5.2.2. Обезпечения за покриване на последващите разходи за закриване на депа и отчисления за депониране (чл. 60 и чл. 64 от ЗУО)

Обезпечения по чл.60 от ЗУО

Те се правят за всеки тон депониран отпадък. Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му. Задължението за обезпеченията по чл.60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Важно е да се подчертае, че натрупаните средства остават притежание на собственика на депото.

Когато собственик на депото е община, обезпечението е под формата на месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на

случаите, когато е разрешено тяхното ползване.

Собственикът на депото превежда до последно число на текущия месец определените месечни вноски по обезпечението за предходния месец. При забавяне на преводите по банковата сметка се дължи законната лихва за всеки просрочен ден, но не повече от 20 на сто от дължимата/остатъчната сума. В същия срок собственикът на депото представя на компетентния орган информация за депонираните количества отпадъци за предходния месец. Дължимите суми за невнесени обезпечения се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

В случай, че събраните средства в сметката са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, собственикът на депото осигурява остатъка от средствата.

Когато след приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежат на възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл.64 от ЗУО

Тези отчисления се правят за всеки тон депонирани отпадъци. Натрупаните средства се разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

Отчисленията се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

С последните изменения на Наредбата от 2020 г., размерът на отчисления по чл. 64 от ЗУО за регионални депа за неопасни отпадъци за всеки тон депониран е:

✓ (изм. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2020 г. - 69 лв./т;

- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2021 г. - 82 лв./т;
- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2022 г. и всяка следваща година - 95 лв./т;

За депа за неопасни и/или инертни отпадъци (когато отпадъците са от строителство и разрушаване), размерът на отчисленията по чл. 64 от ЗУО за тон депониран отпадък са:

- ✓ (изм. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2020 г. - 69 лв./т;
- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2021 г. - 82 лв./т;
- ✓ (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) за 2022 г. и всяка следваща година - 95 лв.

Промените в Наредба от 2020 г. имат за цел да се намали финансовата тежест върху общините, които следва да ги заплащат и нямат налична към момента изградена инфраструктура за третиране на отпадъците.

За изяснение на изменението на отчисленията представени по-горе (през 2020 и 2021 г.) бяха направени и изменения в Закона за управление на отпадъците чрез Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Данъчно – осигурителния процесуален кодекс (ДВ, бр. 105 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.), както следва:

§ 57. В Закона за управление на отпадъците (обн., ДВ, бр. 53 от 2012 г.; изм., бр. 66 от 2013 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2014 г. – бр. 61 от 2014 г.; изм., бр. 98 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 105 от 2016 г., бр. 13, 85, 88 и 102 от 2017 г., бр. 53, 77 и 98 от 2018 г. и бр. 1, 25, 56 и 81 от 2019 г.) се правят следните изменения:

☞ § 58. (В сила от 11.12.2020 - ДВ, бр. 105 от 2020 г.)

(1) Месечните обезпечения и отчисления за 2020 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците за периода от 1 март 2020 г. до 31 декември 2020 г. остават по сметка на общината, която ги е събрала, и се разходват по решение на общинския съвет чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетият от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци.

(2) Регионалната инспекция по околната среда и водите, на чиято територия се намира съответното депо, възстановява от банковата сметка за чужди средства преведените и неусвоени от общините месечни обезпечения и отчисления за 2020 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците за периода от 1 март 2020 г. до 31 декември 2020 г. в срок до 31 януари 2021 г. Възстановените средства по изречение първо се разходват по решение на общинския съвет при условията на ал. 1.

☞ § 59. (В сила от 11.12.2020 - ДВ, бр. 105 от 2020 г.)

(1) За 2021 г. в разходите по чл. 62, т. 3 от Закона за местните данъци и такси може да бъдат включени и разходи за изпълнение на мерки по чл. 63 от Закона за здравето, извършени на територии за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

(2) Разходите по ал. 1 се осигуряват чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетият от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци.

☞ § 60. (В сила от 11.12.2020 - ДВ, бр. 105 от 2020 г.)

(1) Месечните обезпечения и отчисления за 2021 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците може да се разходват по решение на общинския съвет чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетият от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци.

(2) Дължимите месечни отчисления за 2021 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците се внасят в срок до 31 декември 2021 г.

(3) За периода от 1 януари до 31 декември 2021 г. не се начисляват лихви върху дължимите суми за месечни отчисления по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците

Изводи и препоръки:

- В община Полски Тръмбеш, подходът за определяне на такса битови отпадъци се извършва въз основа на чл.20 и чл.21 от ЗМДТ - данъчна оценка на имота, както и на база количество отпадъци – като брой обслужени съдове (1100л или 110/120л.).
- Дейностите, подпомагани от общината на принципа „разширена отговорност на производителя“ са обхванати от системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината.;
- Община Полски Тръмбеш е предприела първоначални стъпки за изграждане на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци, като са обезпечени 30 броя съдове, но са необходими допълнителни действия за изграждане на системата за разделно събиране и оползотворяване на растителни, хранителни и други биоотпадъци в общината, в нейната цялост.
- Необходимо е разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;

6. АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът е разработен с цел да даде отговор на следните въпроси:

- Какъв е информационния подход в информационно-разяснителната политика на общината, във връзка с дейностите по управление на отпадъците;
- Информационни и разяснителни дейности и привличане на обществеността;
- Използвани методи и форми за предоставяне на информация на гражданите и фирмите относно предоставяните от общината услуги в областта на управлението на отпадъците;

6.1. Планиране и предприемане на действия за информиране на обществеността и бизнеса относно управлението на отпадъците в общината

Съгласно нормативните документи на общината, функциите свързани с информиране на обществеността за дейността и услугите на община Полски Тръмбеш в областта на

управлението на отпадъците сред гражданите са регламентирани в следните документи:

- *Устройствен правилник на общинската администрация*

Този правилник урежда организацията и дейностите на общинската администрация, която е регламентирана от действащите закони и подзаконови нормативни актове. Дирекциите, отделите и секторите са структурни звена на ръководство, координация и контрол в съответните сфери от работата на общинската администрация и отговарят за цялостното изпълнение на политиките на общината в т.ч. по отношение на управлението на отпадъците.

Кметът на община Полски Тръмбеш назначава за срока на мандата си двама заместник кметове. Със заповед, съгласно устройствения правилник на община Полски Тръмбеш, кметът на общината делегира функции, в съответните дейности:

- Заместник кмет по общинска собственост, устройство на територията, екология и чистота, икономически дейности, общински предприятия, читалища, пансионерски клубове, детски градини
- Заместник кмет по младежки и спортни дейности, социална политика, религиозни общности

Осъществяването на дейностите и задълженията на общината, свързани с опазването на околната среда и екологията на общината, в това число управлението на отпадъци, са възложени основно на специализираната администрация. Отдел „Устройство на територията“, изготвя или участва в разработването на стратегии, програми и планове за устойчиво развитие, участва в разработването, провеждането и контрола на мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината. Отделът участва и в оформянето и подсигураността на финансовата обезпеченост на екологичните общински мероприятия и обекти и упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица. Разясняването, предупреждаването и осведомяването на широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите свързани с тях, също са вменени като дейности на отдела.

Секретарят на общината отговаря за дейностите на общинската администрация, документооборота в общината и общинския архив, работа с молби, жалби, сигнали и предложения на граждани и юридически лица.

Община Полски Тръмбеш осигурява техническа оповестяемост на актовете на общинския съвет, чрез публикуване и актуализация на нормативни документи, приемани от Общински съвет – гр. Полски Тръмбеш. Общината провежда и срещи с граждани за изясняване на въпроси в техните жалби, предложения и мнения. Подготвят се информация и презентации за представяне на проекти на общината финансирани от национални оперативни програми пред международни и

национални форуми; подготвя се информация за интернет страницата на общината за проекти финансирани от национални и оперативни програми.

6.2. Форми за предоставяне на информация относно управлението на отпадъците в община Полски Тръмбеш

Основна форма за предоставяне на информация за управлението на отпадъците в община Полски Тръмбеш е интернет страницата на общината, социалните мрежи, както и областния вестник – „Борба“. Информация за управление на отпадъците се разпространява и чрез публикуване на съобщения на информационно табло. Сигнали от обществеността за нередности по всички наредби и закони се приемат от информационен център на Община Полски Тръмбеш, както и на официалните телефони на общината и организиранията „зелен телефон“.

Допълнителен обмен на информация се осъществява и чрез привличане на местни медии, които да подпомогнат за информационното образование на населението.

Образованието и комуникацията с участниците в дейностите по управление на отпадъците са изключително важни за:

- Предоставяне на информация относно политиката по управление на отпадъците;
- Получаване на информация, обратна връзка и подкрепа от участниците в управлението на отпадъците;
- Подпомагане на формулирането, обсъждането, приемането, прилагането на дейности, засягащи финансирането и възстановяването на разходите;

Провеждат се информационни кампании със служители на общинската администрация, с цел обмен на информация с населението и лицата от частния сектор. При провеждане на кампании се разпространяват информационни материали (листовки, дипляни) сред населението, свързани с различни групи отпадъци.

С цел предоставяне на информация на населението за системата за управление на отпадъците на интернет страницата на общината се публикува информация относно:

- Стратегии, програми, общински наредби и други документи, свързани с управлението на отпадъците;
- Сметосъбиране и сметоизвозване
- Протоколи от редовни заседания на общински съвет, в които се дава информация за развитието на проекти, промени в местното законодателство;
- Заповеди на кмета, даващи информация за обществени услуги и дейности на територията на общината;
- Постъпили уведомления за инвестиционни предложения, решения на директора на РИОСВ Велико Търново, за преценка необходимостта от ОВОС, ЕО и др.

6.2.1. Примерни мерки за провеждане на информационни кампании и дейности

Мерки за информирание на обществеността в община Полски Тръмбеш могат да бъдат:

- образователни кампании в детски градини и училища

Поради предлагането на опаковани стоки, навикът „използвам и изхвърлям“ изглежда абсолютно естествен и нормален за децата, ако родителите или преподавателите в училище не им кажат, че опаковките трябва да бъдат разглеждани като рециклируеми материали. Поради тази причина е целесъобразно в училище да бъдат въвеждани учебни предмети по управление на отпадъците – например домашни занятия или писане на съчинения относно управлението на отпадъците, създаване на скулптори от рециклируеми материали на тема отпадъци, прожектиране на кратки филми и др.

- кампании за информиране на обществеността

Необходимо е да бъде увеличено разделното събиране на отпадъци и популяризиране на информация сред обществеността посредством провеждане на обществени кампании във вестници, радиото или телевизията.

6.3. Участие на обществеността в процесите за вземане на решения по въпроси, свързани с управлението на отпадъците

Община Полски Тръмбеш изпълнява всички ангажменти за информиране и консултации с обществеността, произтичащи от екологичното законодателство. Общината привлича обществеността за вземане на решения по изготвяне на планове и програми и по инвестиционни предложения на територията на общината чрез процедурите по ОВОС и ЕО. Информацията от тях се оповестява на интернет страницата на общината и на информационното табло в сградата на общината.

В същото време в общината няма изградена регулярна система за мониторинг (например чрез регулярни социологически проучвания) на мнението на гражданите, относно дейностите за отпадъци и удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите, с услугите относно битовите отпадъци

Изводи и препоръки:

- Община Полски Тръмбеш изпълнява всички ангажменти за консултации с обществеността, произтичащи от екологичното законодателство. Общината привлича обществеността за вземане на решения по изготвяне на планове и програми, инвестиционни предложения .
- Голяма част от информацията за областта на управлението на отпадъците в община Полски Тръмбеш се публикува на интернет страницата на общината;
- За информиране на обществеността се провеждат регулярни информационни кампании, организирани и финансирани от организациите по оползотворяване, които работят на територията на общината
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални

групи граждани и на бизнеса.

- Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационна разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците. Възможните действия включват:

- Системно информиране на обществеността чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.
- Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.
- Обучение на ученици, служители и членове на НПО.
- Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации, свързани с третирането на отпадъците от ученици и членове на младежки клубове.
- Подготовка и разпространение на материали, насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.
- Организиране на акции за пролетно и есенно почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.
- Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.
- Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
- Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

7. АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИ

Целта на анализа е да представи информацията относно:

- Какви са изискванията на нормативната уредба във връзка със събирането и предоставяне на информация за отпадъци от страна на общината;
- Създадена ли е необходимата организация в общината за събиране, обработване и предоставяне на информация както във връзка с нормативните изисквания, така и за ефективни анализи и вземане на решения за управление на отпадъците;
- Какви са основните проблеми свързани с информационното обезпечаване на управлението на отпадъците;

7.1. Нормативни изисквания за събиране и предоставяне на информация

Основните документи, регламентиращи събирането и информацията за отпадъци са разписани в ЗУО и Наредба №1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация с отпадъци.

В Глава четвърта от ЗУО са регламентирани задълженията на общините във връзка с информационното обезпечаване и управлението на отпадъците. Кметът на общината

организира събирането на данни и предоставя информация на Националния статистически институт (НСИ), Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейности с отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

С наредба №1 от 4 юни 2014 г. се определят:

1. редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците;
2. редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците;
3. редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
4. редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО);
5. изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Задължени лица по наредбата са:

1. лицата, чиято дейност е свързана с образуване на производствени и/или опасни отпадъци, с изключение на отпадъците, образувани от домакинства, търговските и административните сгради;
2. лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на производствени и/или опасни отпадъци;
3. лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на битови и/или строителни отпадъци;
4. лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на масово разпространени отпадъци;
5. лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
6. организациите по оползотворяване и лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално по наредбите съгласно чл. 13, ал. 1 ЗУО;
7. регионални сдружения за управление на отпадъци;
8. лицата, извършващи дейности като търговец и/или брокер на отпадъци;
9. (нова - ДВ, бр. 30 от 2020 г., в сила от 31.03.2020 г.) лицата, чиято дейност е свързана с временно съхраняване на отпадъци от живак по чл. 14, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. относно живака и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1102/2008 (ОВ, L 137/1), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) 2017/852";
10. (нова - ДВ, бр. 30 от 2020 г., в сила от 31.03.2020 г.) лицата, чиято дейност е свързана с преобразуване и ако е приложимо, втвърдяване на отпадъци от живак по чл. 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/852;
11. (нова - ДВ, бр. 30 от 2020 г., в сила от 31.03.2020 г.) производителите на отпадъци, които са престанали да бъдат отпадъци съгласно актовете на Европейската комисия, приети в съответствие с чл. 6, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО, или съгласно

критерии, определени с наредба на министъра на околната среда и водите по чл. 5, ал. 2 от ЗУО;

12. (нова - ДВ, бр. 30 от 2020 г., в сила от 31.03.2020 г.) лицата, при чийто производствен процес се образува вещество или предмет, определено като страничен продукт с мотивирано решение на министъра на околната среда и водите по чл. 4, ал. 2 от ЗУО.

7.2. Събиране и обработване на информация

Основните направления на дейностите по управление на отпадъци в община Полски Тръмбеш, които са идентифицирани по време на изготвянето на анализа на информационната система, могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и дейности по договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Организация и контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на съоръжения и рекултивация на депа

Посочения по-горе списък е показателен, че управлението на отпадъците на територията на общината обхващат множество процеси, които се извършват от различни структурни звена в администрацията и от фирми, извършващи дейности с отпадъци.

Информационното обезпечаване по въпроси с управлението на отпадъците в община Полски Тръмбеш се извършва чрез изготвяне и предоставяне на годишно доклади по Програмата за управление на отпадъците и подготовка на задължителните годишни отчети към нея.

Основната информация за отпадъците се осигурява от Отдел „Устройство на територията“, към което се подават отчети от ОП „Чистота“ гр. Полски Тръмбеш, относно дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване. Информацията най-малко съдържа:

- Количества на събрани и извозени отпадъци от системата за организирано сметосъбиране на смесени битови отпадъци на територията на общината;
- Количество на извозените отпадъци образувани по почистване на улиците, тротоарите и други площи за обществено ползване;
- Ежегодна справка за разположението и количеството на съдовете за събиране на отпадъците;
- Ежегодни справки за предоставените услуги по сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъци, съгласуване на графици за извършване на услугите.

Информацията за отпадъците е необходимо да се осигурява и от фирми, с които са сключени договори за извършване на услугите по управление и третиране на специфични потоци отпадъци;

- Информация от „Еко Партнърс България“ АД, относно сключеният договор за организиране на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Информация от „Еко Феникс“ ЕООД, относно сключеният договор за организиране на безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства от ЕГО, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС и. на система за разделно събиране съхранение и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства;
 - Информация от „Кроношпан България“ ЕООД, относно сключен меморандум за сътрудничество за безвъзмездно предаване на дървесни отпадъци;
 - други

На база постъпила информация от подадените отчети, общинската администрация:

- Събира и систематизира получената информация;
- Обработва и обобщава данните, свързани с изпълнението на договорите с фирмите, извършващи дейности с отпадъци;
- Изготвя информационни справки, доклади, становища и др.

В община Полски Тръмбеш няма вътрешноведомствена уредба на информационно обезпечаване в областта на управлението на отпадъците. Звената, които изпълняват функциите, свързани с управлението на отпадъците поддържат самостоятелни различни информационни бази данни, съобразно необходимата им за изпълнение и управление на конкретните функции, които са им възложени. Обменът на информация се извършва на база документооборот, на хартиен носител или по електронен път.

За правилното планиране на дейностите по управление на отпадъците е необходима пълна и коректна информация за количествата и състава на образуваните отпадъци в общината, както и ефективна комуникация между всички участници в регионалното управление на отпадъците.

Изводи и препоръки:

- Общината, съгласно Наредба №1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците по които се предоставя информация с отпадъци е определена като задължено лице, което следва да предоставя информация, свързана с управлението на отпадъците;
- Създадената организация за събиране, обработване и предоставяне на информация във връзка с нормативните изисквания е ефективна за изготвяне на

анализи и вземане на решения за управление на отпадъците.

- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира в общината, например информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелени площи в населените места и квартали, от които се генерират зелени отпадъци. В събиране на информацията могат да се включат и обектите на територията на общината, които събират разделно МРО;
- Основен проблем е събирането на информация от лицата, които извършват дейности по управление на отпадъци самостоятелно. Това са лица, които са сключили договори с фирми и/или организации и предават отпадъците си директно на тях. Тези отпадъци влияят върху дейността на общината, тъй като при липса на информация за тях не може да се определи точно количество на образуваните отпадъци. В този случай при изчисляване на целите, същите няма да бъдат точни и коректни. Към момента тези лица не са задължени да предоставят информация на общината.

8. ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Прогнозата на количеството образувани битови отпадъци в общината за периода 2021 – 2028 г. в община Полски Тръмбеш е изготвена въз основа на два компонента:

- Брой на населението и демографска прогноза на 2021 – 2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител;

8.1. Брой на население и демографска прогноза

Демографската прогноза за населението на община Полски Тръмбеш в периода 2021 – 2028 г. са изготвени на база информация от НСИ, въз основа на данните за населението на общината за последните години от 2016 – 2020 г. и официална демографска прогноза на НСИ за броя на населението в област Велико Търново за периода до 2080 г. (при хипотеза на конвергентност)². В следващата таблица е представен броя на население за област Велико Търново и община Полски Тръмбеш за периода 2016 – 2020 г., според данни на НСИ.

Таблица 21 Население на област Велико Търново и община Полски Тръмбеш за периода 2016 – 2020 г.

година	2016	2017	2018	2019	2020
Област Велико Търново	242 259	239 132	235 708	232 568	229 718
Община Полски	13 054	12 787	12 481	12 200	12 363

² Вариант при конвергентност: Този вариант се определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на ЕС за демографско и социално-икономическо развитие

Тръмбеш					
---------	--	--	--	--	--

Източник: НСИ

Съгласно данни на НСИ, в община Полски Тръмбеш за предходните 5 години се наблюдава тенденция на постоянно намаляване на населението. За предходни 5 години (периода 2016 – 2020 г.) населението на общината е намаляло с 691 лица, или 5,3%. Средно населението на общината намалява с 138 лица на година.

Към настоящият момент, относителния дял на населението на община Полски Тръмбеш, спрямо населението на област Велико Търново е 5,4 %. При спазване на сегашната демографска ситуация се очаква населението на община Полски Тръмбеш през следващите години да продължи плавно да намалява.

В следващата таблица е представена информацията относно официалната прогноза за населението на НСИ за област Велико Търново за периода 2020 – 2035 г., както следва:

Таблица 22 Демографска прогноза за населението на област Велико Търново за периода 2020 - 2035

година	2020	2025	2030	2035
Област Велико Търново	233 143	222 275	211 173	200 189

Източник: НСИ

За периода 2020 – 2025 г. населението на област Велико Търново се очаква да намалее с 10 868 лица или с 4,7 %, което е 0.9 % на година. За периода 2025 – 2030 г. населението на област Велико Търново се очаква да намалее с 11 102 лица - 5 % от населението, или 1 % на година. Позовавайки се на горната статистика и прогноза за областта, за населението на община Полски Тръмбеш за периода 2021 – 2028 г., получаваме:

Таблица 23 Демографска прогноза за населението на община Полски Тръмбеш за периода 2021 - 2028

година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
население	12 251	12 140	12 030	11 921	11 813	11 706	11 588	11 472

8.2. Прогнозна норма на натрупване

Нормата на натрупване представлява средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се изчислява при определяне на потенциала за образуване на битовите отпадъци в дадена административна единица.

По данни на Евростат в повечето страни домакинствата образуват от 60% до 90% от битовите отпадъци, като останалите се образуват от търговски източници и административни единици. Изчислената прогнозна норма на натрупване е изчислена въз основа на следните допускания:

- *Налични данни:* използвани са данни за населението на общината по данни на НСИ за периода 2016 – 2020 г., данни за нормата на натрупване за периода 2016 -2020 г., изчислени на база на населението и общите количества образувани битови отпадъци в община Полски Тръмбеш по години;
- *Използвани данни за прогнозата:* брой на населението и демографска прогноза за периода 2021 – 2028 г., посочени в предходната таблица; Норми на натрупване за периода 2016-2020 г., изчислени на база на броя на населението и общите количества образувани битови отпадъци в община Полски Тръмбеш по години;
- *Хипотеза на прогнозата:* определяне на средната норма на натрупване на жител на година на общината; Норма на натрупване на отпадъците, като функция на икономическото развитие; намаляване на ръста на нарастване в следствие на мерките за предотвратяване образуването на отпадъци.

В следващата таблица е представена информация за нормата на натрупване, съгласно данни от НСИ за населението и количеството отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2016 – 2020 г.:

Таблица 24 Норма на натрупване на битови отпадъци за периода 2016 - 2020 г.

година	2016	2017	2018	2019	2020
кг/жител/год	258.51	254.65	207,89	92,62	277.18

Определяне на норма на натрупване на жител на година

Средната норма на натрупване на жител на община Полски Тръмбеш се определя чрез екстраполация на нормата на натрупване за 2020 г. при увеличение от 1% годишно. Това увеличение се обосновава от нарастващият икономически растеж, който е основен фактор за нарастването на крайното потребление на домакинствата и съответно на количеството образувани битови отпадъци. В същото време, процентът не е по-висок, тъй като се очаква мерките по предотвратяване образуването на отпадъци да бъдат възпиращ фактор.

В съответствие с горната обосновка, прогнозната норма на натрупване в община Полски Тръмбеш по години за периода 2021 – 2028 г. е както следва:

Таблица 25 Прогнозна норма на натрупване за периода 2021 – 2028 г.

година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
кг/жител/год	279,95	282,75	285,58	288,43	291,32	294,23	297,17	300,15

8.3. Прогнозни количества битови отпадъци

Прогнозата на количествата образувани отпадъци е определена като произведение на броя на прогнозното население и прогнозната норма на натрупване, представено в следващата таблица:

Таблица 26 Прогнозни количества отпадъци за периода 2021 – 2028 г.

година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
тона	3 430	3 433	3 436	3 438	3 441	3 444	3 444	3 443

За изчисление на прогнозния морфологичния състав на отпадъци са извършени следните допускания: морфологичния състав остава постоянен, а количествата от всеки вид отпадък се променят в зависимост от промяната на нормата на натрупване и броя на населението. Резултатите от прогнозата са представени в следващата таблица:

Таблица 27 Прогнозни количество по видове отпадъци, съгласно морфологичен анализ на отпадъци в община Полски Тръмбеш

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
хранителни	683,19	683,77	684,35	684,94	685,52	686,10	685,98	685,90
хартия	210,24	210,42	210,60	210,78	210,95	211,13	211,10	211,07
картон	207,84	208,02	208,19	208,37	208,55	208,72	208,69	208,66
пластмаса	356,34	356,65	356,95	357,25	357,56	357,86	357,80	357,76
текстил	276,09	276,32	276,56	276,79	277,03	277,26	277,21	277,18
гума	93,63	93,71	93,79	93,87	93,95	94,03	94,01	94,00
кожа	145,08	145,20	145,32	145,45	145,57	145,69	145,67	145,65
градински	470,21	470,61	471,01	471,41	471,81	472,21	472,13	472,07
дървесни	125,53	125,63	125,74	125,85	125,95	126,06	126,04	126,02
стъкло	93,63	93,71	93,79	93,87	93,95	94,03	94,01	94,00
метали	67,56	67,62	67,68	67,74	67,79	67,85	67,84	67,83
Инертни > 4 см	195,84	196,00	196,17	196,33	196,50	196,67	196,63	196,61
опасни	12,35	12,36	12,37	12,38	12,39	12,40	12,40	12,40
други	87,80	87,87	87,95	88,02	88,10	88,17	88,16	88,15
ситна фракция < 4 см	404,02	404,36	404,70	405,05	405,39	405,74	405,66	405,62

Съгласно изготвените прогнози за морфологичния анализ в следващата таблица е направена прогноза за количествата биоразградими отпадъци в общината до 2028 г., както следва;

Таблица 28 Прогнозни количества по видове биоразградими отпадъци, съгласно морфологичен анализ на отпадъци в община Полски Тръмбеш

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
население, бр.	12 251	12 140	12 030	11 921	11 813	11 706	11 588	11 472
общо биоотпадъци т/год	1278,93	1280,01	1281,1	1282,2	1283,28	1284,37	1284,15	1283,99
Хранителни т/год	683,19	683,77	684,35	684,94	685,52	686,10	685,98	685,90
Градински т/год	470,21	470,61	471,01	471,41	471,81	472,21	472,13	472,07

Дървесни т/год	125,53	125,63	125,74	125,85	125,95	126,06	126,04	126,02
норма на натрупване хранителни отпадъци кг/ж/год	55,77	56,32	56,89	57,46	58,03	58,61	59,20	59,79
норма на натрупване градински/дървесни кг/ж/год	48,63	49,11	49,61	50,10	50,60	51,11	51,62	52,13

В обхвата на програмата за управление а отпадъците са изготвени и следните прогнози:

8.4. Прогноза за видовете отпадъци, които могат да бъдат предотвратени

Предотвратяване още във фазата на проектиране т.е. преди производството

Образуването на отпадъци може да бъде предотвратено още в производствения етап чрез подобряване на ресурсната ефективност, използване на процеси, при които се генерират по-малко отпадъци и разработването на иновации в продуктите и услугите. Предотвратяването по време на дизайна означава да се предприемат мерки още във фазата на взимане на техническите решения при проектирането. Това включва не само еко-дизайн на продуктите, но и стратегическо развитие от гледна точка на стратегическите показатели, позиция на пазара, планиране на разходи и пр., както и използване на материали, използващи по-малко материали.

През етапа на дистрибуция отпадъците могат да бъдат предотвратени например чрез добро планиране на доставки и запаси, маркетингови стратегии за намаляване на отпадъците, включително избягване на оферти от типа "Купуваш едно, получаваш две!", чрез които се насърчава закупуването, например на ненужни храни.

Предотвратяване образуването на отпадъците от хартия и други офис консумативи

Първите стъпки за предотвратяване и намаляване на изхвърлянето на хартия и картон в смесените битови отпадъци трябва да са насочени към институциите, към които общината има възможно за пряко въздействие – училища, детски градини, общински сгради, административни и общински обекти, където е възможно образуването на отпадъци от кашони, офис консумативи, офис хартия и др. Примерни мерки могат да бъдат:

- Замяна на стари принтери с нови, които печатат двустранно;
- Инструкции за пестене на хартия в офисите и общинските учреждения;
- Употреба на електронна комуникация винаги, когато е възможно, например чрез използване на информационна система за придвижване,

споделяне и архивиране на документи в рамките на общинската администрация, вкл. при предоставяне на услуги и информация за гражданите.

Друг начин за предотвратяване на хартиените отпадъци е ограничаването на нежелана и неадресирана пощенска реклама, например чрез следните стратегии:

- Поставяне на лепенки на пощенските кутии („без реклами“) за да се избегне нежеланата реклама;
- Провеждане на информационно-образователни кампании, които да са насочени не само към домакинствата, но и към персонала на компании (търговски вериги), които предоставят брошури, каталози, промоции и т.н.

Предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

Хранителните отпадъци представляват все по-голям проблем в Европа. Производството, дистрибуцията и складирането на храни са свързани с използването на природни ресурси и оказват влияние върху околната среда. Изхвърлянето на храна, която все още е годна за консумация, увеличава това въздействие и води до финансови загуби за потребителите и икономиката. За да бъде постигната промяна на поведението на гражданите относно изхвърлянето на хранителните отпадъци са необходими кампании за повишаване на осведомеността, както и разпространението на добри практики за предотвратяване на генерирането на хранителни отпадъци. Освен това хранителните отпадъци имат съществен социален аспект: даряването на храна, която все още е годна за консумация, но по логистични или маркетингови причини не може да бъде продавана, следва да бъде улеснено.

В някои европейски държави са създадени т. нар. „банки за храна“, при които хранителните продукти от индустрията или търговските вериги на дребно се дарява на бедни хора и/или на благотворителни организации. В Португалия например през 2011 г. стартира пилотен проект, с които местните власти провеждат обучения на ресторантите, относно повишаване на осведомеността на клиентите и най-добри управленчески практики за съхранение на храни, с цел да се намали количеството на хранителните отпадъци по цялата производствена линия от покупката на хранителни стоки до приготвянето на храна.

Предотвратяване отпадъците от пластмасови продукти за еднократна употреба

Считано от 3 юли 2021 г., държавите-членки на ЕС, забраняват пускането на пазара на определени пластмасовите продукти за еднократна употреба и на продуктите, изработени от оксо-разградима пластмаса, в т.ч. клечки за уши, прибори за хранене, чинии, сламки, бъркалки за напитки, пръчици за балони и др. Предприетите мерки гарантират, че до 2026 г. ще се постигне количествено намаление на потреблението на някои пластмасови продукти за еднократна употреба, в т.ч: чаши за напитки и техните капаци и капачки; съдове за храна и др. Мерки, които могат да се предприемат за намаляване на пластмасови продукти за еднократна употреба са например:

- в общински сгради, училища, детски градини и др., единични с дозатори (напр., сапуни, бутилки и др.) могат да бъдат заменени с бутилки/дозатори за многократна употреба;
- насърчаване на ползването на текстилни пазарски торбички чрез провеждане на разяснителни кампании сред населението;

В Италия, (Регион Пиемонте) в по-големите търговски вериги са въведени субсидирани дозатори за перилни, придружени от разбираема информационна кампания, насочена към намаляване на образуването на отпадъци от опаковки чрез насърчаване на клиентите да пълнят бутилки за перилни препарати.

8.5. Прогноза за видовете отпадъци, които могат да бъдат подложени на подготовка за повторна употреба

Удължаването на живота на продуктите, повторното използване на продукти и техните компоненти, както и преработката, са ключов елемент на кръговата икономика. При повторната употреба се съхраняват физическите характеристики на суровините, както и енергията, вложена в продуктите и техните съставни части. Отраслите на повторното използване и поправката са трудоемки и като такива допринасят за създаването на работни места.

За да бъдат подложени на подготовка за повторна употреба е подходящо и целесъобразно да бъдат създадени центрове за поправка и подготовка за повторна употреба на ненужни предмети/вещи на територията на общината. Тези центрове могат да се поддържат съвместно със социални предприятия при които да бъдат поправяни:

- мебели, битови предмети, електроуреди, текстил, книги, детски играчки, обувки и др., с което да бъдат дарявани на хора в неравностойно положение, социално слаби семейства, деца лишени от родителска грижа.

Базарите за обмен на употребявани вещи също са подходящи мерки, които общината може да изпълнява с които да бъдат включени детски дрешки и играчки, спортни уреди, вещи за бита, книги, дрехи и др. Събраните средства от базарите могат да подпомагат създадените центрове или да бъдат дарявани благотворително.

Обществените нагласи и обучения са третия важен фактори – всички общински инициативи за предотвратяване на отпадъците и повторна употреба се нуждаят от много добра информационна и образователна кампания, насочена както към възрастните, така и към децата и младежите. Пилотните проекти в училищата са чудесен начин за трайно възпитаване на добри навици.

9. SWOT АНАЛИЗ

За определяне на целите и приоритетите за управлението на отпадъците в Община Полски Тръмбеш е направен анализ на силните и слабите страни на съществуващите условия и са посочени факторите, които предоставят възможности за постигане на националните цели за предотвратяване, разделно събиране и оползотворяване на различни потоци битови отпадъци или обратно – фактори, които се явяват заплаха. Между елементите на този анализ има отделни взаимовръзки, които разкриват потенциала или проблемите, които стоят на преден план за разрешаване.

Резултатите от SWOT -анализа позволяват по-точно формулиране на приоритетите и целите за управлението на отпадъците в Община Полски Тръмбеш, както и направата на периодична оценка и предприемането на мерки (дейности) за коригиране.

СИЛНИ СТРАНИ

- ✓ Наличие на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО във всички населени места от общината;
- ✓ Действащо Регионално депо за неопасни отпадъци - Борово/Бяла, в което се експлоатира инсталация за сепариране и компостиране;
- ✓ Общината предоставя услуги по управление на специфични потоци отпадъците – организации за разделно събиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци в т.ч. отпадъци от опаковки;
- ✓ Община Полски Тръмбеш, посредством договори за сътрудничество е осигурила разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, в изпълнение на изискванията на чл.19, ал.3, т. 9 от ЗУО, както и МРО и други отпадъци, включително едрогабаритни отпадъци, в съответствие с чл.19, ал.3, т. 7 и т.11 от ЗУО .
- ✓ Община Полски Тръмбеш е изпълнила цели в изпълнение на изискванията на чл. 31, ал. 1, т.1 и 2 от ЗУО.
- ✓ Разработени са необходимите програми, наредби и други нормативни документи, които се фокусират върху бъдещи действия, с цел решаване на съществени проблеми.
- ✓ Изградени са предпоставки, които позволяват участието на обществеността за вземане на решения, свързани с управлението на отпадъците – процедури по публични обсъждания, предоставяне на информация чрез различни медии, интернет и др.

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ Недостатъчна активност на гражданите и неправителствените организации в началните фази на планиране и проектиране на съоръжения и дейности по управление на отпадъци;
- ✓ Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци;
- ✓ Липса на цялостна, работеща система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
- ✓ Недостатъчно добро ниво на информационно обезпечаване на процесите, свързани с вземането на информирани управленски решения;
- ✓ Липса на достатъчно точна и надеждна информация за ОСР;
- ✓ Няма обособен отдел, чиито служители да са ангажирани само с управлението на отпадъците;
- ✓ Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите, свързани с дейностите по управление на отпадъците;

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ Осигуряване на средства по оперативни и/или национални програми за финансиране на проекти;
- ✓ Развитие на системите за разделно събиране на МРО;
- ✓ Прилагане на регионален принцип на управление на зелените биоотпадъци;
- ✓ Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците.
- ✓ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъци;

ЗАПЛАХИ

- ✓ Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство за достигане на високите изисквания на ЕС и набелязаните цели;
- ✓ Спиране финансирането по оперативните програми, с което да се затрудни реализацията на проекти на общината;
- ✓ Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в инфраструктурата, важни за развитието на общината;
- ✓ Преминаването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци, което да доведе до повишаване на такса битови отпадъци за населението, съобразно промени в националното законодателството и законодателството на ЕС.

10. ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В АЛТЕРНАТИВНИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на Община Полски Тръмбеш за периода 2021-2028 г. са направените изводи от анализа на състоянието за управление на отпадъците на територията на общината, препоръките и SWOT анализът, както и целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите. В съответствие с това е идентифицирана една генерална цел и три стратегически цели на общинската програма, както следва:

Генерална стратегическа цел: *„Население и бизнес на община Полски Тръмбеш, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива“;*

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел са:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци;

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци;

Тези цели са в синхрон със Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.

Алтернативи за постигане на целите

Предвижданията на настоящата програма са, целите да бъдат изпълнени чрез подпрограми. Подпрограмите имат за цел да подпомогнат изпълнението на стратегическите цели, чрез предлагане на мерки и подходи за постигането им, което да улесни общинската администрацията в град Полски Тръмбеш. Предвидено е за всяка конкретна цел да бъдат изпълнявани следните подпрограми, които са в синхрон с НПУО 2021 – 2028 г.:

Цел	Подпрограма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци в т.ч. вкл. подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО в т.ч. вкл. подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

11. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 19, АЛ. 3 ОТ ЗУО

В следващата таблица е представен план за дейностите по управление на отпадъците в съответствие с чл. 52, ал. 5 от ЗУО, включващ необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета, регламентирани в Глава втора, Раздел III от ЗУО.

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ДЕЙНОСТ (МЯРКА)	ВИД НА МЯРКАТА	СРОК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	СЪОТВЕТСТВИЕ С НОРМАТИВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ	ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРЕН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
Участие в Регионално сдружение в съответствие с чл. 24, ал. 3 от ЗУО.	Административна	постоянен	чл.24, ал.3 от ЗУО	НП	Регионално сдружение, Общински съвет гр. Полски Тръмбеш
Осъществяване на контрола на експлоатацията на регионалната система за управление на отпадъците и дейността на избрания оператор на територията на РСУО Борово/Бяла.	Административна	постоянен	чл.26, ал.1, т.10 от ЗУО	НП	Регионално сдружение, Община Полски Тръмбеш
Определяне на реда и начина за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общини – членове на регионално сдружение)	Административна/ Експертна	постоянен	чл.26, ал.1, т.8 от ЗУО	Собствени средства	Кметове на общините включени в РСУО Община Полски Тръмбеш
Осигуряване на съдове за събиране на битови отпадъци – контейнери, кофи и др.	Финансова	постоянен	чл.19, ал. 3, т.1от ЗУО	Средства от такса „битови отпадъци“ по реда на чл.66 ал.1 от ЗМДТ	Община Полски Тръмбеш
Събиране на битови отпадъци и транспортирането им до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждането им.	Финансова	постоянен	чл. 19, ал.3, т.2 от ЗУО	Средства от такса „битови отпадъци“ по реда на чл.66 ал.1 от ЗМДТ	Община Полски Тръмбеш
Почистване на уличните платна, площадите алеите, парковете и другите територии от населените места предназначени за обществено ползване.	Финансова	постоянен	чл.19, ал.3, т.3 от ЗУО	Средства от такса „битови отпадъци“ по реда на чл.66 ал.1 от ЗМДТ	Община Полски Тръмбеш
Избор на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други	Финансова/ административна/	до 2028 г.	чл. 19, ал.3, т.4 от ЗУО	Средства от такса „битови отпадъци“ по	Община Полски Тръмбеш

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ | 2021 – 2028 Г.

инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци.	експертна			реда на чл.66 ал.1 от ЗМДТ; Общински бюджет	
Организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на община Полски Тръмбеш	Административна/ Финансова/ Експертна	до 2028г.	чл. 19, ал.3, т.5 от ЗУО	Общински бюджет, ОПОС 2021 – 2027 г. и др.	Община Полски Тръмбеш
Разделно събиране на битови отпадъци на територията на община Полски Тръмбеш най-малко на следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.	Административна/ Финансова/ Експертна	постоянен	чл. 19, ал.3, т.6 от ЗУО	Общински бюджет, средства от такса битови отпадъци, ОПОС 2021 – 2027г.	Община Полски Тръмбеш
Организиране на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказване съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци.	Административна	постоянен	чл. 19, ал.3, т.7 от ЗУО	Общински бюджет	Община Полски Тръмбеш
Изпълнение на решенията на общото събрание на регионалните сдружения за управление на отпадъците на регионален принцип и съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба	Административна/ Експертна/ Финансова	до 2028 г.	чл.19, ал.3, т.8 от ЗУО	Средства от такса „битови отпадъци“	Община Полски Тръмбеш
Организиране на разделно събиране на опасни битови отпадъци извън обхвата на Наредбите по чл. 13, ал.1 и предаването им за оползотворяване и обезвреждане	Административна/ Финансова	Постоянен	чл.19, ал.3, т.9 от ЗУО	Общински бюджет ПУДООС	Община Полски Тръмбеш
Разделно събиране и съхраняване на битови биоразградими отпадъци в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане.	Административна/ Финансова	до 2028 г.	чл.19, ал.3, т.10 от ЗУО	Общински бюджет Средства от ПУДООС	Община Полски Тръмбеш
Разполагане на съдове за разделно събиране на биоотпадъци, предаване за компостиране или анаеробно разграждане, както	Административна/ Финансова	до 2028 г.	чл.19, ал.3, т.10 от ЗУО	Общински бюджет, средства от ПУДООС	Община Полски Тръмбеш

и насърчаване на домашното компостиране					
Почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12 от ЗУО - почистване на отпадъци от пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси, както и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжения за тяхното третиране;	Административна/ Финансова	постоянен	чл.19, ал.3, т.12 от ЗУО	Общински бюджет	Община Полски Тръмбеш
Осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин	Административна	постоянен	чл.19, ал.3, т.13 от ЗУО	НП	Община Полски Тръмбеш
Поддържане на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаса, стъкло, хартия, картон на територията на общината	Административна/ експертна	постоянен	чл.19, ал.3, т.14 от ЗУО	НП	Община Полски Тръмбеш
Предотвратяване на изхвърлянето на отпадъците на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища и организиране на почистването им	Административна	постоянен	чл.19, ал.3, т.15 от ЗУО	Собствени средства	Община Полски Тръмбеш

12. РАЗРАБОТВАНЕ НА ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА НА МЕРКИТЕ

За да се постигнат стратегическите цели, заложики към настоящата програма, трябва да се изпълнят определен набор от дейности. Дейностите за постигане на целите са обособени в подпрограми, съгласно НПУО 2021 – 2028 г., представени по-долу в настоящият раздел.

Всяка от подпрограмите е представена в текстов и табличен вид. Текстовата част съдържа кратко въведение, в което са представени ключови изисквания, стратегически и оперативни цели, както и основни съображения свързани с постигането на целите. В табличен вид са представени мерки към съответните подпрограми, съгласно НПУО 2021 – 2028 г. и Методически указания за разработване на програми за управление на отпадъците.

Някои от мерките имат т.нар. хоризонтален характер, т.е. те допринасят за постигането не само на целите на конкретната програма, тъй като те са най-пряко свързани, а и за постигането на целите на други подпрограми. Мерките могат да се групират и като инвестиционни мерки или неинвестиционни мерки или често както се наричат „меки мерки“. "Меките" мерки включват разнообразна палитра от дейности в т.ч.: назначаване на служители; обучение на служители; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни и разяснителни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ (ПППОО)

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ
ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО
ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите, с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на страните-членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО).
- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск. С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите-членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

В България изискването за разработване на Национална програма за предотвратяване на отпадъците се въведе в Закона за управление на отпадъците, приет през 2012 г., а първата за страната програма се разработи от МОСВ и одобри от МС в края на 2014 г. като част от Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.

Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъците за периода 2021-2028 г. е втората за страната програма.

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите

на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

За да помогне страните членки на ЕС в постигането на целите за намаляване наполовина на хранителните отпадъци, с Директива 2018/851 от 2018 г. ЕК се ангажира да:

- разработи обща методология на ЕС за измерване на количеството на хранителните отпадъци и определяне на подходящи показатели
- създаде платформа с участието на страните членки и заинтересованите страни с цел да допринесе за постигането на целите за устойчиво развитие по отношение на хранителните отпадъци чрез обмен на най-добри практики и оценка на постигнатия във времето напредък
- предприеме мерки за разясняване на законодателството на ЕС относно отпадъците, храните и фуражите и за улесняване на даряването на храна, както и на използването на продукти, които вече не се използват за храна
- проучи начини за подобряване на използването на посочените дати, особено „най-добър до“, върху храните от участниците в хранителната верига и тяхното разбиране от потребителите.

Политиката на страната по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на

отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци).

- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране.
- Закон за храните. Глава шеста "в" от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“

Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „**хранителни отпадъци**“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета: „По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

II. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Стратегическа цел

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Мерки

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата подпрограма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (вodeща и партньор/и). Включени са различни по характер мерки, които могат да се обособят като информационно-образователни, икономически, административно-регулаторни, нормативни. Някои от мерките са насочени към повече целеви групи, а някои към конкретна целева група (домакинства, бизнес, ученици и др.).

Понастоящем в България няма внедрена методика за измерване на хранителните отпадъци с произход, различен от домакинствата. Също така на национално ниво няма действаща стратегическа рамка по отношение предотвратяване образуването на хранителните отпадъци със съответните мерки и действия, които да обхванат всички етапи на хранителната верига – първично производство, преработката на храни, търговията на едро и дребно, общественото хранене и домакинствата.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. публични институции, домакинства и бизнес.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различни целеви групи (общини, НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

План за действие към Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци (ПППОО)

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв.)	Източник и на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ1	НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ								
СЦ 1	Насърчаване на домашното компостиране. Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	15	Бюджет на община, ОПОС 2021-2027, безлихвен заем ПУДООС	Ежегодно до 2028	Предотвратени зелени и други биоотпадъци	Брой предоставени компостери на домакинствата през всяка от годините на програмата	Броят на домакинствата, на които са предоставени компостери	Община	Домакинства
СЦ 1	Повишаване информираността на населението за ползите и изискванията за разделното събиране и третиране на биоотпадъците;	10	Бюджет на община,	Ежегодно до 2028	Увеличено количество разделно събрани и третирани биоотпадъци	Информационни кампании	Брой проведени информационни кампании	Община	Домакинства
СЦ 1	Подобряване на системата за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от обществени зелени площи, паркове и градини, чрез разполагане на съдове и закупуване на специализирани транспортни средства са събиране	100	Бюджет на община, ПОС 2021-2027, безлихвен заем ПУДООС	Ежегодно до 2028	Увеличено количество разделно събрани и третирани биоотпадъци	Организирана система за разделно събиране на биоотпадъци	Организирана система за разделно събиране на биоотпадъци	Община	РДНО Борово/Бяла
СЦ 1	Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“	5	Бюджет на общини, „Програма за техническа помощ	12/2028	Мерките за „електронно управление“ са реализирани в пълен обхват	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Общини	Държавни и общинска администрация

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв.)	Източник и на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ1	НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ								
			2021-2027“						
СЦ 1	Изготвяне и прилагане на планове от общината за предотвратяване образуването на отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	5	Бюджет на общините, програми	12/2022 - 12/2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Брой разработени планове/изпълнени мерки за ПО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	Всички общински звена са разработили планове и прилагат мерки от тях	Община	Общински звена
СЦ 1	Разработване на проекти за финансиране на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.	2	Бюджет на общините	01/2021 - 12/2028	Финансово подпомагане на общината за реализация на проекти за ПОО като част от финансирани мерки за подобряване управление на отпадъците	Брой подадени проектни предложения; брой сключени договори	Всички одобрени проекти са изпълнени в срок	Община	Общински звена, НПО
СЦ 1	Определяне на патентния данък по ЗМДТ до допустимия минимум за данъчно задължени лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти (напр. ремонт на обувки, мебели, дрехи, домакински	1	Бюджет на общините	12/2021	Диференциран патентен данък за предоставяне на услуги, свързани с ПО	Промяна на наредбата за МДТ в частта, в която са изброени дейностите с патентен данък, с оглед диференцирането	Брой лица, възползващи се от минимална ставка за патентния данък за услуги, отнасящи се до повторна употреба на продукти и оттам -	Община	Лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв.)	Източник и на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ1	НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ								
	уреди и пр.) и оттам и до ПО, респективно в програмите на общините да се предвиди такава мярка/					им в отделни позиции за патентния данък за предоставяне на услуги, свързани с ПО	до прилагане на политиките за ПО		
СЦ 1	Изпълнение на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПО	5	Бюджет на общини	01/2021-12/2028	Гражданите са запознати с ползите от ПО и възможните действия от страна на домакинствата за прилагане на мерки за ПО в ежедневието	Брой реализирани кампании на общинско ниво	До края на програмата са проведени поне четири кампании на общинско ниво	Община	НПО, медии, други
СЦ 1	Включване в информационните кампании на организациите за МРО по схемата за разширена отговорност на производителя на въпросите за ПО	-	В рамките на ежегодните бюджети за информационни кампании на организациите	Ежегодно до 2028 г.	Проведени информационни кампании от ОО с включена тематика за ПО	Брой реализирани информационни кампании с включени темите за ПО от всяка от организациите за МРО	Всички организации за МРО ежегодно за периода на програмата включват в информационните си кампании въпросите за ПО	Организации за МРО	Училища, община, медии
СЦ 1	Разширяване на участието на НПО, училища и общини в Европейската седмица за	2	Бюджет на общини	Ежегодно до 2028	Разширяване познанията на гражданите и на	Брой организации, участвали в	поне 2 организации от общината ежегодно участват в	Община	РИОСВ, училища, други администрации, НПО, бизнес организации

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв.)	Източник и на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ1	НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ								
	намаляване на отпадъците				обществото като цяло за ползите от ПО и начините за прилагане на действия в ежедневието в дома и на работното място	ежегодно в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	европейската седмица за намаляване на отпадъците		
ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ									
СЦ 1	Осигуряване на надеждна информация за количествата образувани хранителни отпадъци	1	Бюджет на община	2021	Събрана и докладвана към ЕК информация за количествата образувани хранителни отпадъци	Брой изпратени въпросници	2 бр. изготвени доклада	Община	Общински звена, браншови асоциации и сдружения на производители и търговци на храни
СЦ 1	Изготвяне и прилагане на планове от общината за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	-	Общински бюджет, програми	12/2022 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Предотвратени хранителни отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Брой разработени планове	В края на програмния период всички звена генериращи хранителни отпадъци, са разработили планове и прилагат мерки от тях	Общини	Общински звена
СЦ 1	Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на	2	Бюджет на община в т.ч.	01/2021-12/2028	Гражданите и бизнеса са запознати с	Брой реализирани кампании на	До края на програмата са проведени поне	Община	НПО, медии, други

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв.)	Източник и на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ1	НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ								
	информация за ПО на хранителни отпадъци на общинско ниво, в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти		отчислени я по чл.64 от ЗУО, Европейски и програми		ползите от ПО на хранителните отпадъци и възможните действия за ПО на хранителните отпадъци	общинско ниво	четири кампании на общинско ниво		
СЦ 1	Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	200	Бюджет на община, "Програма за околна среда 2021-2027"	01/2022-12/2026	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики	Брой подадени проектни предложения; брой сключени договори	Брой изпълнени проекти	Общини	Общински звена, юридически лица със стопанска цел
СЦ 1	Подкрепа на дейността на организация/и, които организират и осъществяват даряването на храни преди изтичането на срока на годност	-	"Програма за храни и/или основно материално подпомагане " 2021-2027	01/2021-12/2028	Институционално обезпечаване на дейностите по организиране и осъществяване даряването на храни	В проекта на "Програма за храни и/или основно материално подпомагане " 2021-2027 е включена мярка за финансиране дейността на организация/и в сферата на	"Програма за храни и/или основно материално подпомагане " 2021-2027 г. е сключила договор за безвъзмездна финансова помощ с организация/и в сферата на даряване на храни преди изтичане срока на	МТСП	Българска хранителна банка; други организации, които имат капацитет и значителен опит с дейности по събиране и даряване на храни преди изтичане срока на годност

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв.)	Източник и на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ1	НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ								
						даряване на храни преди изтичане срока на годност, възможно с директен бенефициент Българска хранителна банка	годност, вкл. широка информационна кампания		
СЦ 1	Прилагане в пълен обхват на възможностите за даряването на храни, които са предоставени на европейско ниво с оглед преодоляване на бариерите за даряване на храни чрез механизмите за прилагане на ДДС	-	Бюджет на МФ	12/2021	Увеличаване даряването на храни преди изтичането на срока на годност и намаляване на хранителните отпадъци	Изготвен проект на указания/нормативни промени за премахване на бариерите, свързани с ДДС	Одобрени указания/нормативен акт, чрез които са премахнати бариерите за даряване на храни преди изтичането на срока на годност	МФ	Община, неправителствени организации

*Бюджетът е индикативен

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определената отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране
- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите

отпадъци

- вече функционират инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци като резултат от изграждането им посредством публично-частно партньорство между организациите по оползотворяване за отпадъци от опаковки, както и финансово подпомагане чрез ПУДООС, на някои от тях.
- Разработени, одобрени и финансирани проекти по ОПОС в рамките на последните два програмни периода. С реализацията на проектите за регионални системи по ОПОС 2007-2013 г. са изградени и 11 сепариращи, 18 инсталации за компостиране на зелени отпадъци и 1 инсталация за анаеробно разграждане на хранителни отпадъци. По ОПОС 2014-2020 г. са подписани договори и в процес на изграждане са 35 инсталации за компостиране на зелени отпадъци и 3 броя анаеробни инсталации. След тяхното изграждане и въвеждане в експлоатация в страната ще функционират 53 инсталации за компостиране за зелени отпадъци и 4 инсталации за анаеробно разграждане.
- Над 6 млн. жители на страната са обхванати от системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки от хартия и метал, пластмаса и стъкло. Това е важна предпоставка за изпълнение не само на националните цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, но е принос за изпълнение на общинските и националните цели по настоящата програма за рециклиране на поне 50% от битовите отпадъци до 2020 г. Към настоящия момент в системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки са обхванати 207 общини.
- Проведени са обучителни програми за общините за запознаването им с нормативната уредба относно изискванията за рециклиране на битовите отпадъци и представяне на добри общински практики и препоръки в тази област.

II. ЦЕЛИ И МЕРКИ КЪМ ПОПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел

Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Оперативна цел

Увеличаване на количеството на рециклираните и оползотворени битови отпадъци и намаляване на количествата на вредни вещества, съдържащи се в тях.

Мерки

В Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

„Меките“ мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

В резултат от изпълнението на мерките от програмата до 2030 г. минимум 55% от общото тегло на битовите отпадъци ще бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят допълнителни модули за стабилизиране на биоразградимата фракцията към инсталациите за сепариране, е представен в Приложение 6 към НПУО 2021 – 2028 г.

РСУО Борово/Бяла попада в индикативен списък на РСУО (Приложение 8 към НПУО 2021-2028 г.), в които е необходимо да се осигурят инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранително отпадъци.

План за действие към Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
СЦ 2	Доизграждане/надграждане на регионални системи за управление на битовите отпадъци	2 000	Програма за околна среда 2021-2027 г	01/2022-12/2028	Осигурена необходима инфраструктура за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци със стабилизиране на биоразградимата фракция, във връзка с разделно събиране на хранителни отпадъци и рециклиране на разделно събрани битови отпадъци	Изготвено и подадено проектно предложения и сключен договор	Изградена инсталация	Община от РСУО	МОСВ, УО на ПОС
СЦ 2	Създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и поправка, и/или друг начин за предотвратяване на отпадъците	100	Програма за околна среда 2021-2027 г., общински бюджет	01/2022 - 12/2025	Създадени центрове за подготовка за повторна употреба и поправка	Брой изготвени проекти; брой изпълнявани проекти	Брой създадени центрове за подготовка за повторна употреба и поправка	Община	юридически лица със стопанска цел
СЦ 2	Изготвяне от общините на общински/регионални програми за управление на отпадъците, съответстващи на НПУО 2021-2028 г.	20	Бюджет на общината	12.2021	Общините разполагат с управленски документ като важен инструмент за планиране и провеждане на общинската политика за управление на отпадъците	Общините са изготвили задания за разработване на програмите	Програмите са одобрени от Общинските съвети	Общини	Местни НПО, бизнес и др.
СЦ 2	Изграждане на общински площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч.	200	Програма за околна среда 2021-2027 г., общински бюджет	01/2022 - 12/2024	Изградена площадка в общината, даваща възможност на населението да предава безвъзмездно разделно събрани отпадъци	Брой изградени площадки	Във всички населени места над 10 хил. жители има изградени площадки за	Община	УО на ПОС

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	едрогабаритни отпадъци, масово разпространени и други разделно събрани отпадъци						предаване на разделно събрани отпадъци		
СЦ 2	Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци	10	ПОС 2021-2027, общински бюджет	01/2022-12/2028	Изградена нова система и разширена съществуваща система за разделно събиране на битови отпадъци	Изготвено проектно предложение и сключен договор с бенефициенти	Изградени нови системи или разширени съществуващи системи	Общини, РСУО	УО на ПОС
СЦ 2	Широко информиране на населението за точните местонахождения на местата за предаване и площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	1	Общински бюджет	01/2022 - 11/2028	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикуване на интернет страницата на общината информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци до 12.2021 г. и актуализирането и	Публикуване на интернет страниците си информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Община	
СЦ 2	Провеждане от общината на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинските програми за	1	Общински бюджет, "Програма за околна среда 2021-2027"	Ежегодно до 2028 г.	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Проведена поне една информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци на година	Ежегодно провеждани информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци	Община	

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	управление на отпадъците								
СЦ 2	Ежегодно провеждане на поне две кампании за разделно събиране на отпадъци от хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)	1	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общините	Проведени поне две кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци в годината	Провеждат се ежегодни информационни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Община	Училища, НПО, ОО
СЦ 2	Създаване и поддържане от общината на електронни регистри на търговските, административните, стопански и други подобни обекти, чиято дейност е свързана с управление на отпадъците	-	Общински бюджет	12/2025	Създадени регистри на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците от общините	Създаден и поддържан регистър	Общината има информация за обхвата на обектите, които подлежат на контрол от общините по нормативната уредба за управление на отпадъците	Община	
СЦ 2	Изготвяне на годишни планове и годишни отчети за осъществяване на контрол от общината за изпълнение на изискванията на общинските наредби за управление на отпадъците относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Одобрени годишни планове и годишни отчети за контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Одобрени общински годишни планове и годишни отчети за контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Осъществена контролната дейност по управление на отпадъците на основата на детайлно разработен план и отчитат изпълнението на годишните цели за контролната дейност на основата	Община	

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
							на годишния план		
СЦ 2	Осигуряване на необходимото техническо оборудване за общинската администрация, с което служителите отговарящи за отпадъците да извършват проверки	5	Общински бюджет	12/2023	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Техническото оборудване е повече спрямо 2020 г.	Община	
СЦ 2	Изпълнение на мерките от Националната комуникационна стратегия за управление на отпадъците	-	Бюджет на МОСВ	06/2023 - 12/2028	Повишена информираност на населението и бизнеса по въпросите на управлението на отпадъците	Мерките се изпълняват съгласно Плана за действие към стратегията	Превръщане на обществеността в ключов фактор при управлението на отпадъците	МОСВ	Общини; НПО; медии
СЦ 2	Прилагане от общината на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметката на общината	1	Общински бюджет	01/2022	Приложен е принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Приложени нови изисквания на ЗМДТ	Приложени нови изисквания на ЗМДТ	Община	

*Бюджетът е индикативен

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно:

- одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали от 2017 г. - в тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.
- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане. Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно – на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо – при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.
- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влагане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.
- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

II. ЦЕЛИ И МЕРКИ КЪМ ПОПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел

Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Оперативна цел

Увеличаване на количеството на рециклираните и оползотворени битови отпадъци и намаляване на количествата на вредни вещества, съдържащи се в тях.

Мерки

Подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

Инвестиционните мерки по подпрограмата са свързани с реализацията на процедура за финансиране на проекти и изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Възможни източници на финансиране са средства, осигурени от Програма за околна среда 2021-2027 г. Възможно е и публично – частно партньорство между бизнеса и общината, включително чрез предоставяне на подходящи общински терени за изграждане на съоръжения.

План за действие на Подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
СЦ 2	Реализация на проект за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци	20	ПОС 2021-2027 – финансови инструменти	01/2023-12/2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Изготвено проектно предложение и сключен договор	Изградена система, съоръжение и инсталация	Община	Юридически лица със стопанска цел
СЦ 2	Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци, вкл. в индустриални зони при доказана необходимост	100	ПОС 2021-2027; общински бюджет	01/2023-12/2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Изпълнен проект за разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци	Изпълнен проект	Община	Юридически лица със стопанска цел
СЦ 2	Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	4	Общински бюджет	01/2021-12/2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	В годишните планове за извършване на контролна дейност на компетентните органи са включени тематични проверки относно спазване на изискванията за строителни отпадъци; брой	Спазени са всички изисквания на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителни отпадъци	Община	Възложители на инвестиционни и проекти

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
						извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания			
СЦ 2	Включване в документацията за провеждане на обществени поръчки_за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	Бюджет на възложителите на обществени поръчки	12/2028	В строителството на сгради се влагат рециклирани строителни материали	2021-2023 - 2%; 2024-2028 - 2,5%	2028 - 2,5%	Община, когато е възложител на обществени поръчки	Изпълнител/ Строител
СЦ 2	Включване в документацията за провеждане на обществени поръчки_за строителство на пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	Бюджет на възложителите на обществени поръчки	12/2028	В строителството на пътища се влагат рециклирани строителни материали или на третиран строителни отпадъци за материално оползотворяване в обратни насипи	2021-2023 - 8%; 2024-2028 -10%	2028 - 10%	Общината, когато е възложител на обществени поръчки	Изпълнител/ Строител
СЦ 2	Включване в документацията за провеждане на обществени поръчки_за рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища на изискването за	0	Бюджет на възложителите на обществени поръчки	12/2028	При ремонтите на пътища се влагат рециклирани строителни	2021-2023 - 2%; 2024-2028 -3%	2028 - 3%	Общината, когато е възложител на обществени поръчки	Изпълнител/ Строител

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
	влагане в строежите на рециклирани строителни материали				материали				
СЦ 2	Включване в в документацията за провеждане на обществени поръчки за строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	Бюджет на възложителите на обществени поръчки	12/2028	В строителството на други строежи от техническата инфраструктура се влагат рециклирани строителни материали	2021-2023 - 5%; 2024-2028 -8%	2028 - 8%	Общината, когато е възложител на обществени поръчки	Изпълнител/ Строител
СЦ 2	Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	0	Бюджет на възложителите на обществени поръчки	12/2028	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	2028 - 12%	Общината, когато е възложител на обществени поръчки	Изпълнител/ Строител

*Бюджетът е индикативен

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО

УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Съгласно ЗУО "Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените цели за МРО по години са следните:

Група МРО	Цели
<u>Отпадъци от опаковки</u>	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в.т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75%

Група МРО	Цели
	Хартия и картон: 85%
<u>ИУМПС</u>	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
<u>ИУЕЕО</u>	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
<u>Отпадъци от отработени масла</u>	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
<u>Отпадъци от гуми</u>	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u>	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

В допълнение към гореизложените цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите-членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

II. ЦЕЛИ И МЕРКИ КЪМ ПОПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО И ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ

Стратегическа цел

Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Оперативна цел

Увеличаване на количеството на рециклираните и оползотворени МРО и намаляване на количествата на вредни вещества, съдържащи се в тях.

Мерки

Подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер. Предвидени са мерки за повишаване на административния капацитет.

План за действие към Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
СЦ2	Провеждане на информационните кампании сред обществеността, относно ОО и МРО	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Брой проведени информационни кампании	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение	Община	ОО
СЦ 2	Обобщаване и публикуване на информация за местата за събиране на ИУЕЕО, НУБА, ИУГ и изготвяне на годишна справка за количества отпадъци			Ежегодно	Прозрачност и информиране на обществеността относно управлението на МРО	Публикуване на информация	Информиране на населението	община	ОО
СЦ 2	Сключване на договори за разделно събиране на ОО и МРО;	-	-	2021 – 2028 г.	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Сключен договор	Повишаване количествата разделно събрани отпадъци от опаковки и МРО.	Община	
СЦ 2	Оптимизиране на системите за разделно събиране на МРО		Фирма или организация	ежегодно	Увеличаване на количествата разделно	Справка за разположение на системата	Достъпност на системата за гражданите	Община	ОО

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
					събрани отпадъци				
СЦ 2	Увеличаване на контрола от страна на общината, относно спазването на забраната за изхвърляне на МРО на нерегламентирани за целта места			2021-2028 г.	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Извършени проверки и предприети мерки	Създадена ефективност за използване на системата	Община	
СЦ 2	Уведомяване на обществеността за лицата, притежаващи разрешителен документ за извършване на дейности по събиране, съхранение и оползотворяване на МРО.			Постоянен	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Уведомяване на обществеността	Уведомяване на обществеността	Община	РИОСВ, фирми притежаващи разрешителен документ;
Управление на опаковките и отпадъците от опаковки									
СЦ2	Въвеждане от общината в наредбата по чл.22 от ЗУО на изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали, и осъществяване на контрол и налагане на предписания/глоби	1	Бюджет на общината	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Разработване на конкретни механизми за общината;	Всички задължени търговски и други подобни обекти прилагат изискванията за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Община	Търговски и други подобни обекти
СЦ2	Поемане на доброволни ангажименти от бизнеса за	0	Бюджет на организациите,	2021-2028	Предотвратени количества	Планирани мерки за	Изпълнени мерки за предотвратяване на	Общини	Бизнес организации

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ									
	прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара		поели доброволно ангажмента		отпадъци от опаковки	предотвратяване на отпадъците от опаковки от бизнеса	отпадъци от опаковки от бизнеса		и (търговски обекти и др.)
СЦ2	Провеждане на информационни кампании/обучение сред училищата, детските градини и общинските звена за разделното събиране на ОО и МРО на територията на общината	2	Бюджет на общината	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Брой проведени информационни кампании	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение	Община	ОО

*Бюджетът е индикативен

ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПониРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци

I. ВЪВЕДЕНИЕ

В резултат на изпълнението на подпрограмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. По-конкретно:

- ще бъде осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци и на друга площадкова инфраструктура
- ще бъдат рекултивирани и закрити всички общински депа
- ще бъде осигурена инфраструктура за стабилизиране на биоразградимата фракция на отпадъците
- ще бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците
- ще бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци
- ще бъде повишен капацитетът на институциите да осъществяват контрол и трансграничен превоз на отпадъци, вкл. за откриване на незаконни превози на отпадъци.

II. ЦЕЛИ И МЕРКИ КЪМ ПОПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел

Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци

Оперативна цел

Намаляване на количествата на депонираните битови отпадъци и увеличаване дела на рециклираните и оползотворените такива;

Мерки

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, закриване и рекултивация на общински депа, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

„Меките“ мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

План за действие към Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
СЦЗ: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ									
СЦЗ	Доизграждане/надграждане на регионални системи за управление на битовите отпадъци	100	Програма за околна среда 2021-2027 г.	01/2022-12/2028	Осигурена необходима инфраструктура с цел намаляване на количеството депонирани битови отпадъци в общината	Изградени инсталации	Намалено количество депонирани битови отпадъци и постигнати цели към 2030/2035 г.	Общини, част от РСУО	МОСВ
СЦЗ	Мониторинг и следексплоатационни грижи на общинското депо на община Полски Тръмбеш	Съгласно плана за мониторинг	Отчисления по чл. 60 от ЗУО; Общински бюджет	Постоянен	Контрол и последващ мониторинг на параметрите на закритото общинско депо	Информираност на населението за закриване на депото	Създадена организация за контрол	Община	
СЦЗ	Периодично почистване на локално образувани натрупвания на отпадъци на нерегламентирани за целта места	20	Общински бюджет	Постоянен	Предотвратяване замърсяването с отпадъци	Брой нерегламентирани замърсявания	% или брой намаление нерегламентирани замърсявания	Община	

*Бюджетът

е

индикативен

13. КООРДИНАЦИЯ С НАЦИОНАЛНИ, ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

13.1. Координация с програмни документи на национално ниво

При разработване на настоящата програмата са взети предвид основните постановки на националните програмни документи, в т.ч.:

- *Националния план за управление на отпадъците 2021-2027 г.*

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците е: „Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси.“

Формулирани са три стратегическите цели в синхрон за настоящата програма, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел, като следва:

- Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване
- Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци
- Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Направени са прогнози и финансови разчети за необходимите инвестиции за постигане на целите на НПУО.

Изпълнението на програмите с мерки от НПУО ще осигури достигане на националните цели за управление на отпадъците, произтичащи от европейското законодателство и ЗУО.

Националния план за управление на отпадъците има следната структура и съдържание:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)
- Цели и подцели
- План за действие с Програми от мерки за постигане на целите
- Координация с други планове и програми
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети актуализация на НПУО
- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците

- *Национална програма за развитие: България 2030 г. приета с протокол на Министерски съвет №67.25 от 02.12.2020 г.*

Националната програма за развитие на БЪЛГАРИЯ 2030 (детайлизирана стратегия) е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всеки сектор на държавното управление, включително техните териториални измерения.

Ангажиментът за разработване на национален стратегически документ за развитие на страната в средно- и дългосрочен период е залегнал в програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., приета с Решение №447 на Министерски съвет от 2017 г. При изготвянето на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е отделено специално внимание на Програмата за устойчиво развитие за периода до 2030 г. на Организацията на обединените нации (ООН) „Да преобразим света“ и на включените в нея 17 глобални цели за устойчиво развитие. Програмата и Целите са разгледани като рамка на националните политики за развитие, а самата Национална програма за развитие България 2030 – като отговора на правителството за изпълнението им.

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 стъпва на нарочен Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към Европейския съюз, целящ да идентифицира ключовите проблемни области и пропуски в политиките за развитие на страна, обсъден със социално-икономическите партньори в рамките на Икономическия и социален съвет и Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Тази детайлизирана версия на Националната програма за развитие: България 2030 стъпва върху визията, целите и приоритети за социално-икономическо развитие на България в периода 2021-2030 г., одобрени с Решение на Министерски съвет №33 от 20.01.2020 г. В документа подробно са разписани областите на въздействие, които ще бъдат обект на целенасочени интервенции до 2030 г., подредени по приоритети (13 приоритета) и подприоритети и съпътствани от индикатори за резултат, индикативен финансов ресурс, източници за финансиране и съотносими цели за развитие на ООН.

13.2. Координация с програмни документи на община Полски Тръмбеш

Програмата за управление на отпадъците на община Полски Тръмбеш 2021-2028 г. е елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината. Целите и мерките в настоящата Програма са синхронизирани и съобразени с ключови общински програмни документи.

14. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

14.1. Наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на Община Полски Тръмбеш е от ключово значение, с оглед проследяване на напредъка по постигане на поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Наблюдението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява чрез периодично събиране на информация, свързана с напредъка по изпълнение на включените в Програмата мерки и степента на постигане на индикаторите, както и анализ на събраната информация и на възникнали проблеми при изпълнението и причините за тях. В допълнение, за всяка мярка ще се наблюдава и спазването на планирания график и степента на изразходване на ресурсите.

Деятелностите по прилагане изпълнението на общински планове и стратегии в областта на околната среда и управлението на отпадъците се извършват от еколога на Община Полски Тръмбеш. В областта на екологията се разработват планове, програми и др., в които пряко участие вземат: Отдел “Устройство на територията”, експерт “Еколог” на Общината.

14.2. Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

За целта той изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците. Отчетът се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и се препоръчва да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост.

Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците да се изготвя в следния формат:

1. Въведение

2. Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината
3. Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението
 - Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни
 - Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им
 - Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година
4. Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата
5. Заключение

Приложения

Въведението включва уводни бележки, в които се обяснява основанието за изготвяне на отчета, за кого е предназначен отчетът, какви са целите на отчета и пояснение как е структуриран. Може да се включат и други важни съображения във връзка с изпълнение на програмата за управление на отпадъците в отчетния период.

Отчетът за изпълнение е основната част от документа и представя промени в средата за изпълнение през отчетната година; описание на предприетите от общината действия за мониторинг и контрол по изпълнение на програмата, вкл. проведени оценки и/или допитвания до населението; постигнатия напредък по изпълнение на целите и мерките въз основа на включените в програмата индикатори за изпълнение и анализ на тяхното изпълнение, както и причините за неизпълнение. Описанието на напредъка по изпълнението на целите и мерките се структурира по целите, включени в Програмата за управление на отпадъците.

В заключителната част се представят изводи от анализа на изпълнението и предложения за промени или адаптиране на програмата за текущата година в случай на необходимост.

В приложение в табличен формат се докладва напредъкът по изпълнение на индикаторите, разработени за постигане на специфичните цели в програмата за управление на отпадъците, който е основата за текстовата част на отчета за напредъка по изпълнение на програмата.

14.3. Процедура по актуализация на програмата

Програмата за управление на отпадъците ще бъде актуализирана в случай на промени

в законодателството, които налагат съществени промени в заложените стратегически и оперативни цели и в планираните мерки за тяхното постигане. Процедурата на актуализация ще включва изготвяне на актуализиран вариант на Програмата за управление на отпадъците на Община Полски Тръмбеш, провеждане на публично обсъждане, прилагане на законодателството за екологична оценка на планове и програми, внасяне на актуализираната програма за одобрение и приемане от Общински съвет.

Приложения към Програмата:

1. Списък на отпадъците, извън обхвата на ЗУО;
2. Списък на използваните ресурси материали за разработване на програмата;